

2.80 110

1112-7

Wyprzedzenie.

Protyka

ja Sserbow

na pschstupne lęto

Maćica Serbska
Budyšinje.

1896.

Z nakładom Maćicy Serbskeje.

W kommissiji M. Smolerja.

Czischcz Smolerjez knihicischczęćnie w maćiczym domje w Budyšinje.

W tutym 1896. lécze po Khrystuſu, kotrej ma 366 dnjow, liczi ſo lét:

wot ſtworjenja ſwěta	5845,	wot ſakożenia Budyſchſkeho tachantſtwa	676,
= wuſtajenia juliańſkeje protyki	1941,	= ſpoczątka reformazije	379,
= czerpjenia a horjeſtacja Khrystuſowego	1863,	= naroda krala Alberta	68,
= ſpoczątka kſcheciſzjanſtwa w Eſerbach	876,	= ſakożenia Macziſzy Eſerbſkeje	49.

Zyrkwinske lėtne ſnamjenja.

W porjedzenej	W starej
Œrjehorjowej protyzy:	juliańſkej protyzy:
16 . . . ſkota liczba	16
1 . . . wobwóð ſlónza	1
9 . . . romſke dańſke cziſtło	9
ED. . . . piſmit njeðzjelſki	GF.
XV. . . . epakty	XXVI.
5. haprł. . . . jutrowniczka	24. měrza
29. nov. . . . 1. njeðzela adventa	1. dež.

Saczmicze ſlónza a mēſacjka.

W lécze 1896 ſo ſlónzo dwójzy a mēſaczk teſ dwójzy ſaczmi, pola naſ budžemy jenož druge ſlónzowe a prěnje mēſaczkowe ſaczmicze widžecž.

Prěnje ſlónzowe ſaczmicze, pierſchczenjojte, ſmėje ſo 13. febr., ſapocznuje ſo popołdnju 2 h. 54 m.; pierſchczenjojte wone 4 h. 22 m. ſaſtupi a hačž do 6 h. 16 m. traje. Œlónz ma ſaczmicze ſ zyla 7 h. 53 m. Widžecž budže na połodniſchim ſeminym naſlónzu, na poſlednim ſlónzu južneje Ameriki a ſ dželá w wječornej južnej Afrizy. — Druhe ſlónzowe ſaczmicze je doſpolne a ſtanje ſo w ſažnych dopołdniſchich hodžinach 9. aug. Sapoczątk ſmėje rano 3 h. 43 m. a budže widžecž w raniſchej poloſy wot Europy, wupſheſtreje ſo piſhes połnožnu a ſrjednu Afiju, piſhes połnožny ſeminy naſlónz, a ma ſwój ſlónz w 8 h. 35 m. dopołdnja. Doſpolne budže ſaczmicze wot 4 h. 54 m. hačž do 7 h. 24 m., kiž budže hlownje w połnožnej Afiji widžecž. Pola naſ budže ſlónzo hižo ſaczmite ſkhaðžecž. W Draždžanach budžeja ſaczmiczowu ſrjedžinu 4 h. 37 m. a jeje ſlónz 5 h. 28 m. wobkedžbowacz.

Prěnje mēſaczkowe ſaczmicze, kiž ſo w wječornych hodžinach 28. febr. ſtanje, budže podželne. Sapocznuje ſo 7 h. 16 m. a traje hačž do 10 h. 16 m. wječor. Widžecž budže w wječornej poloſy wulkeho ozeana, w Auſtraliji, Afiji, Europje, Afrizy, w raniſchej poloſy atlantiſkeho ozeana a w raniſchej Braſiliji. — Druhe mēſaczkowe ſaczmicze ſmėje ſo w dopołdniſchich hodžinach 23. auguſta; ſapocznuje ſo 6 h. 24 m. a ſlónceži ſo dopołnja 9 h. 31 m. Saczmicze ſo piſhes wječornu Europu a Afriku, piſhes atlantiſki ozean a naranichu Auſtraliju wupſheſtreje.

W lécze 1896 Jupiter knježi.

Jupitrowe lėta njeſu hubjene, bólewložne hačž huče, dželá na polach ſo ſapodžuje, plocy druħny 3 njeðzele poſdžicho

hačž w druħich lėtach do ſemje piſiridu; tola paſ te lėta, ſchtož iħ plódnocž naſtupa, ſo 1 lėtam drugeje rjadownje bliža.

Na lécžo je hačž do meje ſymne a wložne, woſrjedž meje 10 abo 18 dnjow piſcheměnjaſe a ſrěno hójne, potom paſ hačž do ſónza ſymne a wložne.

Lécžo je ſ wopředka ſymne a wložne, woſrjedža dobre a jara njejedroje, na ſónzu jara czopte. Hdyž je w lėtach drugeje rjadownje huče lécžo, ſajſže to lėby ja 28 lėt junfrócz je, je potom žito drohe. Lécžo paſ je huče hdyž ſo w februaru, měrzu, haprleji abo meji ſaž ſo to lėſa 13. februara ſtanje, ſlónzo ſaczmi.

Na ſyma je zyla ſ deſchčom wupjelnjena.

Šyma je ſ wopředka něſchto malo dnjow zyle ſymna a ma wjele ſněha, na ſónzu paſ rjenje mila, bjeſ ſněha a jara wětrojta.

Sachyri lėtne czaſy.

Sapoczątk na lécža:	20. měrza dopołdnja 3 hodž.
= lécža:	20. junija popołdnju 11 hodž.
= naſymy:	22. ſeptembra popołdnju 2 hodž.
= ſymy:	21. deſembra dop. 8 hodž.

Sachyri kwatembry.

W porjedzenej	W starej																		
Œrjehorjowej protyzy:	juliańſkej protyzy:																		
6. měrza	<table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> <table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> <table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> </td> <td>Reminiſcere</td> <td rowspan="4"> </td> <td>22. februara</td> </tr> <tr> <td>Œw. Trojizy</td> <td>24. meje</td> </tr> <tr> <td>Œchija</td> <td>20. ſeptembra</td> </tr> <tr> <td>Luzije</td> <td>20. deſembra.</td> </tr> </table> </td> </tr> </table> </td> </tr> <tr> <td>5. junija</td> <td></td> </tr> <tr> <td>18. ſeptembra</td> <td></td> </tr> <tr> <td>18. deſembra</td> <td></td> </tr> </table>	<table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> <table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> </td> <td>Reminiſcere</td> <td rowspan="4"> </td> <td>22. februara</td> </tr> <tr> <td>Œw. Trojizy</td> <td>24. meje</td> </tr> <tr> <td>Œchija</td> <td>20. ſeptembra</td> </tr> <tr> <td>Luzije</td> <td>20. deſembra.</td> </tr> </table> </td> </tr> </table>	<table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> </td> <td>Reminiſcere</td> <td rowspan="4"> </td> <td>22. februara</td> </tr> <tr> <td>Œw. Trojizy</td> <td>24. meje</td> </tr> <tr> <td>Œchija</td> <td>20. ſeptembra</td> </tr> <tr> <td>Luzije</td> <td>20. deſembra.</td> </tr> </table>		Reminiſcere		22. februara	Œw. Trojizy	24. meje	Œchija	20. ſeptembra	Luzije	20. deſembra.	5. junija		18. ſeptembra		18. deſembra	
<table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> <table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> </td> <td>Reminiſcere</td> <td rowspan="4"> </td> <td>22. februara</td> </tr> <tr> <td>Œw. Trojizy</td> <td>24. meje</td> </tr> <tr> <td>Œchija</td> <td>20. ſeptembra</td> </tr> <tr> <td>Luzije</td> <td>20. deſembra.</td> </tr> </table> </td> </tr> </table>					<table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> </td> <td>Reminiſcere</td> <td rowspan="4"> </td> <td>22. februara</td> </tr> <tr> <td>Œw. Trojizy</td> <td>24. meje</td> </tr> <tr> <td>Œchija</td> <td>20. ſeptembra</td> </tr> <tr> <td>Luzije</td> <td>20. deſembra.</td> </tr> </table>			Reminiſcere		22. februara	Œw. Trojizy	24. meje	Œchija	20. ſeptembra	Luzije	20. deſembra.			
								<table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> </td> <td>Reminiſcere</td> <td rowspan="4"> </td> <td>22. februara</td> </tr> <tr> <td>Œw. Trojizy</td> <td>24. meje</td> </tr> <tr> <td>Œchija</td> <td>20. ſeptembra</td> </tr> <tr> <td>Luzije</td> <td>20. deſembra.</td> </tr> </table>			Reminiſcere		22. februara	Œw. Trojizy	24. meje	Œchija	20. ſeptembra	Luzije	20. deſembra.
													Reminiſcere		22. februara				
	Œw. Trojizy	24. meje																	
Œchija	20. ſeptembra																		
Luzije	20. deſembra.																		
5. junija																			
18. ſeptembra																			
18. deſembra																			

12 njebjeſkich ſnamjenjow.

 boran,	 law,	 tiělnik,
 byt,	 knježna,	 koſoróžk,
 dwójnikaj,	 waha,	 wódny muž,
 raſ,	 ſchorpion,	 rybje.

Jury:

1896: 5. haprleje.	1899: 2. haprleje.
1897: 18. haprleje.	1900: 15. haprleje.
1898: 10. haprleje.	1901: 7. haprleje.

Abbreviatury abo piſchtrótiſchenja ſłowow.

⊙ ſlónzo, ☾ mēſaczk, ☽ połny mēſaczk, ☾ poſleni bertlik, ☿ mlody mēſaczk, ☾ prěni bertlik, ſkhaðž. ſkhaðženje, ſhow. ſhowanje, dop. dopołdnja, pop. popołdnju, h. hodžina, m. minuta.

1896. Januar,

wulki rózł,

ma 31 dnjow.

Dny.	Porjędzjena protyka.		☉		Njebjele znamjen	☾	
	Evangeliska.	Katholiska.	İthadž. h. m.	řhow. h. m.		İthadž. h. m.	řhow.. h. m.
1. tydzeń. IV. a) Ps. 121. b) Jan. 4, 34—38. c) řeb. 10, 35. 36.							
1 řrjeda	Rowe lęto	Rowe lęto	8	6 4	1	☾	4 30 9 0
2 řchtwórtk	Kaschpra	Mararija	8	6 4	2	☾	5 58 9 34
3 pjatk	Matcharja	Genowesy	8	6 4	3	☾	7 28 9 57
4 řobota	Bałzarja	Tita	8	6 4	5	☾	8 55 10 14
2. tydzeń. IV. a) řeř 45, 5—7. b) Jan. 1, 15—18. c) Rom. 14, 7—9.							
5 njedźela	njedź. p. n. l.	njedź. p. n. l.	8	5 4	6	☾	10 21 10 29
6 pónđźela	3 kralow	řwj. řkral.	8	5 4	7	☾	11 46 10 43
7 wutora	Luzijana ☾	Lucijana	8	5 4	8	☾	dop. 10 55
8 řrjeda	Erharda	Severina	8	4 4	9	☾	1 11 11 10
9 řchtwórtk	Čeřeřimęra	řulijana	8	4 4	11	☾	2 36 11 29
10 pjatk	řacharija	Agathona	8	3 4	12	☾	4 2 11 53
11 řobota	Alonřije	řygina	8	3 4	13	☾	5 24 pop.
3. tydzeń. IV. a) 1 Mójř 28, 10—17. b) ři. 139, 1—12 c) řal. 3, 23—29.							
12 njedźela	1. n. po 3 řr.	1. n. po 3 řr.	8	2 4	15	☾	6 36 1 14
13 pónđźela	řilarija	řohumęra	8	1 4	16	☾	7 32 2 15
14 wutora	řeliga ☾	řilarija	8	1 4	18	☾	8 14 3 27
15 řrjeda	řohumęra	řaw. poř.	8	0 4	19	☾	8 43 4 45
16 řchtwórtk	Erđmuty	Marcella	7	5 9 4	21	☾	9 3 6 1
17 pjatk	Antoua	Antonija	7	5 8 4	22	☾	9 18 7 15
18 řobota	řelizity	řtok i. řętra	7	5 7 4	24	☾	9 30 8 26
4. tydzeń. IV. a) 1 Mójř 30, 15—21. b) ři. 8, 2—10. c) 1 řim 6 11—16.							
19 njedźela	2. n. p. 3 řr.	2. n. p. 3 řr.	7	5 6 4	25	☾	9 41 9 35
20 pónđźela	řobian, řeb.	řab. a řeb.	7	5 5 4	27	☾	9 50 10 44
21 wutora	řańže	řańže	7	5 4 4	29	☾	10 2 11 53
22 řrjeda	řinzenzija	řincencija	7	5 3 4	31	☾	10 14 dop.
23 řchtwórtk	řharity ☾	řmerenciany	7	5 2 4	32	☾	10 27 1 5
24 pjatk	řimoteja	řimoteja	7	5 1 4	34	☾	10 46 2 20
25 řobota	řaw. wob.	řaw. wob. r.	7	5 0 4	36	☾	11 13 3 37
5. tydzeń. IV. a) 2 Mójř 34, 4—19. b) ři. 19. c) řat. 9, 35—38.							
26 njedźela	3. nj. p. 3 řr.	3. n. po 3 řr.	7	4 8 4	37	☾	11 52 4 51
27 pónđźela	řan řhryřof.	řan řhryřof.	7	4 7 4	39	☾	pop. 5 58
28 wutora	řarolinę	řarl wulki	7	4 6 4	41	☾	1 59 6 51
29 řrjedu	řheobalda	řranca řal.	7	4 4 4	43	☾	3 25 7 30
30 řchtwórtk	řbelgundy ☺	řartina	7	4 3 4	45	☾	4 58 7 58
31 pjatk	řirgilija	řętra řol.	7	4 2 4	46	☾	6 29 8 18

Sermanki a řkótne wiki
pntaj jady na řtronomaj 17 a 18.

Męřaczkowe přchemęnjenje a wjedro.

☾ Pořledni bęrtlik, 7. jan. popo-
dnju 4 h. 25 m. je pomręczeny a
włóźne.

☾ Młody męřaczř, 14. jan. w nořy
11 h 19 m. ja řne njebjo a njerřnjenje
přchinjeře

☾ Přęni bęrtlik, 23. januara rano
3 h. 42 m. ma dale řymne wjedro.

☺ Pořny męřaczř, 30. januara do-
pořdnja 9 h 55 m. budře řętro řymne.

řtolętna protyka.

řot 1. hacř do 4. pomręczenę;
6. řnęh a deřeřeř; 16. pomręczenę
a wętrojte; 21. wulka řyma; 25. ja řne
njebjo a jara řyma; 30. řnęh a wętr;
31. wulka řyma.

řot 2. hacř do 10. januara
řapřowanje řřow, wot 10. hacř
do 31. přęrczi dawt.

řaspomnjenje.

1896. Februar,

maln rózĝ,
ma 29 dnjow.

Dny.	Porjedżena protyka.		☉		☽ wjebieńce finanjen.	☾	
	Evangeliska.	Katholiska.	skhadż. h. m.	řhow. h. m.		skhadż. h. m.	řhow. h. m.
1 ģobota	Brigita	Ignaca	7 40	4 48	☾	7 59	8 34
6. tydżeń. IV. a) 1 Sam. 18, 1-4. b) Jer. 9, 23. 24. c) 1 Kor. 6, 19. 20.							
2 njedźela	Septuages.	Sept. S. M.	7 39	4 50	☾	9 28	8 49
3 pónđzela	Anšcharija	Błażija	7 37	4 51	☾	10 56	9 2
4 wutora	Beronika	Handr. Korĝ.	7 36	4 53	☾	dop.	9 17
5 řrjeda	Agaty	Agaty	7 34	4 55	☾	12 23	9 34
6 řchtwórťk	Dorotheje ☾	Dorotheje	7 32	4 57	☾	1 50	9 56
7 pjatĝ	Jordana	Romalda	7 31	4 58	☾	3 13	10 27
8 ģobota	Honorata	Zana i Mata	7 28	5 0	☾	4 29	11 10
7. tydżeń. IV. a) 2 Sam. 12, 1-7. b) Ćzech. 33, 10-16. c) 2 Kor. 12, 19. 20							
9 njedźela	Sexagesim.	Sexagesim.	7 27	5 2	☾	5 30	pop.
10 pónđzela	Scholastika	Scholastika	7 25	5 4	☾	6 15	1 14
11 wutora	Ćufrosny	Adolfa	7 24	5 6	☾	6 46	2 29
12 řrjeda	Jordana	Ćulalije	7 22	5 8	☾	7 8	3 46
13 řchtwórťk	Ćulalije ☾	Benigna	7 20	5 10	☾	7 25	5 1
14 pjatĝ	Valentina	Valentina	7 18	5 11	☾	7 38	6 12
15 ģobota	Faufřina	Siegřieda	7 16	5 13	☾	7 49	7 22
8. tydżeń. IV. a) 1 Kral. 2, 1-4. b) Piř. Ćal. 7, 3-5. c) 1 Kor. 1. 18-25.							
16 njedźela	Ćstomihi.	Quinquag.	7 14	5 15	☾	7 59	8 31
17 pónđzela	Konřanzije	Zintana	7 13	5 17	☾	8 9	9 40
18 wutora	Bóřtnizh	Bóřtnich	7 11	5 19	☾	8 20	10 51
19 řrjeda	Popřl. řrjeda	Pop. řrjeda	7 9	5 20	☾	8 34	dop.
20 řchtwórťk	Leberchta	Ćleutherija	7 7	5 22	☾	8 51	12 3
21 pjatĝ	Ćleonory ☽	Ćleonory	7 5	5 24	☾	9 13	1 18
22 ģobota	Bětra st.	Bětra st.	7 3	5 26	☾	9 44	2 32
9. tydżeń. IV. a) 1 Mójř. 3, 1-6. b) Ćej 58, 6-9. c) Ćebr. 4, 14-16.							
23 njedźela	Invocavit	1. n. pořta	7 1	5 27	☾	10 29	3 41
24 pónđzela	řřchstup. dżeń	Mateja jap.	6 59	5 29	☾	11 32	4 39
25 wutora	Mateja	Wałpory +	6 57	5 31	☾	pop.	5 23
26 řrjeda	Řwatember	Řwatember	6 55	5 33	☾	2 19	5 56
27 řchtwórťk	Zonařa	Mechřildy	6 52	5 34	☾	3 52	6 20
28 pjatĝ	Wollbrechta ☺	Leandera	6 50	5 36	☾	5 24	6 38
29 ģobota	Makarija	Romana	6 48	5 38	☾	6 56	6 53

Sermanki a řkótnu wiki
pytaj řadny na řtronomaj 17 a 18.

Měřacźkowne přřemenjenje a wjedro.

☾ Pořledni bėřřřř, 6. februařa rano
1 h 38 m. na řněř a wětr pořajuje.

☼ Młody měřacźĝ, 13. februařa
popořdnju 5 h. 13 m. ř njeřwđomnym
řlónčnym řacźnicźom řo mořremu
wjedru pichřřřla.

☽ Přėni bėřřřř, 21. februařa nořh
10 h. 14 m. mořre wjedro wobřřowa.

☺ Pořny měřacźĝ, 28 febr. wjećřor
8 h. 51 m. ř wđřomnym měřacźřo-
wym řacźnicźom přřemenjenje wjedro
pichřřře.

Stolětna protyka.

Wot 3. řacź do 5. jara řřma,
6. řněř, 9. a 10. wulfa řřmo, 13.
a 14. řřřř wětr a řněř, 20. ćřopřo,
wot 21. řacź do řóřza deřřeř.

1. febr.: přėřja termija ĝrund-
řřeho dawřa.

Řaspomnjenje.

1896. Mèrc,

nalètnik,

ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		☽ Njebješte inamjen.	☾	
	Evangeljska.	Katholska.	šhadž. h. m.	šhom. h. m.		šhadž. h. m.	šhom. h. m.
10. tydžen. IV. a) 1 Kral. 3, 5—15. b) Ezech. 33, 7—9. c) Rom. 8, 31—39.							
1 njedžela	Reminise.	2. n. posta	6 46 5	39		8 27	7 8
2 pòndžela	Amalije	Simplicija	6 44 5	41		9 58	7 22
3 wutora	Kunigundy	Kunigundy	6 42 5	43		11 28	7 38
4 šrijeda	Pol. šrijeda	Kasimëra	6 40 5	45		dop.	7 59
5 šchtwòrtk	Friederika	Theofila	6 37 5	47		12 57	8 27
6 pjatt	Fridolina ☾	Fridolina	6 35 5	48		2 18	9 6
7 šobota	Perpetuy	Thom. i A.	6 33 5	50		3 25	10 0
11. tydžen. IV. a) Pi. 77, 8—14. b) Micha 6, 3—8 c) Šebr. 12, 11—15.							
8 njedžela	Oculi	3. n. posta	6 31 5	52		4 16	11 5
9 pòndžela	Rebekki	Franciski	6 29 5	53		4 51	pop.
10 wutora	Alexandra	Matarija	6 27 5	55		5 14	1 35
11 šrijeda	Kosiny	Eulog. S. p.	6 24 5	57		5 32	2 49
12 šchtwòrtk	Grjehorja	Grjehorja w.	6 22 5	58		5 46	4 1
13 pjatt	Salomona	Nikofora	6 20 6	0		5 58	5 11
14 šobota	Abigaila ☾	Matildy	6 18 6	2		6 8	6 21
12. tydžen. IV. a) Pi. 33. b) Šef. 54, 7—10. c) 2 Kor. 5, 19—21.							
15 njedžela	Lätare	4. n. posta	6 19 6	3		6 19	7 29
16 pòndžela	Henrietty	Heriberta B.	6 13 6	5		6 29	8 39
17 wutora	Herty	Patricija B.	6 11 6	7		6 41	9 52
18 šrijeda	Anselma	Cyrilla	6 9 6	8		6 57	11 5
19 šchtwòrtk	Josefa	Josefa, Nàhr.	6 7 6	10		7 17	dop.
20 pjatt	Joachima	Joachima	6 4 6	12		7 45	12 19
21 šobota	Benedikta	Benedikta	6 2 6	13		8 23	1 29
13. tydžen. IV. a) Pi. 43, 1—5. b) Šef. 43, 24. 25. c) 1 Jan. 3, 1—6.							
22 njedžela	Judica ☽	5. n. posta	6 0 6	15		9 17	2 30
23 pòndžela	Eberharda	Ota	5 57 6	16		10 27	3 17
24 wutora	Gabriela	Gabriela	5 55 6	18		pop.	3 54
25 šrijeda	Marije pšch.	Marije pšchip.	5 53 6	20		1 17	4 21
26 šchtwòrtk	Kastula	Ludgera	5 51 6	22		2 46	4 40
27 pjatt	Ruperta	Ruperta	5 48 6	23		4 17	4 57
28 šobota	Angeliki	Guntramna	5 46 6	25		5 48	5 12
14. tydžen. IV. a) Šach. 9, 9. b) Jan. 12, 27—33. c) Šebr. 5, 7—9.							
29 njedžela	Palmar. ☺	6. nj. posta	5 44 6	26		7 21	5 26
30 pòndžela	Guida i Ar.	Quirina	5 42 6	28		8 55	5 42
31 wutora	Detlauša	Guida	5 39 6	30		10 28	6 1

Sermanki a škótné wiki
phtaj jady na jronomaj 17 a 18.

Měšaczkowe pšheměnjenje a wjedro.

☾ Pošlednik bértlik, 6. mërza 12
h. 29 m. jažne wjedro lubi.

☼ Młody měšaczk, 14. mërza do-
połdnja 11 h. 48 m. i deščezom ja-
pocznje.

☽ Prëni bértlik, 22. mërza po-
połdnju 12 h. 57 m. měšcane wjedro
wuhotuje.

☼ Połny měšaczk, 29. mërza rano
6 h. 22 m. špodobne wjedro pšchi-
powjeduje.

Štolëtna protyka.

2. a 4. wètr a šnèh, 5. a 6. blòncžno,
wot 4. hačž do 9. deščez, 11. šnèh,
13. a 14. rjenje, ale rano lób, 16.
jažno a šma, wot 20. hačž do 24.
šnèh, wètr a šma, potom jažno a
rjenje hačž do 27., na to mròczne
a deščezik.

31. mërza: prënja termija kraj-
neje renty.

Naspomnjenja.

1896. Haprleja,

jutrownik,
ma 30 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		Wještje inamjen.	☾	
	Evangelika.	Katolska.	šhadž. h. m.	šhov. h. m.		šhadž. h. m.	šhov. h. m.
1 brjeda	Theodory	Huga	5 37	6 31	☿	11 56	6 27
2 šchtwórtk	Selen. šchtw.	Zeleny šcht.	5 35	6 33	♋	dop.	7 2
3 pjatt	Gzihi pjatt	Wulki pjatt	5 33	6 35	♋	1 12	7 51
4 šobota	Ambrosija	Šfidora	5 31	6 36	♋	2 10	8 54
15. tydženi. IV. a) Šf. 118, 16—24 b) Šuf. 24, 1—9. c) Jan. 11, 25. 26.							
5 njedžela	1. šwj. j. ☾	1. š. dž. jutr.	5 28	6 38	♋	2 51	10 7
6 pónđžela	2. šwj. jutr.	2. š. dž. jutr.	5 26	6 39	♋	3 19	11 23
7 wutora	Luisy	Hermana	5 24	6 41	♋	3 39	pop.
8 brjeda	Čelestina	Alberta	5 22	6 43	♋	3 55	1 52
9 šchtwórtk	Thofila	Ultrudy	5 19	6 44	♋	4 6	3 2
10 pjatt	Daniela	Mechtrildy	5 17	6 46	♋	4 17	4 10
11 šobota	Godeberta	Leoa wulf.	5 15	6 48	♋	4 27	5 20

16. tydženi. IV. a) Jan. 14, 1—6 b) Šuf. 24, 1—9. c) Šof. 3, 1—4.

12 njedžela	Quasim. ☾	1. n. p. jutr.	5 13	6 49	♋	4 38	6 29
13 pónđžela	Juština ☾	Šdy	5 11	6 51	♋	4 51	7 40
14 wutora	Tiburzija	Lamberta	5 9	6 53	♋	5 4	8 53
15 brjeda	Baterna	Anastafije	5 7	6 54	♋	5 23	10 7
16 šchtwórtk	Aurona	Fruktuoša	5 5	6 56	♋	5 49	11 19
17 pjatt	Rudolfa	Uniceta	5 2	6 57	♋	6 24	dop.
18 šobota	Walerija	Eleutera	5 0	6 59	♋	7 12	12 22

17. tydženi. VI. a) Šf. 127. b) Mat. 18, 1—7. c) Šf. 6, 1—4.

19 njedžela	Šif. Dom. ☾	2. n. p. jutr.	4 58	7 1	♋	8 16	1 14
20 pónđžela	Sulpizija ☾	Wiktora	4 56	7 2	♋	9 32	1 53
21 wutora	Adolarija	Anselma	4 54	7 4	♋	10 55	2 22
22 brjeda	Sotera	Raja	4 52	7 6	♋	pop.	2 43
23 šchtwórtk	Jurja	Jurja	4 50	7 7	♋	1 47	3 1
24 pjatt	Alberta	Fidelija	4 48	7 9	♋	3 15	3 16
25 šobota	Marka šcz.	Marka	4 46	7 10	♋	4 44	3 30

18. tydženi. IV. a) Šf. 73, 23—26. b) Jan. 12, 24—26. c) 2 Šof. 4, 7—11.

26 njedžela	Šubilate	3. n. p. jutr.	4 44	7 12	♋	6 16	3 45
27 pónđžela	Tertuliana ☾	Cita	4 42	7 14	♋	7 51	4 2
28 wutora	Witale	Witale	4 41	7 15	♋	9 23	4 24
29 brjeda	Gibyle	Antonije	4 39	7 17	♋	10 48	4 55
30 šchtwórtk	Eutropija	Katariny	4 37	7 18	♋	11 56	5 38

Sermanki a škótné wiki
pntaj šady na štronomaj 17 a 18.

Wěšaczkowe pšcheměnjenje
a wjedro.

☾ Pošledni bértlik, 5. hapr. rano
1 h. 24 m. šynu a deščez pščinješe.
☉ Młody měšacžk, 13. hapr. rano
5 h. 23 m. ma pšcheměnžaje wjedro.
☾ Prěni bértlik, 20. hapr. w nožy
11 h. 47 m. jašne nalětné wjedro
wěšcži.
☉ Pošny měšacžk, 27. hapr. po-
pošdnju 2 h. 47 m. njemdre wjedro
pšcipowje.

Štolětna protyka.

☾ 1. hacž do 5 rjenje, potom
deščez a ja nim pšcheměnžate nje-
štajne wjedro hacž do kónca.

1. hapr.: prěnja termija wopaleń-
steje šakny. — 30. hapr.: prěnja ter-
mija dothodneho dawta.

Waspomnjenja.

1896. Meja,

różowit,

ma 31 dnjow.

Dny.	Porjędżena protyka.		☉		Miejsce miejsc.	☾	
	Evangeliska.	Katholska.	śhadż. h. m.	łhow. h. m.		śhadż. h. m.	łhow. h. m.
1 piątk	Walpóra	Filip a Jak.	4 35	7 20	☾	dop.	6 38
2 sobota	Sigmunda	Athanasija	4 33	7 22	☾	12 45	7 50
19. tydzień. IV. a) Pl. 28. b) Jan. 5, 25—29. c) 1 Kor. 15, 35—44.							
3 njeđżela	Cantate	4p. j. † nam.	4 31	7 23	☾	1 19	9 7
4 pónđżela	Moni i ☾	Floriana	4 29	7 25	☾	1 43	10 24
5 wutora	Gottharda	Pija V. b.	4 28	7 26	☾	2 0	11 39
6 śrjeda	Jana i Pfort.	Jana i Pfort.	4 26	7 28	☾	2 14	pop.
7 śchwórtk	Bohumera	Stanisława	4 24	7 29	☾	2 25	2 0
8 piątk	Dietricha	Michała zjem.	4 23	7 31	☾	2 36	3 8
9 sobota	Hioba	Śrjeh. z Mac.	4 21	7 32	☾	2 46	4 18
20. tydzień IV. a) Pl. 104, 27—35. b) Mat. 7, 7—11. c) Jan. 5, 7—10.							
10 njeđżela	Rogate	5. n. p. jut.	4 19	7 34	☾	2 58	5 28
11 pónđżela	Adolfa	Mamerta	4 18	7 35	☾	3 12	5 40
12 wutora	Pankrazija ☾	Pantraca	4 16	7 37	☾	3 30	7 55
13 śrjeda	Servazija	Servaca	4 15	7 38	☾	3 52	9 8
14 śchwórtk	Boże śpicje	Boże śpicje	4 13	7 40	☾	4 25	10 15
15 piątk	Sofije	Sofije	4 12	7 41	☾	5 10	11 10
16 sobota	Sary	Jana i Nep.	4 10	7 43	☾	6 10	11 54
21. tydzień. VI. a) Jan. 7, 37—39. b) Jan. 14, 12—17. c) Śebr. 6, 17—20.							
17 njeđżela	Grandi	6. n. p. jut.	4 9	7 44	☾	7 22	dop.
18 pónđżela	Benauzija	Grifa	4 8	7 46	☾	8 42	12 25
19 wutora	Budenzianny	Petra Cölest.	4 7	7 47	☾	10 6	12 47
20 śrjeda	Theresije ☾	Bernarda	4 5	7 48	☾	11 30	1 5
21 śchwórtk	Augustina	Konstantina	4 4	7 50	☾	pop.	1 21
22 piątk	Heleny	Nemiliana	4 3	7 51	☾	2 20	1 35
23 sobota	Defiderija	Defiderija	4 2	7 52	☾	3 47	1 49
22. tydzień. IV. a) Pl. 51, 12—14. b) Mat. 16, 13—19. c) 1 Kor. 12, 3—7.							
24 njeđżela	1. ś. śwjatt.	1. ś. śwjatt.	4 1	7 54	☾	5 18	2 5
25 pónđżela	2. ś. śwjatt.	2. ś. śwjatt.	3 59	7 55	☾	6 49	2 24
26 wutora	Bedy ☺	Filippa	3 58	7 56	☾	8 18	2 50
27 śrjeda	Kwatemala	Suche dny	3 57	7 57	☾	9 36	3 27
28 śchwórtk	Wylema	Germana	3 56	7 59	☾	10 35	4 20
29 piątk	Chrysty	Magimina	3 55	8 0	☾	11 16	5 28
30 sobota	Barucha	Gottharda	3 55	8 1	☾	11 44	6 45
23. tydzień. VI. a) 4 Mójj. 6, 22—27. b) 1 Jan. 4, 12—16. c) 2 Kor. 13, 13.							
31 njeđżela	Św. troj.	Św. ś. troj.	3 54	8 2	☾	dop.	8 5

Germaniki a skótne wiki
pntaj sady na stronamaj 17 a 18.

Měšaczkowe pscheměnenje a wjedro.

☾ Pośledni bértlik, 4. meje popoł-
dnju 4 h. 25 m. je czopty a rjany.

☾ Młody měšaczk, 12. meje wječor
8 h. 47 m. horzotu naptodži.

☾ Prěni bértlik, 20. meje, rano 7
h. 21 m. je jara wětrosity a kłódnny.

☺ Połny měšaczk, 26. meje noz
10 h. 57 m. na kłódnne a deščęzje
wjedro pofajuje.

Stołětna protyka.

Wot spoczatka czopty a rjenje
hač do 22., druhdy njewjedra i czo-
pym a płódnym wjedrom, wot 23.
hač do 29. mróczno a hač do tónza
ljma.

Naspomnjenja.

1896. Junij,

šmaziit,
ma 30 dnjow.

Dny.	Porjedbena protyka.		☉		Mjeseće šmaziit.	☾	
	Evangeljska.	Katholska.	šhadž. h. m.	šhow. h. m.		šhadž. h. m.	šhow. h. m.
1 pónđzela	Mikodema	Theobalda	3 53 8	3	☾	12 4	9 22
2 wutora	Marzelina	Grasma	3 52 8	4	☾	12 19	10 36
3 šrijeda	Grasma	☉ Klotilďy	3 51 8	5	☾	12 23	11 46
4 šchtwórtk	Karpasija	Bože cžeto	3 51 8	6	☾	12 32	pop.
5 pjatk	Bonifaza	Bonifaca	3 50 8	7	☾	12 53	2 4
6 šobota	Benigny	Roberta	3 50 8	8	☾	1 4	3 14

24. tydženi. IV. a) Psalm 78, 1—7. b) Jan. 15, 1—10. c) Rom. 10, 8—12.

7 njedžela	1. n. p. š. tr.	2. n. p. šwj.	3 49 8	9	☾	1 17	4 26
8 pónđzela	Medarda	Medarda	3 49 8	9	☾	1 34	5 40
9 wutora	Prima	Kolumba	3 48 8	10	☾	1 55	6 54
10 šrijeda	Getulija	Maraty	3 48 8	11	☾	2 24	8 3
11 šchtwórtk	Mikandra	☉ Barnabasa	3 48 8	12	☾	3 5	9 4
12 pjatk	Barnabasa	Jana i Jac.	3 48 8	12	☾	4 1	9 52
13 šobota	Tobiaša	Ant. i Padun	3 47 8	13	☾	5 11	10 27

25. tydženi. IV. a) Ser. 7, 25—28. b) Mat. 22, 1—14. c) Jan. 1, 21—25.

14 njedžela	2. n. p. š. tr.	3. n. p. šwj.	3 47 8	13	☾	6 31	10 53
15 pónđzela	Wita	Wita	3 47 8	14	☾	7 55	11 12
16 wutora	Engelberta	Benna	3 47 8	14	☾	9 18	11 28
17 šrijeda	Laury	Reinera	3 47 8	15	☾	10 42	11 42
18 šchtwórtk	Arnolfa	☉ Mark. a Marc.	3 47 8	15	☾	pop.	11 55
19 pjatk	Gervasija	Gervas. a Š.	3 47 8	15	☾	1 30	dop.
20 šobota	Silverija	Florentina	3 47 8	15	☾	2 57	12 10

26. tydženi. IV. a) 1 Mof. 1, 26. 27. b) Luf. 9, 57—62. c) 1 Jan. 2, 1—6

21 njedžela	3. n. p. š. tr.	4. n. p. šwj.	3 47 8	16	☾	4 25	12 27
22 pónđzela	Pombajbóha	Paulinusa	3 47 8	16	☾	5 54	12 51
23 wutora	Basilija	Edeltrudy	3 48 8	16	☾	7 15	1 22
24 šrijeda	Jana šščež.	Jana šščež.	3 48 8	16	☾	8 22	2 6
25 šchtwórtk	Eulogija	☉ Prospera	3 48 8	16	☾	9 10	3 7
26 pjatk	Jeremiaša	Jan a Paw.	3 49 8	16	☾	9 44	4 22
27 šobota	7 spanzow	Wladislawa š.	3 49 8	16	☾	10 7	5 41

27. tydženi. IV. a) Šf. 112, 5—7. b) Mat. 7, 24—27. c) Rom. 8, 18—23.

28 njedžela	4. n. p. š. tr.	5. n. p. šwj.	3 50 8	16	☾	10 24	7 1
29 pónđzela	Šětr a Paw.	Šětra Paw.	3 50 8	16	☾	10 37	8 17
30 wutora	Šawołowe w.	Šaw. wop.	3 51 8	15	☾	10 49	9 30

Sermanki a škótné wiki
pntaj jady na štronomaj 17 a 18.

Měšaczkowe přšcheměnjene a wjedro.

☾ Bopšledni bértlik, 3. jun. dopot-
dnju 9 h. 3 m. i horzotu šastupi.

☉ Młody měšacž, 11. jun. dopot-
dnja 9 h. 43 m. šbudži hrmanje,
potom cžarojte deščežiki.

☾ Prěni bértlik, 18. jun. popotdnju
12 h. 41 m. ma měšchane wjedro.

☉ Polny měšacž, 25. jun. rano
7 h. 55 m. špodobnu škóncžnu cžop-
lotu přščinješe.

Štoletna protyka.

☉ Wopřědta mróz a hruby po-
wětr hačž do 8, potom cžorto hačž
do 20, 21. wětr a deščež. 24. mróz,
potom cžople rjane wjedro, škóncžnie
přšcheměnjate.

30. junija: druha termija traj-
neje renty.

Šaspomujenja.

1896. Julij,

praznik,

ma 31 dnjow.

Dny.	Porjედжeна protyka.		☉		☽ wjebeje inonjen.	☾	
	Ewangelska.	Katholkska.	šhadž. h. m.	šhow. h. m.		šhadž. h. m.	šhow. h. m.
1 brjeda	Theodoricha	Theobalda	3 52	8 15	☽	10 59	10 40
2 šchtwórtk	Marje doma.	Marijedom.	3 52	8 15	☽	11 11	11 50
3 pjatk	Kornelija ☽	Anatol	3 53	8 14	☽	11 23	pop.
4 šobota	Florijana	Udalnicha	3 54	8 14	☽	11 37	2 9
28. tydžen. IV. a) Pi. 34, 12—23. b) Mat. 13, 44—46 c) 1 Tim. 6, 6—10.							
5 njedžela	5. n. po š. tr.	6. n. po swj.	3 55	8 14	☽	11 56	3 23
6 pónđžela	Ueaijaša	Goara Br.	3 55	8 13	☽	dop.	4 37
7 wutora	Willibrorda	Wilibalda	3 56	8 13	☽	12 22	5 48
8 brjeda	Kilijana	Kilijana	3 57	8 12	☽	12 57	6 53
9 šchtwórtk	Cyrila	Anatolije	3 58	8 11	☽	1 48	7 46
10 pjatk	Bohumila ☽	Amalije	3 59	8 10	☽	2 53	8 27
11 šobota	Pija	Pija I.	4 08	8 10	☽	4 12	8 56
29. tydžen. VI. a) 1 Mójj. 4, 3—13. b) Mat. 5, 44—48. c) 2 Tim. 3, 15—17							
12 njedžela	6. n. po š. tr.	7. n. po swj.	4 18	9	☽	5 36	9 17
13 pónđžela	Marhaty	Analecta	4 38	8	☽	7 3	9 34
14 wutora	Bonaventury	Bonaventa	4 48	7	☽	8 29	9 49
15 brjeda	Jav. džel.	Hendricha	4 58	6	☽	9 53	10 3
16 šchtwórtk	Kasaela	Raineldy	4 68	5	☽	11 18	10 17
17 pjatk	Alegija ☽	Alegija	4 78	4	☽	pop.	10 33
18 šobota	Eugenije	Kamill. i L.	4 88	3	☽	2 11	10 54
30. tydžen. IV. a) Pi. 85, 8—14 b) Jan. 6, 47.—51. c) Sebr. 13, 8. 9.							
19 njedžela	7. n. po š. tr.	8. n. po swj.	4 10	8 2	☽	3 39	11 21
20 pónđžela	Eliaša	Margareta	4 11	8 1	☽	5 1	12 0
21 wutora	Braxedy	Urbogašta	4 12	7 59	☽	6 11	dop.
22 brjeda	Marje Mad.	Mar. Madl.	4 13	7 58	☽	7 5	12 54
23 šchtwórtk	Apolinary	Apolinarija	4 15	7 57	☽	7 43	2 3
24 pjatk	Krystiny ☽	Khrystiny	4 16	7 56	☽	8 10	3 20
25 šobota	Jakuba	Jakuba star.	4 17	7 54	☽	8 29	4 40
31. tydžen. IV. a) Pi. 1. b) Mat. 21, 28—31. c) Rom. 13, 8. 9.							
26 njedžela	8. n. po š. tr.	9. n. po swj.	4 19	7 53	☽	8 44	5 57
27 pónđžela	Marty	Natalije	4 20	7 51	☽	8 56	7 13
28 wutora	Pantaleona	Innocenc I.	4 22	7 50	☽	9 7	8 24
29 brjedu	Beatrizy	Marty	4 23	7 48	☽	9 17	9 33
30 šchtwórtk	Kuty	Abdona	4 25	7 47	☽	9 29	10 43
31 pjatk	Florentiny	Ignac i Lojol.	4 26	7 45	☽	9 43	11 53

Sermanki a škótné wiki
pytaj sady na stronamaj 17 a 18.

Měšacžkowe pšcheměnenje a wjedro.

☾ Pošlednik bértitk, 3. julja rano
2 h. 23 m. šo t njewjedram šhila.

☽ Mlody měšacžk, 10. jul. wječor
w 8 h. 35 m. f deščyžitom a šlónčž-
nym wjedrom wotměnja.

☽ Prěni bértitk, 17. jultija dopol-
dnja w 5 h. 4 m. na plódné lětné wjedro.

☽ Pošny měšacžk, 24. jul. wječor
w 6 h. 45 m. ma dale czopke wjedro.

Stolětna protyka.

☽ woprědka plódné wjedro, 9. a
12. horžo, w nožach šhlódnó; wot
13. hačž do kónca jara šucho.

Waspomunjenja.

1896. August,

żnięż,
ma 31 dnjom.

Dny.	Porzędzona protyka.		☉		Miejsce żnięć.	☾	
	Evangeliska.	Katoliska.	śhadż. h. m.	kwom. h. m.		śhadż. h. m.	kwom. h. m.
1 sobota	Pётr w r. ☿	Pётr w rjecz.	4 27	7 44	☿	9 59	vop.
32. tydzień. IV. a) 1 Mój. 9, 1-5. b) Łuf. 12, 42-48. c) 1 Pётr. 4, 8-11.							
2 njeđzela	9. n. p. ś. tr.	10. n. p. śwj.	4 29	7 42	☿	10 21	2 17
3 pónđzela	Augusta	Szeżepana	4 30	7 40	☿	10 52	3 30
4 wutora	Dominika	Dominika	4 32	7 39	☿	11 35	4 38
5 śrjeda	Dswalda	Marije śnėh	4 33	7 37	☿	dop.	5 36
6 śchtwórtek	Chryst. psch.	Pichekr. Chr.	4 35	7 35	☿	12 33	6 22
7 pjatek	Donata	Kajetana	4 36	7 34	☿	1 46	6 56
8 sobota	Severa	Cyrjaka	4 38	7 32	☿	3 9	7 20
33. tydzień. IV. a) Śrud. śh. Jer. 3, 37-44. b) Łuf. 13, 31-35. c) Rom. 11, 25-32.							
9 njeđzela	10. p. ś. tr. ☿	11. n. p. śwj.	4 39	7 30	☿	4 37	7 39
10 pónđzela	Sawrjenza	Sawrjenca	4 41	7 28	☿	6 6	7 55
11 wutora	Germana	Sufany	4 42	7 26	☿	7 34	8 10
12 śrjeda	Alary	Alary	4 44	7 24	☿	9 0	8 24
13 śchtwórtek	Murory	Sippolita	4 45	7 23	☿	10 28	8 40
14 pjatek	Eusebija	Atanasije	4 47	7 21	☿	vop.	8 59
15 sobota	Theodola	Mar. do nj.	4 49	7 19	☿	1 25	9 23
34. tydzień. IV. a) Śi. 32. b) Łuf. 15, 11-32. c) 1 Jan. 1, 8-10.							
16 njeđzela	11. n. p. ś. tr.	12. n. p. śwj.	4 50	7 17	☿	2 50	9 58
17 pónđzela	Liberata	Liberta	4 52	7 15	☿	4 5	10 48
18 wutora	Augustina	Heleny tkeż.	4 53	7 13	☿	5 3	11 50
19 śrjeda	Sebalda	Ludwiga	4 55	7 11	☿	5 44	dop.
20 śchtwórtek	Bernharda	Bernharda	4 56	7 9	☿	6 14	1 4
21 pjatek	Anastafija	Jana Franc.	4 58	7 7	☿	6 35	2 23
22 sobota	Alfonsa	Filiberta	4 59	7 5	☿	6 51	3 41
35. tydzień. IV. a) 1 Kral. 19, 7-13. b) Mat. 5, 33-37. c) Śat. 3, 5-10.							
23 njeđzela	12. p. ś. tr. ☿	13. n. p. śwj.	5 17	3	☿	7 4	4 56
24 pónđzela	Bartromja	Bartromja	5 37	1	☿	7 14	6 9
25 wutora	Ludwiga	Ludwiga XI.	5 46	59	☿	7 26	7 19
26 śrjeda	Samuela	Sebalda	5 66	56	☿	7 36	8 29
27 śchtwórtek	Gebharda	Jos. Calaf.	5 76	54	☿	7 49	9 39
28 pjatek	Belagija	Augustina	5 96	52	☿	8 5	10 49
29 sobota	Jana wotpr.	Jana wotpr.	5 106	50	☿	8 23	vop.
36. tydzień. IV. a) Śiob. 5, 17-19. b) Mat. 6, 1-8. c) Śat. 2, 13-17.							
30 njeđzela	13. n. p. ś. tr.	14. n. p. śwj.	5 12	6 48	☿	8 50	1 31
31 pónđzela	Josun	Naímunda	5 14	6 46	☿	9 27	2 23

Sermanki a skótne wiki
pytaj śady na strononaj 17 a 18.

Mėhaczkowe pśhemėnjenje a wjedro.

☾ Pośledni bėrtlik, 1. aug. wj. ezor
w 7 h. 34 m. njewjedra a deszcz
pśchijęse.

☉ Młody mėhacz, 9 augusta rano
w 6 h. 2 m., i widzonim śaczmi-
czom kłónza, ma mėhane wjedro.

☾ Brėni bėrtlik, 15 augusta w nozdy
10 h. 3 m. budze wėtrojty a deszczojty.

☺ Polny mėhacz, 23. aug. dopo-
duja 8 h. 4. m., i widzonim śa-
czmiczom mėhaczta, je śakny a kuchi.

☾ Pośledni bėrtlik, 31. aug. dopo-
duja w 11 h. 55 m., kłita ko deszczej.

Stolėtna protyka.

Brėnje 8 dnjom śu rjane a czopie,
potom hacz do 11. njełube wjedro,
na to śakno rjenje hacz do 23, njeł
hacz do kłónza nawalne wjedro.

1. augusta: 2. terminja grunt-
itcho dawka. — 23. augusta kłónz
pśkucził dnjom.

Źaspomnjenja.

1896. September,

poźniejz,
ma 30 dnjow.

Dny.	Porjędżena protyka.		☉		Miejsce łunien.	☾		
	Ewangeliska.	Katholiska.	łhadż. h. m.	łhom. h. m.		łhadż. h. m.	łhom. h. m.	
1 wutora	Archidija	Egidija	5 15	6 43	☿	10 17	3 24	
2 ƚrjeda	Abialoma	Schczępana	5 17	6 41	☿	11 22	4 14	
3 ƚhtwórtk	Mansweta	Migulfa	5 18	6 39	☿	dop.	4 53	
4 pjatk	Mójsaƚa	Kosalije	5 20	6 37	☿	12 39	5 21	
5 ƚobota	Kathanaela	Laur. Just.	5 21	6 35	☿	2 5	5 42	
37. tydżen. IV. a) Ƣj. 92, 16—24 b) Mat. 11, 16—24. c) Ɩat. 1, 5—8.								
6 njedźzela	14.n.p.ƚ.tr.	15.n.p.łwj.	5 23	6 33	☿	3 33	6 0	
7 pónđzela	Reginy ☾	Reginy	5 24	6 30	☿	5 3	6 15	
8 wutora	Mar. narodź.	Marije nar.	5 26	6 28	☿	6 32	6 29	
9 ƚrjeda	Sidonije	Mudamara	5 27	6 26	☿	8 2	6 45	
10 ƚhtwórtk	Pulcherije	Wiktławscha	5 29	6 24	☿	9 34	7 3	
11 pjatk	Abrahama	Ƣroba	5 31	6 21	☿	11 5	7 27	
12 ƚobota	Bohuniła	Łwida, w.	5 32	6 19	☿	pop.	7 59	
38. tydżen. IV. a) Ƣj. 37, 4—6. b) Mat. 19, 16—24. c) Rom. 14, 17—19.								
13 njedźzela	15.n.p.ƚ.tr.	16.n.p.łwj.	5 34	6 17	☿	1 54	8 43	
14 pónđzela	Łichiza p. ☾	+ powyŃhenje	5 35	6 14	☿	2 58	9 42	
15 wutora	Friederiki	Nikodema	5 37	6 12	☿	3 46	10 54	
16 ƚrjeda	Łwatem.	Ludmile	5 38	6 10	☿	4 18	dop.	
17 ƚhtwórtk	Lamberta	Gildegardy	5 40	6 8	☿	4 41	12 12	
18 pjatk	Tita	Josef Kapert.	5 42	6 5	☿	4 58	1 29	
19 ƚobota	Renata	Januarija	5 43	6 3	☿	5 12	2 44	
39. tydżen. VI. a) 1 Ɩral. 17, 17—24. b) Mat. 12, 25—30. c) 1 Ƣętr. 1, 22—25.								
20 njedźzela	16.n.p.ƚ.tr.	17.n.p.łwj.	5 45	6 1	☿	5 24	3 57	
21 pónđzela	Mateja ☺	Mateja	5 46	5 58	☿	5 34	5 8	
22 wutora	Maurizija	Maurizija	5 48	5 56	☿	5 46	6 17	
23 ƚrjeda	Thekla	Thekla	5 49	5 54	☿	5 57	7 26	
24 ƚhtwórtk	Jana podj.	Gerarda	5 51	5 52	☿	6 12	8 37	
25 pjatk	Łleosaƚa	Łleosaƚa	5 53	5 49	☿	5 30	9 48	
26 ƚobota	Łnpriana	Justiny	5 54	5 47	☿	6 54	11 0	
40. tydżen. IV. a) 1 Mójł. 37, 4—11. b) Mat. 20, 20—28. c) 1 Łęł. 4, 9—12.								
27 njedźzela	17.n.p.ƚ.tr.	18.n.p.łwj.	5 56	5 45	☿	7 25	pop.	
28 pónđzela	Wjazłława	Wjazłława	5 57	5 43	☿	8 9	1 12	
29 wutora	Michała	Michała	5 59	5 40	☿	9 7	2 6	
30 ƚrjeda	Hironyma ☾	Hironyma	6 1	5 38	☿	10 17	2 48	

Sermanki a łkótne wiki
pntaj ƚady wa ƚtronomaj 17 a 18.

Męƚaczkowe pŃchemęnienie a wjedro.

☉ Młody męƚaczk, 7. ƚept. popolđnju
w 2 h. 43 m., wupłodźi ƚpodobne dny.

☾ Ƣręni bęrtlik, 14. ƚept. rano
w 5 h. 10 m., ƚ dełchczom a ƚ jał-
nym wjedrom wotmęnja.

☺ Polny męƚaczk, 21. ƚept. nozy
11 h. 50 m., je jałny a ƚpodobny.

☾ Połledni bęrtlik, 30. ƚept. rano
w 2 h. 59 m., ma ƚpodobne nashmęje
wjedro

Stolętna protyka.

Ɩacź do 10. hroŃuje ƚ dełchczom,
potom ƚacź do 14. rjane wjedro, wot
15. ƚacź do 17. dełchczik, wot 18.
ƚacź do 20. rjenje, wot 21. ƚacź do
25. dełchczik, potom ƚacź do łonźa
rjenje.

30. ƚeptembra: 3. termija ƚraj-
neje renty. — 2. termija dołhod-
nego dawła.

Łaspomnjenja.

1896. Oktober,

winowz,

ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉			☾			
	Evangeljska.	Katholjska.	šhadž.	šhow.	šhadž.	šhow.	šhadž.	šhow.	
			h.	m.	h.	m.	h.	m.	
1 štwórtk	Remigija	Remigija	6	25	36	☼	11	36	3 20
2 pjatt	Rahele	Leodegara	6	45	34	☼	dop.	3 44	
3 šobota	Magimina	Emalda	6	55	32	☼	1 1	4 2	
41. tydžen. IV. a) Št. 42, 1—6. b) Mat. 22, 1—14. c) Rom. 3, 23—28.									
4 njedžela	18.n.p.š.tr.	19.n.p.šwj.	6	75	29	☼	2 28	4 19	
5 póněžela	Blazida	Blacida	6	85	27	☼	3 56	4 34	
6 wutora	Fidy	Bruna	6	105	25	☼	5 26	4 49	
7 šrijeda	Ešthery	August pr.	6	125	23	☼	6 58	5 6	
8 štwórtk	Ephraima	Brigitty	6	135	20	☼	8 32	5 28	
9 pjatt	Dionysija	Dionysa	6	155	18	☼	10 7	5 57	
10 šobota	Athanasija	Franca Borg.	6	175	16	☼	11 54	6 38	
42. tydžen. VI. a) Št. 55, 8. 9. b) Jan. 9, 1—5. c) Šebr. 13, 15 16									
11 njedžela	19.n.p.š.tr.	20.n.p.šwj.	6	195	14	☼	pop.	7 33	
12 póněžela	Magimiliana	Magimiliana	6	205	12	☼	1 42	8 43	
13 wutora	Colomana	Eduarda	6	225	10	☼	2 20	10 0	
14 šrijeda	Burkharda	Kalista	6	245	8	☼	2 46	11 18	
15 štwórtk	Hedwigi	Theresy	6	255	5	☼	3 5	dop.	
16 pjatt	Šawoła	Šawoła, a.	6	275	3	☼	3 20	12 34	
17 šobota	Innozenza	Jadwigi	6	295	1	☼	3 32	1 48	
43. tydžen. IV. a) 1 Mošj. 18, 20—32. b) Mat. 19, 2—8. c) 2 Pět. 1, 19—23.									
18 njedžela	20.n.p.š.tr.	21.n.p.šwj.	6	304	59	☼	3 43	2 58	
19 póněžela	Ferdinanda	Pětra Mškant.	6	324	57	☼	3 54	4 8	
20 wutora	Wendelina	Wendelina	6	344	55	☼	4 6	5 16	
21 šrijeda	Wöršchle	Wöršchle	6	354	53	☼	4 19	6 25	
22 štwórtk	Kordule	Kordule	6	374	51	☼	4 37	7 36	
23 pjatt	Severina	Severina	6	394	49	☼	4 58	8 49	
24 šobota	Salomy	Kafaela, arcj.	6	414	47	☼	5 27	9 59	
44. tydžen. IV. a) Ruth 1, 15—17. b) Mat. 12, 46—50. c) Št. 5, 22—33.									
25 njedžela	21.n.p.š.tr.	22.n.p.šwj.	6	424	45	☼	6 8	11 5	
26 póněžela	Amadeja	Bernarda	6	444	43	☼	7 1	12 0	
27 wutora	Rabiny	Frumencija	6	464	41	☼	8 6	pop.	
28 šrijeda	Šimona Juda	Šim. a Jud.	6	474	39	☼	9 20	1 20	
29 štwórtk	Narciffa	Zenobija	6	494	38	☼	10 40	1 46	
30 pjatt	Klaudija	Germana	6	514	36	☼	dop.	2 5	
31 šobota	Reform. š.	Wolfganga	6	534	34	☼	12 3	2 22	

Sermanki a škótne wiki
pýtaj šady na štronomaj 17 a 18.

Měšacžkowe pšcheměnenje a wjedro.

☉ Młody měšacžk, 6. okt. w nožy
11 h 15 m., je blufi a wložny.
☾ Přěni bértilk, 13. okt. popołdnju
w 3 h. 47 m. ma deszcz a furjowu.
☼ Bolny měšacžk, 21. okt. popołdnju
w 5 h. 17 m., lubi někotre rjane dny.
☾ Pošledni bértilk, 29. okt. popoł-
dnju w 4 h. 21 m., je hroiny a
njepščeželny.

Stolětna protyka.

Š wopřědka czojtko hačž f 7., 8.
januorčžene, 14. a 15. rjenje, 17. wróž,
18. mjerjenje, wot 19 hačž do 21.
czojtko, wot 27. hačž do kónca mrofozne.

1. okt.: druga termija wopalen-
šćeje šahy.

Šaspomnjenja.

1896. November,

nashumiť,
ma 30 dnjow.

Dny.	Porjędzjena protyka.		☉		Mjejske znamjen.	☾	
	Evangeljska.	Katholjska.	šhadž. h. m.	šhow. h. m.		šhadž. h. m.	šhow. h. m.
45. tydžeń.	VI. a) Sam. 3, 11—13. b) Luf. 7, 36—50. c) 1 Tim. 1, 18. 19.						
1 njedźzela	22.n.p.š.tr.	Wsch. swjat.	6 55	4 32	☾	1 26	2 37
2 pónđzela	Časara	Šhud. dušche	6 56	4 30	☾	2 52	2 52
3 wutora	Huberta	Huberta	6 58	4 29	☾	4 21	3 8
4 šrjeda	Karola	Karl Borrom.	7 04	4 27	☾	5 53	3 27
5 šchtwórtk	Blending ☾	Zach. a Hilž.	7 24	4 25	☾	7 27	3 53
6 pjatk	Leonharda	Leonharda	7 34	4 24	☾	9 0	4 29
7 šobota	Erdmanna	Willibrorda	7 54	4 22	☾	10 24	5 18
46. tydžeń.	IV. a) Pšch. Sam. 23, 26. b) Mark. 12, 41—44. c) Rom. 13, 1—7.						
8 njedźzela	23.n.p.š.tr.	24.n.p.šwj.	7 74	4 20	☾	11 30	6 25
9 pónđzela	Theodora	Theodora	7 94	4 19	☾	pop.	7 43
10 wutora	Marcžina	Šandrija Ap.	7 104	4 17	☾	12 47	9 3
11 šrjeda	Mennassa	Měrcžina, bž.	7 124	4 16	☾	1 9	10 21
12 šchtwórtk	Modesta ☾	Měrcžin p. M.	7 144	4 14	☾	1 26	11 36
13 pjatk	Arkadija	Didaka	7 154	4 13	☾	1 39	dop.
14 šobota	Levina	Serapiona	7 174	4 12	☾	1 51	12 48
47. tydžeń.	IV. a) Pš. 126. b) Jan. 10, 23—30. c) Šil. 1, 20. 21.						
15 njedźzela	24.n.p.š.tr.	25.n.p.šwj.	7 194	4 10	☾	2 2	1 57
16 pónđzela	Edmunda	Ottomara	7 214	4 9	☾	2 13	3 6
17 wutora	Huga	Huga	7 224	4 8	☾	2 27	4 15
18 šrjeda	Šof. šrjeda	Otta	7 244	4 6	☾	2 43	5 25
19 šchtwórtk	Hilže	Hilžbjety	7 264	4 5	☾	3 3	6 37
20 pjatk	Umoža ☺	Feliga z Bal.	7 274	4 4	☾	3 30	7 48
21 šobota	Marie wopor	Marie wopr.	7 294	4 3	☾	4 7	8 56
48. tydžeń.	IV. a) Mat. 10, 16—22. b) Luf. 13, 23—25. c) Šaf. 1, 12. 1 šwob. tzt.						
22 njedźzela	Šš. šemr.	26.n.p.š.tr.	7 304	4 2	☾	4 57	9 55
23 pónđzela	Felizity	Klemenca	7 323	4 1	☾	5 59	10 44
24 wutora	Šhryfogena	Jan s kž. w.	7 344	4 0	☾	7 10	11 21
25 šrjeda	Katariny	Šhatyrny	7 353	59	☾	8 28	11 49
26 šchtwórtk	Konrada	Konrada	7 373	58	☾	9 48	pop.
27 pjatk	Simona Met.	Virgilija	7 383	57	☾	11 8	12 28
28 šobota	Kuša ☾	Kuša	7 403	56	☾	dop.	12 43
49. tydžeń.	I. Mat. 21, 1—9.						
29 njedźzela	1.n.advent.	1.n.advent.	7 413	56	☾	12 31	12 56
30 pónđzela	Šandrija	Šandrija	7 433	55	☾	1 54	1 11

Šermanki a škótnu wiki
pytaj šadny na štronomaj 17 a 18.

Měšacžkowe pšcheměnjenje a wjedro.

☉ Młody měšacžk, 5. nov. dopoł-
dnja w 8 h. 27 m., ma šuche wjedro.

☾ Přeni bértitk, 12. nov. rano 6 h.
41 m., šymu a šněh pščinješe.

☺ Połny měšacžk, 20 dopołdnja
11 h. 25 m., je wšožny a šiwki.

☾ Pošledni bértitk, 28. nov. rano
w 3 h. 44 m., na hrube wjedro po-
fajuje.

Štolětna protyka.

Šapocžatk je rjany, 7. šo deščo-
wacž počnje, wot 11. hačž do 16.
šněh, potom 3 dnj rjenje a na to
hrošniške wjedro hačž do kónca.

Šaspomnjenja.

1896. December,

hodownik,

na 31 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		Mjesice imajen.	☾	
	Evangelska.	Katholska.	šhadž. h. m.	řhow. h. m.		šhadž. h. m.	řhow. h. m.
1 wutora	Longina	Katalije	7 44	3 55	☿	3 21	1 28
2 řjeda	Murelije	Bibiany	7 45	3 54	♁	4 51	1 49
3 šhtwórtk	Frz. Kavera	Frz. Kavera	7 47	3 54	♁	6 24	2 20
4 pjatk	Borbory	Borbory	7 48	3 53	♁	7 53	3 2
5 řobota	Amořa	Sabby	7 49	3 52	♁	9 8	4 0

50. tydžen. I. Łuf. 21, 25—36.

6 njedžela	2. n. advent.	2. n. advent.	7 50	3 52	♁	10 5	5 15
7 póněžela	Marquarda	Ambrosija	7 52	3 52	♁	10 43	6 38
8 wutora	Marije podj.	Marije pod.	7 53	3 52	♁	11 10	8 0
9 řjeda	Agrippiny	Valerije	7 54	3 51	♁	11 29	9 18
10 šhtwórtk	Judithy	Melchiady	7 55	3 51	♁	11 44	10 33
11 pjatk	Damařa	Damařa	7 56	3 51	♁	11 57	11 45
12 řobota	Epimachy	Marencija	7 57	3 51	♁	pop.	dop.

51. tydžen. I. Mat. 11, 2—10.

13 njedžela	3. n. advent.	3. n. advent.	7 58	3 51	♁	12 20	12 54
14 póněžela	Isidora	Nitafija	7 59	3 51	♁	12 33	2 2
15 wutora	Iguaza	Ahryřtiny	8 0	3 51	♁	12 48	3 13
16 řjeda	Kwatember	Such. d. Teof.	8 0	3 52	♁	1 7	4 23
17 šhtwórtk	Kolumba	Floriana	8 1	3 52	♁	1 31	5 35
18 pjatk	Wunibalda	Marije w.	8 2	3 52	♁	2 5	6 45
19 řobota	Reinharda	Abjuta A. †	8 2	3 52	♁	2 51	7 47

52. tydžen. I. Jan. 19, 1—27.

20 njedžela	4. n. adv.	4. n. advent.	8 3	3 53	♁	3 49	8 41
21 póněžela	Domascha	Domascha A.	8 4	3 53	♁	5 0	9 22
22 wutora	Beaty	Flawiana	8 4	3 54	♁	6 17	9 53
23 řjeda	Dagoberta	Wiktorije	8 4	3 54	♁	7 37	10 15
24 šhtwórtk	Patoržiza	Hadam., Ževy	8 5	3 55	♁	8 58	10 33
25 pjatk	Boži džen	1. ř. hodow	8 5	3 56	♁	10 19	10 49
26 řobota	2. ř. hodow	Schcžepana	8 5	3 57	♁	11 40	11 3

53. tydžen. I. Jan. 1, 1—5.

27 njedžela	N. p. ř.	N. po hodž.	8 6	3 57	♁	dop.	11 17
28 póněžela	Njewin. džecz.	Njewin. džecz.	8 6	3 58	♁	1 2	11 33
29 wutora	Zanatana	Thom. ř R.	8 6	3 59	♁	2 29	11 52
30 řjeda	Dawita	Rajnera	8 6	4 0	♁	3 58	pop.
31 šhtwórtk	Sylwestra	Sylwestra	8 6	4 1	♁	5 26	12 52

Sermanki a škótnu wiki
pytaj řady na itronomaj 17 a 18.

Měřaczkowe přeměnenjenje a wjedro.

- ☉ Mřodny měřacžk. 4. dez. wjecřow w 6 h. 51 m., je wřožny a mřlowořtj.
- ☾ Přěni běrtlik, 12. dezembra rano 1 h. 29 m., budže řuchi a řymny.
- ☼ Pořny měřacžk. 20. dez. rano 5 h. 5 m., řněř a mjerřnjenje přinjenje.
- ☾ Pořledni běrtlik, 27. dez. rano 1 h. 9 m., řměje řařne njeřbo a řymy.

Štořětna protyka.

Wot řapocžatka hřofne wjedro ř deřcřow, je řněřom a mřtu hačž do 9., wot 10 hačž do 17. řucho, wot 18 hačž do 28. hřuba řyma ř mjerřnjenjom a deřcřow, 30. a 31. řjane řařne wjedro.

31. dezembra: 4. termija řra-
neje renty.

Řapomnjenja.

Wobliczenie danie.

Rapi- tal.	3 procent.		3 1/2 procent.		4 procent.		4 1/2 procent.		5 procent.		Rapi- tal.
	Sétuje marf	Wébacznje marf up.	Sétuje marf	Wébacznje marf up.	Sétuje marf	Wébacznje marf up.	Sétuje marf	Wébacznje marf up.	Sétuje marf	Wébacznje marf up.	
mf. 1	3	3/10	35	3/10	4	4/10	45	4/10	5	5/10	mf. 1
5	15	1	175	15	20	17	225	19	25	21	5
10	30	23	35	3	40	34	45	38	50	42	10
15	45	35	525	45	60	5	675	57	75	63	15
20	60	58	70	6	80	67	90	75	1	84	20
25	75	63	875	75	1	84	125	98	1	105	25
30	90	75	5	9	1	10	135	113	1	125	30
35	5	88	225	102	1	117	575	132	1	146	35
40	1	10	40	117	1	134	80	15	2	167	40
45	1	113	575	132	1	15	25	169	2	188	45
50	1	125	75	146	2	167	25	188	2	209	50
60	1	15	10	175	2	20	70	225	3	25	60
70	2	175	45	203	2	234	15	263	3	50	70
80	2	20	80	234	3	267	60	30	4	292	80
90	2	225	15	263	3	30	5	338	4	334	90
100	3	25	50	292	4	334	50	375	5	375	100
200	6	50	7	584	8	668	9	75	10	437	200
300	9	75	10	875	12	1	13	125	15	834	300
400	12	1	14	161	16	1	18	150	20	1	400
500	15	1	17	453	20	1	22	1875	25	1	500
1000	30	2	35	917	40	3	45	75	50	2	1000
5000	150	12	175	584	200	16	225	18	250	4	5000
10000	300	25	350	167	400	33	450	37	500	41	10000

Wobliczenie, szto punt placzi, hdyž je zentnar 1, 2, 3 atd. marfow.

Punt pšwego telfo n.p. placzi, kaž zentnar marfow.

Ž na wopaf:

Zentnar pšwego telfo marfow placzi, kaž punt n.p.

Abolición de las medidas, uso de la vara castellana y uso de la vara de 3 metros.

Uso de la vara castellana		Uso de la vara de 3 metros		Uso de la vara castellana		Uso de la vara de 3 metros		Uso de la vara castellana		Uso de la vara de 3 metros	
no.	medida	no.	medida	no.	medida	no.	medida	no.	medida	no.	medida
1	18	17	30	33	58,3	49	86,5	—	85	1	50,1
2	35	18	31,8	34	60	50	88,3	—	90	1	58,9
3	53	19	33,5	35	61,8	51	90	—	95	1	67,7
4	71	20	35,9	36	63,6	52	91,8	1	—	1	76,6
5	88	21	37,1	37	65,3	53	93,6	1	5	1	85,4
6	106	22	38,8	38	67,1	54	95,3	1	10	1	94,2
7	124	23	40,6	39	68,9	55	97,1	1	15	2	3
8	141	24	42,4	40	70,6	56	98,9	1	20	2	11,9
9	159	25	44,1	41	72,4	57	100,6	1	25	2	20,7
10	177	26	45,9	42	74,2	58	102,4	1	30	2	29,5
11	194	27	47,7	43	75,7	59	104,2	1	35	2	38,4
12	212	28	49,4	44	77,9	60	106,5	1	40	2	47,2
13	230	29	51,2	45	79,5	65	114,8	1	45	2	56
14	247	30	53	46	81,2	70	123,6	1	50	2	64,8
15	265	31	54,7	47	83	75	132,4	2	—	3	73,6
16	283	32	56,5	48	84,7	80	141,2	3	—	5	82,4

Abolición de las medidas de la vara, uso de la vara de 1 metro y uso de la vara de 1 metro.

Uso de la vara castellana		Uso de la vara de 1 metro		Uso de la vara castellana		Uso de la vara de 1 metro		Uso de la vara castellana		Uso de la vara de 1 metro	
no.	medida	no.	medida	no.	medida	no.	medida	no.	medida	no.	medida
1	0,6	11	6,6	21	12,6	35	21	—	85	—	51
2	1,2	12	7,2	22	13,2	40	24	—	90	—	54
3	1,8	13	7,8	23	13,8	45	27	—	95	—	57
4	2,4	14	8,4	24	14,4	50	30	1	—	—	60
5	3	15	9	25	15	55	33	—	—	—	—
6	3,6	16	9,6	26	15,6	60	36	—	—	—	—
7	4,2	17	10,2	27	16,2	65	39	—	—	—	—
8	4,8	18	10,8	28	16,8	70	42	—	—	—	—
9	5,4	19	11,4	29	17,4	75	45	—	—	—	—
10	6	20	12	30	18	80	48	—	—	—	—

Hermani a škótne wiki.

(*dob.* = *dopolnija*; *pop.* = *popolniju*; *f.* = *konjaze wiki*; *fw.* = *šwinjaze wiki*; *w.* = *wolmowe wiki*; *l.* = *lenowe wiki*; *šnamješcho* † *reča škótne wiki*, *šnamješcho* * *paš hermanf a škótne wiki*; *hdžej* *nicžo pódla nješteji*, *tam je jenož hermanf.*)

Šaćž budža šo w Budyšinje škótne wiki dale wotmėwacž, šo hable wuczini.

NB. Dofelž šo hermani druhdy pšchepožuju, šu smylki możne.

Wulki rójk.

3. Lipst (hačž do 15.), Ruland.
8. Nješwacžidto † a l.
15. Dobrilug fw., Ğródf fw.
20. Wiškopizyt, Ķinšpórf†.
23. Ķamjenž †
27. Drazždžany f.

Mały rójk.

4. Damna †, Ķarow.
5. Nješwacžidto † a l., Ķadeberg†. Ķrabln f. a †.
7. Ruland†
8. Ķašeń†, Ķelm † a f
10. Ķinšpórf †, Šhorjelž *, Ķulow †, Ķašeń.
11. Ķufow † a f.
12. Dobrilug fw., Ķuboras* a f
13. Stara Ķarbuaf.
14. Ķalawa fw., Šhorjelž horněž w.
15. Ķalawa f. a † Ķrody*.
17. Wiškopizyt, Ķalawa
18. Ķojerežy*.
19. Wulki Ķajnl, f. † a *deř.* w. Ķaržow†.
20. Ķamjenž†, Wulki Ķajnl.
22. Ķrijowl†
24. Ķipst hercž w.
25. Ķaršcžž* a f., Ķóšborf*.
26. Drazždžany (st. m.) Ķymjen. Ķowomėšto f. †, Ķródf*.
27. Ķubin f. a †.
28. Wėtošchow fw
29. Ķrtrand†, Wėtošchow† f., Ķelm †.

Mėry.

2. Ķjarnacžizy*, Stólno Ķipst hačž do 14., Wėtošchow, Ķóšborf*, Ķelm
3. Ķart p. W. †, Dobrilug †, Ķas*, Ķahan*
4. Dobrilug, Ķjerwald N.-M.* f., Ķóřtkow fw.
5. Wišibus*
6. Ķuhland†.
7. Ķitawa, Miščno f. a †, Ķufow, f. †.
9. Ķalšchtrow*, Ķitawa*, Ķufow, Ķslantkow* f
10. Ķyšwald†, Ķufow.
11. Nješwacžidto † a l., Ruland, Wóšpórf†, Stólno†, Ķuban.
12. Ķamjenž†, Wiškow†, Ķarow f. a †, Ķomorow fw.

Mėrz.

13. Wišow, Ķomorow† a f.
14. Ķrėbule* a l. Ķomorow
16. Drazždžany, herm. a f., Ķyšbach.
17. Ķizni*, a f. Ķubž*.
18. Ķrabln f. a †, Ķródf fw.
19. Ķrabln, Ķužakow* a f.
20. Ķubnjow fw., Stara Ķarbuaf.
21. Ķubnjow†.
22. Miščno.
23. Wiškopizyt, Ķubij† f., Ķóřtkow† f., Ķoščizna†, Ķubnjow.
24. Ķóřtkow
25. Ķuboras* f., Ķašyni* f.
26. Ķestow†, Ķubin † f., Šhorjelž†.
27. Ķestow, Ķalawa fw., Ķojerežy†.
28. Budyšin, Ķalawa† f., Ķrtrand f. †.
30. Ķulow*, Ķrtrand.
31. Ķaršcž†. Ķufow† f.

Šaprleja.

1. Nješwacžidto†.
7. Šchėrachow*, Ķjėže*, Ķaržow†.
8. Stólno†.
12. Ķipst, hačž do 3. meje.
13. Wóšpórf†, Ķinšpórf*, Ķhoczebus.
14. Ķyšwacžizy p. Ķ Ķhoczebus* f.
15. Ķrody*, Ķródf fw., Ķadeberg†.
16. Ķamjenž†, Ķadeberg†.
18. Ķelm †.
20. Wiškopizyt †, Ķalšchtrow † Ķiloras*, Ķrijowl.
21. Damna†.
23. Ķarow† f., Ķiloras*.
24. Wėtošchow fw., Ķomorow fw.
25. Wėtošchow† f., Ķomorow† f.
27. Ķafežy, Ķomorow, Wėtošchow.
28. Ķarow w.
30. Dobrilug.

Meja.

1. Ķart p. W.*, Ruland. †.
4. Wiškopizy, Ķulow†.
5. Ķojerežy*, Ķahan*, Ķufow† f.
6. Nješwacžidto†, Ķoščizna†, Ķuboras† f., Ķufow, Ķuland.

Meja.

7. Ķubin* f.
8. Ķalawa fw.
9. Ķalawa† f.
11. Wiškopizyt, Ķamjenž* f., Ķalawa.
12. Ķadeberg, Ķaršcžž* f., Ķufow w., Wišibus.
13. Ķhoczebus w., Ķufow† f., Ķrijowl†.
15. Ķufow.
16. Wišow†, Ķrėbule* f.,
18. Wóšborf †, Ķinšpórf †, Ķufow, Ķelm, Ķslantkow* f.
19. Ķinšpórf Ķašyni* f., Ķyšbach† f.
20. Ķobrilug fw., Ķródf*.
21. Ķestow† Ķhoczebus† f.
22. Ķestow.
26. Wobramerežy*, Ķulow*, Ķyhalin.
28. Ķalawa w., Ķufow†.
30. Ķojerežy w.
31. Miščno.

Junij.

1. Wiškopizyt.
2. Ķizni* f.
3. Nješwacžidto†.
4. Ķalawa w, Ķhoczebus† f.
5. Ķubnjow fw., Ruland†.
6. Ķubnjow†.
8. Šhorjelž*, Wulki Ķajnl† f Ķubnjow.
9. Wulki Ķajnl, Wróřřlaw w, Ķhoczebus w.
10. Ķrabln † f.
11. Ķamjenž†, Ķalawa wolm., Ķhoczebus † f., Ķrabln herm. a w., Ķrtrand † f., Stara Ķarbuaf.
12. Šhorjelž (horn), Ķrtrand, Ķródf w., Stara Ķarbuaf.
16. Damna†, Ķyšwald*, Ķuban.
17. Ķadeberg†, Damna, Ķródf, fw. Dobrilug fw.,
18. Ķhoczebus† f., Ķubin† f., Ķužakow* f.
22. Ķalšchtrow†, Ķóřtkow† f., Ķuščizna*.
23. Ķóřtkow, Ķóšborf, Ķródf fw., Ķóřtkow† f. fw.
24. Ķjelcėžin, Ķuboras† f., Ķrody*, Ķašeń p. Ķ., Ķóřtkow.

Junij.

25. Ķhoczebus† f.
26. Ķojerežy†, Wėtošchow fw.
27. Ķrėbule* f., Wėtošchow† f.
29. Drazždžany, Ķiwř heršcžž. Ķyšbach*, Ķóšborf*.
30. Ķart p. W.†, Ķarow † f.

Julij.

1. Nješwacžidto†, Ķašeń† f., Ķomorow fw.
2. Ķuřřa, Ķubž*, Ķhoczebus† f., Ķomorow† f.
3. Ķalawa fw., Ķomorow,
4. Ķalawa† f. [Ruland†.
6. Drazždžany f. Ķalawa.
7. Ķjėže*, Ķaršcžž† f.
9. Ķamjenž†, Ķhoczebus† f.
11. Ķubin† f.
15. Dobrilug fw., Ķródf fw.
18. Ķufow† f.
20. Wiškopizy †, Ķoščizna †, Ķubij† f.
24. Ķrafow p. Ķ †.
25. Ķarow† f.
27. Wóšpórf†.
29. Wišibus†.
31. Wėtošchow fw.

August.

1. Budyšin, Wėtošchow† f. Ķelm†.
3. Ķulow*, Ķarnolcėžizy.
4. Damna†, Ķahan*
5. Nješwacžidto†, Wišow†.
6. Stólno†.
7. Ruland†, Ķomorow fw.
8. Ķubin† f., Ķomorow† f.
10. Ķinšpórf† Ķslantkow* f.
11. Dobrilug†, Ķas*.
12. Dobrilug.
13. Ķamjenž†, Ķestow†, Ķubin† f.
14. Ķestow, Wėtošchow fw.
15. Wėtošchow† f.
17. Wiškopizy †, Ķoščizna †, Šhorjelž*. Ruland, Wėtošchow, Ķumburg.
18. Ķart, Ķašyni.
19. Ķadeberg†, Ķrabln† f.
20. Ķrabln, Šhorjelž†, Ķiloras†.
21. Šhorjelž horněž.
22. Ķrody*.
24. Ķalšchtrow*, Ķašeń, Wóšpórf*.
25. Ķródf*. Ķuban (3 dny).
26. Ķowe Ķėřto w. Ķ.*, Ķjerwald* f.

- August.**
28. Stara Darbna†, Wojerezy†, Lubnjow fhw., Trébule† f.
 29. Barszcz†, Lubnjow†, Drtrand† f.
 30. Livff hacž do 20. septembra, Miščno.
 31. Rhoczebus* a farp., Drtrand, Lubnjow.

- September.**
1. Rhoczebus* f., Bufow, Pišhibus*.
 2. Nješkwačžidlo†.
 4. Kuland†, Kulow w.
 5. Pišpórk†, Kulow† f.
 7. Žitawa*, Wulki Wošnt†, a defk., Kulow.
 8. Wołbramezy*, W. Hajn†, Damna†.
 9. Stotpno†, Damna, Dobrilug fhw., Rósbork.
 10. Mužafow* f., Rósbork†.
 11. Kalawa fhw.
 12. Kalawa† f.
 14. Wištopizy†, Kalawa, Róštkow† f., Komorow w.
 15. Džęze*, Róštkow, Jarow†* f.
 16. Radeberg†, Róštkow, Jarow, Gródk fhw.
 18. Lubin fhw.
 19. Miščno† f., Drtrand† f.

- September.**
21. Bart, Witoras*, Drjow†, Lubin, Rychbach*, Woštrowž.
 23. Potczniža†.
 24. Potczniža, Rhoczebus† f., Gubin* f.
 26. Wojerezy w., Trébule* f. i. Lufow fhw.
 28. Hallschitrow†, Nowosolž.
 29. Wjelecjin, Wojerezy*, Žašeni.

- Oktober.**
1. Rhoczebus† f., Jarow w., Storkow†.
 2. Kuland.
 3. Żelm.
 5. Huczina*, Kafazy, Kulow*, Šcherachow*.
 6. Damna†, Gródk†, Dubž*, Gašpni*, Rybarjezu, Gródk†.
 7. Nješkwačžidlo† i. Grabin* f.
 8. Rhoczebus† f., Grabin h w.
 9. Komorow fhw.
 10. Lubin† f., Komorow† f.
 12. Lubij* f., Kulow*, Rychbach*, Róštkow† f., Sólantnow* f.
 13. Barszcz* f., Żybalin, Róštkow.
 14. N. Město w S.†. Luboras* f., Žašan†, Rhoczebus† f.
 15. Rhoczebus† f., Witow†.
 16. Witow* f. i.

- Oktober.**
18. Nješkwačžidlo, defk., f., fhw., Lubin fhw.
 19. Wištopizy†, Hallschitrow†, Draždžany, Pišpórk†, Lubin† f., Miščno†, Wošport, Drtrand† f.
 20. Pišpórk, Stara Darbna†.
 21. Dobrilug fhw., Drjow†*.
 22. Rhoczebus† f., Drtrand† f.
 23. Drtrand, Wětošchow fhw.
 24. Wětošchow† f.
 26. Biarnacžicy*, Wětošchow.
 27. W. Hajn†, f., defk. Pižn†† Rychwald*.
 28. N. Město w S., Radeberg†, Brody*.
 29. Kamjenz†, Radeberg, Beskow†, Rhoczebus†, f.
 30. Wojerezy†, Beskow, Darbna.
 31. Drjow†, Kuland†.

- November.**
2. Draždžany f., Frankfurt n W. (massa), Kuland
 3. Bart, Gródk*, Rósbork*.
 4. Nješkwačžidlo†, f. Lufow.
 5. Rhoczebus† f., Gubin* f.
 6. Lubnjow fhw., Kuland†.
 7. Budyščin, Lubnjow†.
 9. Lubnjow, tobat., Rychbach*.
 10. Łas*.
 11. Potczniža†.
 13. Lubin fhw., Komorow fhw.

- November.**
14. Lubin† f., Komorow† f., Žitawa.
 16. Wištopizy†, Stotpno, Rósbork*, Žitawa.
 17. Grabin† f.
 23. Wošport*, Kulow†, Witoras*.
 24. Dobrilug†.
 25. Dobrilug.
 26. Kamjenz†.
 27. Kalawa fhw.
 28. Kalawa† f., Žašeni† f.
 30. Žašeni.

- Dezember.**
1. Damna†, Pišhibus*.
 2. Nješkwačžidlo† f.
 3. Witoras*.
 4. Kuland†.
 5. Gródk fhw., Lufow fhw.
 7. Nowosolž, Drjow†.
 8. Džęze*, Gašpni.
 10. Kamjenz†.
 11. St. Darbna, Dobrilug fhw.
 12. Wojerezy*, Lubnjow hod.
 14. Wištopizy†.
 15. Barszcz†.
 16. Luboras* f., Pižn hod., Brody*, Kuland hod. Rumburg, Gródk hod.
 17. Lubij hod., Mužafow hod.
 18. Draždžany hod.
 19. Trébule.
 21. Kulow*.

Wuczah se fakšeho fakonja, dołhodny dawł nastupazeho.

klafsa:	lětny dołhóbd:	dawł:
1a.	pšes 400— 500 mf.	1 mf.
1.	" 500— 600 "	2 "
2.	" 600— 700 "	3 "
3.	" 700— 800 "	4 "
4.	" 800— 950 "	6 "
5.	" 950—1100 "	8 "
6.	" 1100—1250 "	10 "
7.	" 1250—1400 "	13 "
8.	" 1400—1600 "	16 "
9.	" 1600—1900 "	21 "
10.	" 1900—2200 "	29 "

klafsa:	lětny dołhóbd:	dawł:
11.	pšes 2200—2500 mf.	37 mf.
12.	" 2500—2800 "	45 "
13.	" 2800—3100 "	54 "
14.	" 3100—3400 "	63 "
15.	" 3400—3700 "	72 "
16.	" 3700—4000 "	82 "
17.	" 4000—4300 "	96 "
18.	" 4300—4800 "	112 "
19.	" 4800—5300 "	128 "
20.	" 5300—5800 "	144 "
21.	" 5800—6300 "	161 "

Macz i dziećzomaj!

Nětk wječor je, džen dofonjany,
 Macz dziećzi dżerzi na klinje;
 So žiwjenja pučz dobry, rjany
 Był jimaj, je jej' žadanje.

Duž dziećzi rucžy styknyč wuczi
 A šbehacž woczi k njebešam,
 A we, so sažna wucžba nuczi
 Najlepje dziećzi k počinkam.

D maczi, kiž ty dziećzo hwoje
 Chzešch wěšče widžecž we sbožu,
 Njech najwješche je džeło tvoje,
 To dziećzo wucžicž modlitwu!

Vomhaj Voh!

W zylým lonšchim lěče fmy w Eserbskich Nowinach rjane nastawki wustojneho pčolarka čitali. S nich fmy wšchelate fajimawe nashonili a fmy fo pšehfweščezic móhli, fo fu pčoly móžny lud, hdžež poßlušchnošč a dželawošč tnježi a hdžež fo nje-poßlušchnošč a lěnošč je fmyjerežu khošta. Zylý lud je tež we wšchěch wězach pšches jene, a tuta pšchesjenošč dže tak daloko, fo pčola žama sa fo niečo njeje a fo je jenož uščto jako stawczf žyłego pčóblneho luda. Wot pčoly móžemy jara wjele nawuřnyč a tón křoč chžemy žebi tón jedyn počžink „pšchesjenošč“ trochu bliže wobhladač.

Pšchesjenošč abo jednota ma dobru fhwalbu w fhwjatym piřmje. A fhwjate piřmo na wjele měřnach napomina, tuteho počžinka fo džeržecž a jón hajicž. Tak n. pšch. w liščje na Čseřijskich čžitamy: „Hladajče žwěru na to, fo byščezje jednotu teho ducha řđerželi pšches řwjajř teho měra.“ A kóždy, kiž žiwjenje řnaje, lohto rořmy, kelko je pšchesjenošč winojta. Njepšchesjenošč je njepočžink, kiž žałořne njeřbože do ludeži pšchinježe. Hladaj do domu, hdžež ludžo pšches jene njeřmji. Nani pščinđže po čžěřkim džěle dom, fo by wotpočžnył a měra hladal. Wón, dokelž w domje pšchesjenošč njeřnježi, wšchelate widži, řchtož fo jemu njelubi. Šchtož by rad čžinjene widžał, njeje řčžinjene, a řchtož je řčžinjene, je wopał řčžinjene, fo řchtodu čžěřpi. Měrneho, wjeřeteleho řłowa tež njeřařłyřki. Duž fo domach njeřařtaji, ale se řařłižnyymi křoščłami fo wrěči a trjechi — do korežmy. Tam jeho witaju, kotrymž fo runje tak dže. Pšchi piwje a řhartak fo řabudže na domjazy hńew ale tež na dom a na domjaze džělo a na — pšchichod. Hewał ródny muž pščinđže bóřny na dróhu wopiřza a dolho njetraje, dha je žiwnošč pšchecžinjena a žyła fhwóřba dyrbi ř domu prječž, a to žórlo, ř kotrehož je tole njeřbože wuběžalo, běřche domjaza njepšchesjenošč.

Njepšchesjenošč je tež ř wulkej řchtodu sa kóždu wjeřnu gmejnu. Wjeřni dyrbja na řhuli něřcho twaricž, dokelž je wyschnošč to pšchitajala. Ženi řu sa nowu řhulu, druřy ř wuporjedženje stareje. Duž fo wotřłořuje. Dobyli řu čži, kiž běchu řa nowu řhulu. Nětko dyrbjeli čži, kiž řu podleželi, fo řpokojicž. Tež hdyž běřche řnano jich rada lěpřcha, kaž řu ju řami řa lěpřchu džerželi, dyrbjachu řebi prajicž, fo řu to řwoje čžinili a fo móža fo ř dobreym řwědomnjom wjeřčinje podečžinyč. W hořpodařřtwje tnježi hořpodač, a wón njemóže řebi wot řřenta a řtrawarja do wřcheho rěčezč dacž. Šchtož wón pšchifaže, ma fo wumješč, tež, hdyž řnano řebi druřdy něřcho wopacžne naprawi. Šchto dyrbjalo hewał ř žyłego hořpodařřtwia nastacž? A w gmejnach je wjeřčina ř tnjeřom. Fo tej ma nětko hieč. Tola to huřto podležana mjěřřčina njewopomni. „Podacž

fo njemóžemy; řa čžo da mamy wyschnošč“, tak w korežmye mjěřřčina wrjeřtože, „to by řhort njebył, hač njedyrbjeli dobněč.“ Duž fo piřmo řeřtaja, polne wěrnnoščow a řow, a tuto piřmo wyschnošč do ruki dořtanje. So mohla wyschnošč nětko rořřudžicž, řčžele wěžywustojnych won, kiž wřcho pšchepyřtaju, wěřo na řhořty žyłeje gmejny, a potom pšchipoščzele fhwój wuřnd. Njeřpokojja fo ludžo nětko hiřčezje, dha wyscha inřtanza fhwój wuřnd poda, wěřo ř wjeřřhini řhóřtami řa gmejnu. Napořłedku dyrbi fo tola pak twaricž pak wuporjedžicž, ale řhóřty řu čžičze wěřte a běchu — čžičze podarmo. S wjeřřcha pšchi tajře řładnošči tež njepšchecželřřtwo bjes prje-dawřřhimi pšchecželemi wudyrri a nětko jedyn druřhemu žiwjenje čžezje čžini, jedyn druřheho wobřkorežuje, fo maju wřchitzy we wřny — řamnu helu na řwěčze, a tu žył wěž běřche řawinowala — njepšchesjenošč.

Tež žyly lud čžěřpi pod njepšchesjenoščju. Se řtawinow řu male ludy řuate, kotrež hromadže džeržachu a řu wulke ludy řprařkale. Druře ludy běchu wulke ale kóždy řplah čžinjěče wřcho po fhwojeř hłowje. Duž njepšchecžel jedyn řplah po druřim pšchewiny a řkóncžnje bč žyly lud pšchemóženy. Naj-bóle řu tole řerbřke ludy řame na řebi řhonicž dyrbjale. Žyly řjamy kraj wot Solawy hač do Wódrny, wot čžěřřkich horow hač ř morju běřche něhdy w řerbřřkich rufach. Eserbjo řěřđžachu po Solawje a Łóbjju a Wódrje a po morju do Dausřeje a Šchwedřřteje, Eserbjo puřchezachu řchtomu na hoberřřřkich a rudnyř horach kaž w pomorřřřkich a durinřřřkich lěřbach a čžinjachu lěřne hona plóдне pola. Eserbjo ř pluhom řemju worachu, řerbřke řpěwy řpěwajo, a řerbřzy pšchekupzy čžahachu kaž do Šchwedřřteje a Němřřteje tak do Gřichřřteje, fo bychu wot tam zuře wězy do kraja wopřli. A hlaj, tutón řerbřř kraj je hač na nař Eserbow w Łužizomaj, čžičze němřřki. Čžineřřřki kraj je Čžineřřřki wořtal, Franowřřki je Franowřřki wořtal, řtalřki je řtalřki wořtal. Čžeho dla dha je fo řerbřřki lud řhubił? Na tym je jenicžžy jeho njepšchesjenošč w winje. Eserbjo běchu něhdy řmuzicži wojazy a wjeřđžachu derje fhwój mjecž trjebacž. Kaž lawy bychu do bitwy řchli a bychu fo radřcho na bitwiřčezju wukřawwili, hač fo bychu řpali. řtawinowarjo starnyř Eserbow řhrobłosež a řmuzitosež dowuřřhwalicž njemóža. Ale jedyn řchłódný brach měřachu. Eserbjo hromadže njedžeržachu. Žyly řerbřřki lud fo džěleřche do wjele rodow, kiž běchu pod fhwořim panom čžičze řame řa fo. Nětko Němzy takle čžinjachu. Najprjeřdy jedyn ród pšchecžiwu druřhemu řchěžuwachu, potom fo ř jenyym řjenowčichu a ř jeho pomozu druřich pšchewinychu a jón podečžinychu. A hdyž bu jedyn podečžinyčny a poßłabnyčny, dha ř druřim to řame čžinjachu, hač bč napořłedku žyly řerbřřki kraj w něm-

skich rukach. To po tajkim, ištož je Šerbow pscheswinjlo, njeje Němzow mjecz był, ale Šerbow nje-pschesjenošč.

Š toho wscheho je widžecz, kajtu schodu wschudzom na hñeče nje-pschesjenošč nacžini.

Duž pak šo njemže naščim Šerbam tež se strony Pschedženaka žana lěpšcha rada na pucz dacž hacž ta: Lubi Šerbjo, džeržeje hromadže a budžeje psches jene we wschěch wězach!

Pschesjenošč ma najprjedy knježič mjes hospodarjami.

Š wulkeho džela je na wfach tak, šo šo knjod wo knjoda nještara, kšiba hdyž rěfa, jemu něšto klubu jezinič. Šewak pak šedži kždy na šwojim kuble abo na šwojej žiwnošči a jemu je wscho jene, hacž šo bližichemu derje dže abo hubjenje, hacž do dolha lěje abo š dolha won, hacž šo w jeho domje ištó narodži abo wumrije. Wón je šebi šam došč. Tole pak je najwopacžnišcha myšl na hñeče. Šaž jena pčžola druhu trjeba, tak tež bližšchi bližšcheho. To šo bórny šhoni. Do jeneho hospodarštwu pschidže nješbože. Dych duččkow, š kotrymiž mōže nješbože do hospodarštwu šalěč, je jara wjele. W hrōdži abo konjemžu mōže jene štočž wo drugim panycž, žito mōže w šymje wumjeršnyč abo w lěče š knpami šo šfajnyč, a dže-li hewak wscho derje, dha šnawo š čzeledžu překi dže, a lěnja abo njerodna čzeledž mōže ja mēšaz wjazy šškody nadžělacž, hacž na što kōržow role žita narosče. Wšcho tajke nješbože prošni škōncžnje mōščen, tež hdyž je přjedy šhopata byla. Ščto hospodar něšto šapocžecz? Šo pjenješy trjeba, nikomu šjenieč njecha. Duž š mēšchžanej, šo by požčkil. Šón to šmjercž rady čžini; pschetož w mēstach je wscheho došč a byrnjež pjenješy bylo. Ale jeho daš je žalōšnje wulka. Šur dyrbi ju placžicž a na tajke wāchnje ručičšcho hľuboko do dolha šalěhy hacž mych psched kōčku do džery čžefnje. Ale kak šafšo š dolha won? Šusto je potom ša wschitkich jeniečki pucz š dolha wnlěč. A tōn rěfa, kuble pschedacž. Š tym je dolh wotbhty ale tež rjane kuble. Šo bychu tola burjo hromadže džerželi, jedyn denhemu požčžowali, abo hđžž to njechadža, Raiffeisenške šafšy šalōželi, tam na daš dawali a požčžene dostawali ša tunju daš! W něčžiščim čžafšu je wscho žiwjenje kaž wojowanje, a to pschede wschēm ša wjehneho wobšedžerja. Wjele nje-pschecželow je, kž bychu jeho wo jeho štatof pschinjčšli. Še wschelake nješboža w hospodarštwje šmy hžžo mjenowali. Š tymi šo šjenocžni lichownič, hubjene placžim, tež drje šhodženje na piwo a na hracže. Duž rěfa hromadže štač a džeržecz, kaž kompanija w wōjnje. Šaž wojak wojakej š jedži dawa, a hdyž šu kulki wuschle, jemu něšotre wot šwojich šdželi, tak dyrbja tež wjehni hospodarjo čžinič. Šedyn druhemu dobru radu dawacž,

jedyn druheho wot šleho pucz wotnoješč pytač, jedyn druhemu š nusy wupomhacž. Š jeny mšlowom: Budžeje psches jene jako hospodarjo! Budžeje psches jene pak tež jako Šerbjo w šerbškich naležnoščach. Tajkich wošebithych šerbškich naležnoščow je jara wjele. W domje ma pak šo š tym šapocžecz. Do šerbšleho doma šľuchja šerbšta rēcž. To tola na niečo motane njeje, hdyž šerbšy šaršchi džeczom š lubošči šo nusuja š nimi němški rēcžecz. Pschetož š tym džeczom žaneje luboščje njewopokāža, ale jim ištodu nacžinja. Š wotkal dha dyrbi džeczō šerbšku rēcž nawuknyč, hdyž ju jako džeczō w šaršchškim domje njeje nawuklo? Němštu rēcž kōžde džeczō na šafšy a w šchuli nawuknje. Wo to šo šaršchi štaracž njetrjebaju. Ale šo šerbšy nawuknu, wo to maju šo štaracž. A pschi tym dyrbjeli šo Šerbjo dopomnič, šo šu Šerbjo a dyrbjeli w tajkim šajenju šerbšjeje rēcže w domje psches jene byč. Pschidže džeczō do šchule, šo ša rošumnych Šerbow šamo wot šo tež rošumi, šo ma džeczō tež šerbški čžitacž a šerbške šchpruchi wuknyč. Pschetož kak dha chže potom na šerbške š spowēdži a šemšchi šhodžicž, hdyž njeje je špēwaššich šerbški čžitacž a šerbške šchpruchi wuklo? Še wschelachich šchulach pak šo tajke džēczi, ša kotrčž šebi šaršchi wošebje šerbšku wučšbu nježadaju, ša němške džēczi wobšladuju a tež wot špocžatka jenož němšku wučšbu dostawaju. Duž je w tym lěpje, šo šerbški nan hnydom wo šerbške rošwucžowanje prošy. Wjetšjeje dobroty šwojemu džēcžu wopravdže pschiwobrocžicž njemōže, hacž hdyž šo takle wo nawuknjenje šerbšjeje rēcže ša šwoje džeczō postara. Wšchelazy rycžčkublerjo džerža šebi šanzowške gouvėnanty ša drohe pjenješy, šo bychu jich džēczi wot nich šanzowštu rēcž nawukle. A hdyž ju potom mōža, dha widža, šo tutu rēcž trjebacž njemōža. Š šim dha chžedža šanzowšy rēcžecz, hdyž tu žani Šanzowšjo nješbu? Wudrčiči bychu byli, hdyž bychu šerbšy mōšli. Ša rēcž šo tola tu wot ludži trjeba. Njech šebi ništō šnajomnošč šerbšjeje rēcže malo njewaži. Wulki wužitk teje šameje wobšteji pschede wschēm tež w tym, šo je wona durje do druhich šłowjanškich rēcžow, na psch. do pōlskeje, ruškeje, čžškeje, bolšarskeje a wjele druhich. A wschē šłowjanške rēcže na wažwošči roštu. Pschede wschēm placži tole wo ruškej rēczi, dokelž tu šamu wulki a mōžny lud rēczi. W noišchim čžafšu w Němškej wot kōždeho regimenta něšofš wojerčžy wšchšchi ruštu rēcž wuknjeja, dokelž ma šnajomnošč tuteje rēcže ša wōjnški pad wulku wažwošč. Ščto dha chžedža w nje-pschecželškim šraju šapocžecz, wot toho chžedža bližšche pucže šhonicž, hdyž ništō rēcž teho šameho šraja nješmaje? Ščtož něšto šerbšku rēcž šnaje, mōže šo loško do wschěch druhich šłowjanškich rēcžow namatakč. Duž

njech su wschitzu na to psches jene, so w swojich domach herbstu rěcz haja.

Alle tež w druhich praschenjach, kiž herbstu wěz nastupaja, dyrbjeli wschitzu psches jene bycz. Jara wažne je, so w gmejnскеj radže a pschede wschēm w schulskim kaž zyrkwinskim prijōdfstejerstwu je so Eserbjo wot Eserbow fastupuja. Nēmzy pschi najlěpschej woli njerofumja, kač jara je herbsta rěcz w schuli a w zyrkwi ja Eserbow nušna a so bjes njeje Bože hlōmo wutrobu prōsdnu woštaja, a woni hebi myšla, so Eserbjo jenož Nēmzam klubu abo dla swojeje twjerdeje hlōwy na swojej herbstej rěczki wišaju. Duž potom, hōžez samōžeja, na wotstronjenje herbstej rěče dželaju hebi myšlo, so něšto wužitne s tym dokonjeja. Duž je nušne, so su Eserbjo w tym psches jene, so so tež wot stawow swojeho jasyla we wschēch tutych towarštwach fastupowacz dadža. Pschede wschēm pak plačzi tole wo hejniskich wōlbach. Do Draždžan abo Barlina na krajny hejm něhōho drugeho, hačz dobreho pobožneho Eserba, kiž ma wutrobu ja Eserbow duchowne rowieže, pōplacz, to rěka: so na swojich bratrach pschehrēchicž.

W Draždžanskim a Barlinskim krajnym hejmje so pschezo te šaknje dželaja, kotrež tu mjesu postajeja, k kotrež ma wucenje herbstej rěče hieč. Tež mōže herbsti šapōšlanz kōždy njedostatk, kiž w Eserbach knježi, psched wucho ministera pschinječz a tajkemu njedostatkej wotpomhačz. Teho dla dyrbjeli wschitzu Eserbjo, hačz su kublerjo abo dželaczerjo, so dopomnicž, so jich wschitkich jena rěcz šjednocžuje, so su hjuwojo jeneho luda a wobydlerjo jeneho kraja a dyrbjeli pschi wschēch tajkich wōlbach so šjednocžicž na dobreho šwērneho Eserba. Wějo, so njemōža jako kralōšwērny pobožny lud drugeho bracz hačz konjervativneho; a kōždy dobry šwērny Eserb budže tež pschezo konjervativneje myšle.

Wyšchschje teho pak dyrbjeli wschitzu psches jene bycz jako zyrkwine stawy. W nowišchim czasju so wschudže s luthmi šektami mječwi. Methodistoj, Šwingianerjo a druhj pytaju tež w Eserbach so šahnēdžicž. Tym rěka napschecžiwō štačz. Tola pak su šekty hišchēže najmjeišča šektoda. Wjele wjetšča je njewēra, kiž so tež se wschelakimi bjesbōžnymi nēmštkimi knihami, s palenzom a šhartami a druhimi njepoczinkami do herbstich domow wala. Hdyž njedželu dopōdnja do herbstich wšow stupišch, naderndžesch tu a tam hižo jeneho, kiž trjeba nima, kemšchi so podacz, a kiž fajsu kurjo abo španje s woczow hebi rybujo na swojim kanapeju šedži bjes tym, so je jeho mēšno w zyrkwi prōsdne a je s tajkim prōchom wōdžete, so mohla so rēpa do njeho wōšbyčz. To prjedy tak bylo njeje. Naschi wōtzojo bychu tajkemu, kiž njedželu ničō wo Božim

domje wjedžecž njecha, hižo pokasali, šhto so kšchecžijanej pschibšlucha, hačz by tež šapoczal, s druhimi njedželu na prawe wašchnje šwjecžicž. Alle nětko je tajkich šchmotlakow došez, kiž so na kemšchertjow s woknom won wudžeraja a hubu k šmēcham rowdrēja a maja pobožnosčz swojich bližichich k lěpschemu. So tajkich kšadlow tež hewak ani žyla kopa žadny plēšniwy kroschit winojta njeje, to s teho widžišch, so so pola nich w jich žylym žiwjenju, w jich domje, w jich hošpodarštwje hačzi. Tajkemu nawalej njewēry pak rēka napschecžiwō štačz, a wschitzu dyrbjeli tu psches jene bycz. To by hnbjena kšwalba byla ja herbsti lud, hdy bychu zyrkwje pocžale prōsdne bycz; šhto dyrbjal potom herbsti lud dale czēšicž, hdyž so w pobožnosčzi psched druhimi ludami wjazy wušnamjenjal njeby? Duž budžēze psches jene w štarych wōtzow pobožnosčzi.

Al tež psches jene w šwērnosčzi pschecžiwō wyschnosčzi. Šozialdemokratija wschudže swoje pasory wōtši a so s nimi mēri do kōždeje wšy a do kōždeho kraja. Dotal je herbsti lud nimale we wschēch swojich stawach pschecžiwō šozialdemokratiji jako njepowalna murja štal. Al to je jeho rjana kšwalba byla, to je jej kralowu wutrobu pschihšilenu šdžeržalo. Šozialdemokratojo njēhju najšlupišchi ludžō. Woni njepschihhadžuju kač džiwu k nam, ale maju njedowu hubu a šwōrliwu wašchnje. Kaž ničtō na pašle kałate czērnje njepokoži, ale něšto, šhtōž so myšcham lubi, tak chzedža tež woni s lubošnym wašchnjom Eserbow wutroby k hebi šezahnyčz. Čžisčē derje so pošlucha, hdyž woni rēča wo tym, kač niški lud malo šašluzi a kač so bohaczi kornja, hačz so w swojim tuču šadušča a kač chzedža šozialdemokratojo wschēj njerunosčzi kōž czimicž, so šnēje kōždy njebješa na jemi a so s wēcznyhm žiwjenjom wjazy trošchtowacz trjebacz njebudže. Haj, ale tajke lēžne rēče su jenož rjenje wonjazy počz ja myšch, a šhtōž jim wēri, je bōrny w jich pašlach. Nětko rēka do štrajkoweje kašy placžicž, do šozialdemokratišeho fonda placžicž, na šozialdemokratiške šhadžowanje kšodžicž. Džiw by byl, hdy by hebi pschi tym šhto něšto nalutowal abo s najmjeišča šwōj dom derje šastaral. Še wschēm džē do šady. To su šozialdemokratiške pašle. Duž rēka, šozialdemokratiji napschecžiwō štačz a wōstacz w šwērnosčzi k kralōškemu domej. Nasch kral hebi swojich herbstich pōddanow czēšicž, pruski kral tych swojich a šakski kral tych swojich. Al my chzemy w tym, so swojeho krala lubujemy a jemu šwērnosčz džeržimy, wot nišōho so dacž njepschetrijicž a w tym wot najštaršcheho šchēdžiwza hačz k młōdženzej, wot herbsteho rycžerkublerja hačz k herbstemu wajchtarzej najmjeišchēje herbstej wšy bycz wschitzu — psches jene.

Wšahi Holsteinskim a Hannoverškim brjohy šu male kupy. Na tych šamnych lemi šo žolnow móz, šo je jady nich ležazy kraj iškfitowany. Ale žolnty wot tutych malych kupow pšchezo kručy po kručy drjehja. Duž šo wobhydlerjo tutych kupow šjednocza a šwoje brjohi i kamjenjemi a i kolikami wobšadzeja, šo by taš šo žolnow nadpad wotražował. Tajša kupja je tež našy šerbški lud je šwojej starej pobožnošću. Na nim šo wotražuja nahle žolnty šozialdemokratijšeho nawalenja. Ale nujne je, šo tež tutón mały lud hromadže džerži, šo šebi rjane žro pobožnošće w dobrej šchforpawje šwojeje šerbškej narodnošće džerži.

Wulki šerbški špěwanški šwjedžen w Budyšajnje.

Pšched polša lětami běchu šerbšy wótczyny wulki špěwanški šwjedžen šjadowali. Šejlerjowe špěwy, wot kantora Kozora do hudžby šestajane, šo špěwachu. Tutón přeni šwjedžen je šjewil, kajke rjane špěwy Šejler pšbnicz wjedžesche a kaš rjenje běšče Kozor je do hudžby šdrašzil.

W běhu pošlednich 50 lět je šo wjazy tajšich šwjedženjow wotměło a wšchitke běchu wulžy wopytane a šu šo derje poradžile.

Lětša běšče knješ wjšchšchi wučer Šiedler i Budyšajina, kiž je wšče te pošlenie šwjedženje šjadował a pšchitował, jašo tu wulku prózu na šo wjaš, špěwarjow a špěwaški wuwučowacz a wšchitko rjenje šjadowacz.

Wušpěch jeho prózowanjow běšče wulkotny. Šob wodženjom knješa kantora Kozora špěwaški šhor, kaš tež wšchitžy wošebicži špěwarjo, pšchitomnych wulžy šabawječž wjedžachu a móžne plazanje, kiž šo po kóždym špěwje šběhny, wobšwědečesche, kajke wulke špodobanje mějachu pšchipošlucharjo na narodnym špěwje. Šala bě pšchepjelnjena a w nej tež nětotre delnošlužište knježny w jich rjanej narodnej drašče wušladachmy. Wobras njebo fararja Šejlerja, Šserbow nješapomniteho pšbnjerja pšched špěwanškim šhorom i pletwami wobwity štejesche. Šo špěwanju běšče wulkotna hoščina, na cšož reje šlědowachu. Šo bychmy našchim cžitarjam něšchto i krašneho wěnzja pšchednošchenny špěwow podali, njech tu šlěduje měšchany šhor, wot knješa wjšchšcheho wučerja Šiedlerja pšbnjeny:

Na šerbšku Łužizu.

Wóh žohnuj tebje, Łužiza,
Ty rajo šbóžnych šonow!
Kaš kwětka njech šo rošwima
Kčžew twojich mišych honow;
Ššo runaj Wóžej šahrodže,
Šdžez šbožownošč a radošč keže
A cžichi poško knježi.

Njech kraj ty mały, wušti šy,
Čže debi rjeišcha šlawja:
Ty žiwíšch narod pobožny,
Kiž cžesčži Wóže prawa;
Duž šprawnošč, pilnošč, pčtnošče,
Wšchě dobre wašchnja wótzowšče
Šsu jeho krašna pšcha.

Dha kežej kaš róža šaronjša,
Ty Šserbow rjany krajo!
A šerbški duch njech nješhabka,
Šsej ryč a wěru hajo;
Šlej, potom Wóh tež w pšchichodže
Šo šwojej wótznej dobroče
Lud šerbški nješapomni!

Wjšche teho njech je tu podaty hiščeže jedyn špěw, wot njebo fararja Šejlerja pšbnjeny:

Paštyr a hoščjo.

Šoščjo.

Šdy bych ja byla róžička,
We twojej šahrodžy,
Dha bych najrjeišcho šakčžela
Čži tvoje žiwe dny.

Paštyr.

Čžesč ty byčž moja róžička,
Dha čžu cži hradku dacž:
To budže moja wutroba,
W tej dyrbišch kežej štačž.

Wobaj.

Te róže šwadnu a tež ktu
Na lužy, w šahrodži —
We šrudobje a wješelu
Naj' ničžo njedželi.

Šoščjo.

Šdy bych ja byla ptacžatko
We twojej šahrodžy,
Bych špěwala cži najrjeišcho
Wšches žyloš' lěta dny.

Paštyr.

Čžesč ty byčž moje ptacži ko,
Dha čžu byčž wobnožka,
Kiž tebje džerži šradujó
Narjenje koleba.

Wobaj.

Te ptacžki mjelčja, špěwaju
Na polu, na šchtomu —
We šrudobje a wješelu
Naj' ničžo njedželi.

Šoščjo.

Šdy bych ja byla hwěšdžička
Na módrych nješchach,
Bych žyłu nóž šo šwěčžila
We twojich wofnješchach.

Rastr.

Chżeś ty być moja gwěśdźiczka,
A ja klucz wrotow męł,
Pśches kotręz płónczko wustupa,
Sa njebych wotanknył.

Wobaj.

Ze gwěźki hwěćza, hasceju,
Pucz khodzja wjchelaki —
We srudobje a wješelju
Raj' niczo njedźeli.

Wunowst hwjedzenja ńo sa twar Macziczeńcho doma naloži. Njenje tola je, ńo ńmy Szerbjo. Na tajkich hwjedzenjach wufnijemy ńo teho wješelicz. ńo ńmy dźećzi ńerbstecho rodu.

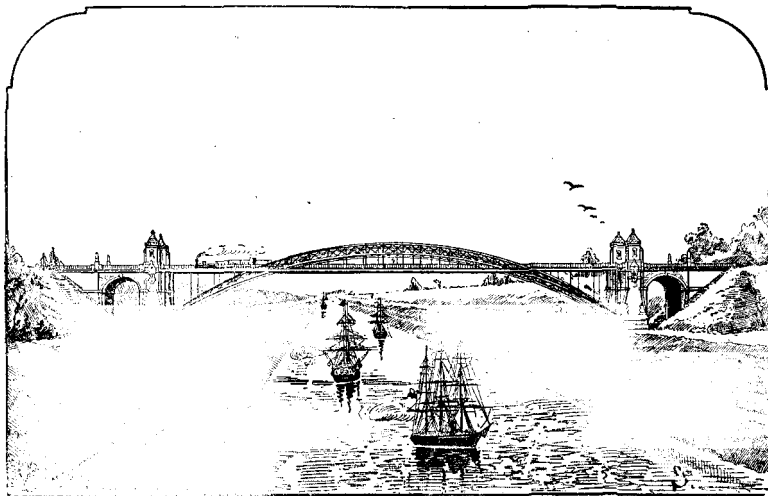
Noshlad w hwěćje.

Sańo je ńo lęto minyło. Rań jena łódź po drugej k morju jędże po ręzy, runje tak jene lęto po drugim nimo nań cęhnyje a my ńmy wješelji, hdyń mőzemy prajicę: tuto lęto nam žaneje schłody pśchinjęłło njeje. Sbożowni pak ńo njenujemy, hdyń je nam lęto to abo druge sboże w domje sa-wostajilo. Sa jeneho bęšche minjene lęto 1895 sbożowne, sa druheho njesbożowne. Tola pak kőzde lęto, teń najnjesbożowniache, rjanu hwęśdu sa ńobu sa-wostaji, kń nam hwęćzi a nań wofshewja, hwęśdu nadńije na lępschi cęań. We wulkim a zyltm pak bęšche minjene lęto sa nań sbożowne lęto.

W nęmstkim kęczorstwje je ńo w lęće 1895 wulki twar dołonjal, mőrski kanal, kń połńńone s narańschim morjom sjednoczi. Kanale njesńu žane nowe wunamafanje. Pśched lętyńżazami ńu Eęypteńjo a Babilonńy tajke kanale twarili, ńo bychu po nich wodu s wulkich rękow do wśchęch stron wjedli a tak ńwőj kraj wopłodźili. Pońdńischo ńu potom japocęeli, teń kanale s jeneje ręki do drugeje a s jeneho morja do drugeho rycę, ńo mőhłe łódże po nich jęďdźicę a tak wikowarjo se ńwojimi węzami lohko do wśchęch

krajow dońcę. Tajki kanal ńo w ńwojim cęańu w Bayerstej wurcy a wőn Main a Dnnawu sjednoczyje, w Suezu wőn sředźne krajne morja s cęerwjennym swjajuje. Rań je snate, bęch teń Panama-wuseńinu w sředźnej Americy pścheryć chzyl. Dołelż pak nawdate pjenęsh jebatym franzowńkim bohacękam do rukow padęechu a žanu Panamńku njewohladachu, ńo tuton kanal dołal wurjedł njeje. Teń w Schleswig-Holsteńskej hižo wjele lęďdżęatkw (wot lęta 1785 ńem) kanal wobsteji, kń połńńone s narańschim morjom wjaśa, tak njenowanu Eiderkanal. Tola je ton žamy jenoń sa male łódże pśchpravjenny. Duń nasta netko to žadanje, pśches Holsteńsku wjetšchi kanal połńicę, po kotrymń mőhłe wulke pśchetnyste, kań teń wőjnyste łódże jęďdźicę. Sań do teho cęańa dyrbjachu wśhitke łódże wofolo Danńeje jęďdźicę. Tuton pucz bęšche wofolopucz a teho dla drohi, dołelż parna łódź kőzdu hodńinu jara wjele wuhla pwal. Pśchede wśchęm pak bęšche pucz wofolo zyleje Danńeje žalońnje itrašny dla ńwojich ńylnych wichorow a wőtrych skalimow. Woblicęilo ńo je, ńo je ńo w pońlenim cęańu kőzde lęto na pucz u wofolo Danńeje 200 łódźow s wjele stami ludźimi a s węzami, kń na 1½ milliona hrivnow

stejachu, shubilo. Tajke schłodowanje by ńo wotwobrocęne dęeržale, hty by kanal pśches Holsteńsku schol. Teho runja ma tajki kanal wulku wańnosę sa brńnitoseń zyleje Nęmństeje. Budńishe ras k wőjny pśchischlo, męšeshe Nęmńta dęel ńwojich wőjnykich łódźow w narańschim, druhi dęel w połńńnym morju. So tute łódże njemohłe ńo sjednocęicę a se sjednocęennymi mőzami njepśchęćela pśchimacę, sa to budńichu ńo hižo njepśchęćelste łódże starale. Duń nasta žadanje, tajki kanal wurycę. Hižo w lęće 1864 bęšche Pruska ton žamy wunęricę dała. Ale wőjnyste lęta 1866 a 1870 jadźewachu wurjedjenje. Sańle w lęće 1886 pśchedpołńi ńo s nowa nacęiń sa kanal a nęmńki ńejm pśchija ton žamy a pśchijwoli te žadane 156 millionow hrivnow sa twar. Duń

Wulki mőst pola Grunthala pśches nowy kanal.

mózesche ſo lnydom twaricz ſapoczecz. Kſóſtow njeje wjazy naſtało, wjele bóle je ſo ja te 156 millionow hriwnow hiſcheże wjazy nadźelalo, hacz beſche ſ woprédka wotmyſlene. A 21. junija 1895 piſheje kſeżor Wylem II. na kóſzi „Hohenzollern“ jako přeni dotwarjenty fanal. Kanal wjedže wot meſta Riela piſches Holſtejnſku hacz k meſtu Brunsbüttel do Zóbjoweho wulwa a je 98½ km dolhi, potajkim něhdže tak dolhi, kaž dróha, kiž je Šhorjelza do Draždžan wjedže. Delkach na duje je 22 m ſcheroſki, horſkach pať, hdyž woda na brjóhi pluſkoze, wuczini ſcheroſkoč 65 m. Jeho hlubokoſež je 8½ m, ſo móža tež najwjetſche kóſže po nim jeſdžicž. Na wobemaj kónzomaj je jene wulke haczenje ſ wrotami, kiž ſo jačinjecž a woczínjecž hodža, podobne ſpuiſchejadlu. Čžemu to je? To čžini, ſo woda w kanalu ſo ſbėha abo pada, kaž je runje ſa jeſdženje kóſže nuſne. Hdyž woda w morju wyſche ſtupa abo hdyž wětr žołny wala, tehdy ſo wrota ſamſtu, a teho runja, hdyž woda w kanalu wyſche ſteji hacz w morju. Kanal je ſo doſpoitnje poradžil a nětko hižo po nim wulke kóſže jeſdža. Šchtóž chze hebi fanal wobhladač, móže to ja tſi dny wot naſ doſonjecž; piſchetóž na železnicy ſo jara rucže jeſdži.

Wulke njeſbože ſta ſo 30. januara 1895 na morju. Paſažerſka kóſž „Zóbj“ pod ſwojim kapitanom Góſſelom ſ Bremena do Ameriki jeđžeſche a mejeſche 353 čžlowjekow w hebi. Duž ſtoržzi jen-đželſka mała kóſž „Crathi“ jej do boka, ſo ſo bot piſcheraj a kóſž ja někotre minuty ſo podnuri. Ženo 16 buchů žołman wutorhujeni, wſchitzy druſy ſo tepichu a bjeſ nimi tež kapitan Góſſel, kiž beſche hacz do kónza na ſwojim meſtnje woſtal a nuſne piſchifajuje dawal. Žendželſka kóſž, hdyž beſche tute njeſbože nacžwila, ſmėrom dale jeđžeſche, kaž njeby ſo niczo ſtało.

W němſkim kſežorſtwje wſchaf nětko wjcho po tym čžerpi, ſo ratar doſež jaſklyžy nima. Žito malo plačzi, ſkót teho runja, dawſow je piſchezo wjazy a na đželawych mozach pobrachuje. Ženicžka pomoz je, ſo tójiſchto Poſatow ſ Ruſteje a Galizijeje k nam na đželo čžaha. Njebychmy tych meſi, dha bychu wſchelazy wulzykublerjo w Poſnańſkej a Šleſynſkej a tež w Saktſkej ſwoje pola njewobđželane ležo woſtajicž dyrbjeli. Hdyž ſo pať praſcheſch, ſ wotſal tuta nuſa na ratarſkich đželaczerjach, dha je ženicžke prawe wotmolwjenje to: tuta nuſa je ſ teho piſchiſchta, ſo je tak piſches meſru wjele małych wobſedženſtwow, žiwnočžow a kſežkarſkich žiwnočžow jaſchło. Wjetſchi kublerjo njemožachu ſwoje kubla wulke doſež mečž; duž ſu piſchifupowali a piſchifupowali, hacz ſu telko wjele małych wobſedženſtwow ſahnali. Tajzy žiwnočžerja a kſežkarjo woſtachu na ſwojich wob-

ſedženſtwach a kſhodžachu na đželo, a jich đžeczi ſklyžachu ſa čželedž a bechu dobri a wuſtojni a kubla mejachu đželaczerjow dočž. Nětko maju w ſwojich kuježich kſežach đželaczerjow, kiž ſami žareho ſtatoka nimaju. Čži ſo lohſto piſchecžahuja, dofelž jich niczo njewajaja, a hdyž ſu něſchto lėt na polach đželali, dha ſo do meſta ſežahnu a do fabriki kſhodža. To by wulke žohnowanje bylo, hdy by ſo na to hladalo, ſo by ſo wjazy tajſch mjeniſchich wobſedženſtwow tworilo. To by ſbože bylo ſa tutych małych wobſedzerjow, ale tež ſa wjetſchich kublerjow, ſa žyke wſy, haj ſa žyly kraj. Eſnano hiſcheže na to piſchidžze.

W kſežorſtwowej wſchnoſeži je ſo wjele piſchemenjenjow ſtało. To najwažniſche beſche to, ſo na

Hrabja Hohenlohe, němſki kanžler.

Čapriwowe meſtno hrabja Hohenlohe ſtupi, ſo by jako kſežorſtwowy kanžler ſwoje ſbože ſpytal. Wón je 70. lėto ſwojeho žiwjenja piſchewoził. Duž drje dolho na ſwojim meſtnje njebudže.

W ſeptemburu je ſo piſchi ſkladnoſeži Sedawo- weho ſwjedženja 25 lėtny wopomnijeniſki čžaf fraňzow- ſkeje wójny wſchudžom ſ wulkej ſwjatocžnoſežu wobehoł. Fraňzowſojo bychu najradſcho widželi, hdy by w Němſkej wjcho čžicho woſtało, dofelž je tamny čžaf ja nich čžaf wulkeho njeſboža był. Tola ſo niſchto na tym đžiwacž njemožze, ſo w Němſkej piſchede wſchėm ſtari wojazy, kiž bechu ſobu wotſach byli a kulki nimo hlowny hwiſdacž ſklyſcheli, ſo ſ čžrjódami ſhromadžowachu, wopomnyječe tamnych

čezkých dnjow šwjedžeńszj wobenež a šo w duchu wróćezo pšehedadžić na franzowške bitwiščeža. Hdžežkuliz je šo tajta šwjatocznošć wotmela, šu šo wopomniženške kamjenje, we wójnje padnjemych, wobwenzowale a veteranojo na wošebite wašchnje pozčesćezowali. Sozialdemokratjo šebi tute sšladnošć nješju puščežili, šo njebychu na wójnu a wójsto a krala a kšezora hrošne šłowa poročeli a něšto šwojeho jeda wupliwali. Tola šu i tajtimi hlupymi rěčemi i wjetšcha wšchudžom wotpadnyli a šo pšehed wšchěm ludom jako hidžerjo šwojeho wótzneho kraja pokazali. Najšteršcho budže wyschnošć, dokelž šu šwoju njewótzowštu wutrobu tak jara wotkryli, bole jich tulečž.

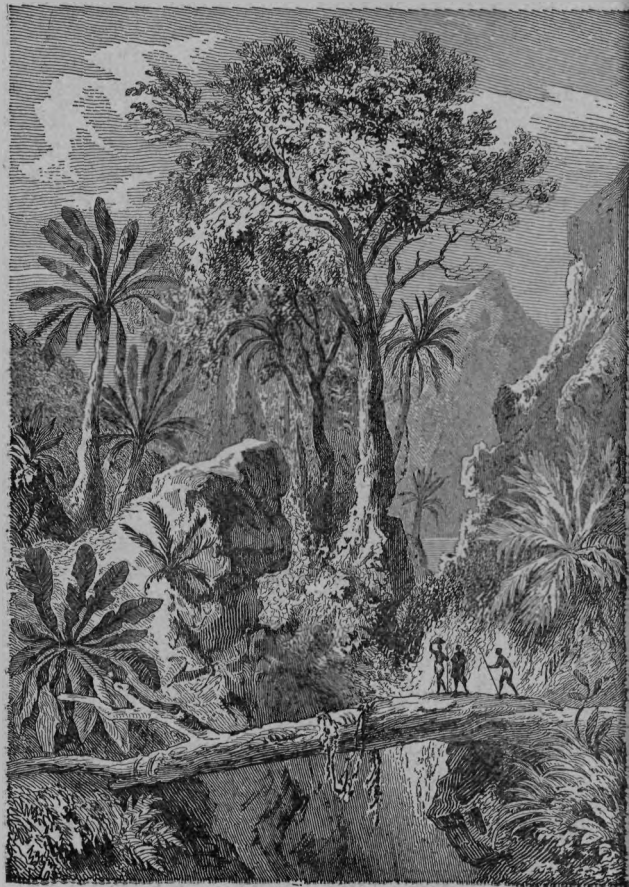
W Šafškej mějachmy šwožowne lěto. Pšłodne wjedwo hoješche žnjam; šyna bėchu wulkotne a šorna pola wšcheho žita bėchu tajke, kajež poročdo narostu. Šenož našymu bėšche trochu šucho. Našymšči časž bėchu w šafškej Šužizy wulkotne manevry, kiz šo wot Borschiz na Budušchin, Kamjenž hačž k Šobju čezhnjechu. Wjele wobčežnošćow wšchaf tajke woješke wuwučowanja naczinja; ale lěpje je pšehozo, šo tute wobčežnošće šuješemy, hačž šo bychu našche wójška jako došć njewuwučene w bitwje podležate, a my potom njepšehčezela w šwojich domach mēli. W Dražžanach pilnje na nowym dwórniščežu dale twarja. Budže tute dwórniščežo hotowe, dha drje na rjanošći nimale wšchē druhe w němškim kšezorstwje pšchetrjehi. Wudawtow wšchaf je tež jara wjele a wšcho hromadže drje nimale 50 millionow hriwnow wučzini.

W Rakuškej je nětko jene ministertwo po druhim nastalo a šo jašo šhubilo. Šak dolho to pošlenje wostanje, ničto njewē. Wulki njemer je w Šuherškej žiwilny šaton, kiz mandželstwowjajanje žyrkwi wosmje, naczinił. Tola pak je šaton škóucznje do mozy štužil. W šłowjanskich krajinach Rakuškeje wojuja Ššłowjenjo wo prava šwojeje rěče, kotruz bychu Němžy jim najradšcho wšali. Těho dla bėšche wulka wójna w nowinach nastala. W Laibachu w Krainje je 14. haperleje šemjerženje wulke njewšoje nacziniło. Nimale wšchē domy tuteho wulkeho měšta šu čžerpile, wjele domow je šo šažyplo a pod rošpadankami je wjele ludži hubjenu kóuz namakalo. Šhwalmy šebi šwoju Šužizu, hdžež hiščeže wo šemjerženjach ženje ničžo šhšchecž bylo njeje.

Štalska ma tež šwoje bolowčže. Šetšja 20. sept. je wobeschla 25. wopomniženški džeń, na kotrymž bu město Rom bamžej wšate a i Štalskej šjednowčzene. Šdnyž je nad tym je štrony knježerstwa wješele, dha je tuton podawš žyrkwi šol we wočžomaj. Crispi, italški ministar, drje je dotal hiščeže šo na šwojim ministrowym stole šdžeržal. Tola pak šu jemu jeho njepšehčezeljō žiwjenje jara čžezke čžinili, wudawajo,

šo je krajne pjenješj brak. Crispi pak je i teho wšcheho i dohčezerjom wušchol. Wšon wšchaf je ton jeniczki muž, kiz Štalskeho kraja šdžž hiščeže trochu wodžiez wē. Najhorje pak je na italškej kupje Šizilškej. Tam šu jenož někotři bohaczi, wšchitžy drny ničžo nimaju. Duž je tam tak daloko pšchischlo, šo šo kšudži polow mozuja a wyschnošć jim potom tute wobšedženštwowobkružja, dokelž šebi hewal žaneje rady njewē. Š mozu pak wyschnošć na to džela, šo bychu šo wot wulkich wobšedženštwow njemšche wotšehčezpile a šo ja kupny pjenješ kšudšchin dale. Dla tajke wašchnje šebi Štalska myšli, šo w Šizilškej mēr a pokoj šašo nastanje

Franzowška je noweho prezidentu doštala. Šaž pšhanjzy Afrikanarjo šebi někajšizkuliz namakany kamušek ja šwojeho pšchiboha ičžinja, a wot njeho

Škrajina na kupje Madagaskarje.

wotežakujja, šo wšon jim jich žadanje dopjelni, a šdnyž to njeczžini, jecho do boka šchmōrnu a šebi druheho pšchiboha wušwola, runje tak čžinja Franzowšjo še šwojimi prezidentami. Šlowy presidenta, Šelix Šaure,

je sčety w pošlenich 25 lětach. A ministerejo twjerdbicho na swojich ministerkich hdykach njesedža, hač wróbl na kerku ja pošlenžu. Zara mjerjalo je Franzowšow, so je so w Němzach wopomnjecze franzowškeje wójny wchudžom i wulkej jahorjenowježu hwojecziło. Duž tež žanemu něhduschemu němiskemu wojakej, kiž by tamne bitwischeža wopytač chyzl, do kraja dali njesju. Hiščeže wjetšice mjeršanje pak jim kupa Madagaskar pschi połowškej Afrizy čini. Ta žama je 600.000 □ kilometrow wulka a ma na 3 milliony wobhydlerjow, kiž so „Howas“ mjenuja. Franzowšoj so hěbi myšlachu, so tutu kupu na přeni nabběh dobydu a zylu kupu bjes wjetšiceje próžy do šaka tykuu. Tola i tajšimi myšlemi su so hřebali. Madagaskar nima žanych dróhow. Wišcho ma so na mulach nošyč. Duž je čezko i wójnstej nadoba do přědta přehněž. Wyšche teho tam hymža knježi, tak so psches měru wjele wojakow ležo wostanje a wumrje. Kajki kónz ta zyla wěž žmeje, so hiščeže pschewidžecž njehodži. Wulki dobytk pak ja Franzowšku tuta wójna njesmjeje.

Wboha Španištka pak ma šašo swoju nusu i najwjetšej kupu tak mjenowaných hřjedžow-amerikanškich wulkich antillow, i kupu „Kuba“. Kuba je 2158 □ mil wulka, po tajšim nimale 8 króč wjetšcha hač zyla Šafsta, a ma poldra milliona wobhydlerjow, po tajšim runje položzu šafšeho wobhydlerstwa. Tuta kupa je wulzy jara plódna. Nimo ropowych podkoptow namakajch tam zokor, kaka, zigary, kšofej, mēd, indigo a druge dobre wězy. Wokoto hłowneho města Havana, kiž ma 350.000 wobhydlerjow, rošče pschede wšchěm dobry tobat, kiž so ja Havana-zigary wuzije. Tuta kupa, kaž wšchón druhi hřwēt pod tym čerpi, so maju někotři psches měru wjele a drusy psches měru malo. Duž nihdže ane pjenjesy, a nětko dycbi wyšchwojež to wutwufacž, kiž tola ja to ničo njemóže. Duž je šběžt naštal, a tuta kupa čže so wot Španištkeje, pod kotrejž wot lěta 1517 steji, wottorhnyč. Španištka to, wě so, pschidacž njecha a je so teho dla na Kubje rawne wojowanje šběhnylo. Madžijomuje so Španištkej poradži, tutón šběžt tón króč hiščeže porajneč.

W Bolharškej su ministra Stambulowa na wóšbne waschne sčonzowali. Wě so, so tutón wóšbnišči nadpad doječ tamacž njehodži. Tola pak so tež šabyč njesmē, so je Stambulow hurowje wježil a hrošne žiwjenje wjedl, tak so měječe wchudžom lutyh njespscheczelow. Ša bolharški kraj pak je jeho wotědženje wulka škoda, kotruž šlaby pnyuz Ferdinand, bolharški wjetč, ženje šarumanu i jedostanje.

Ruštka je móž, kiž móže čzafacž. Wona šměrdm pschihladuje, kaž so tu a tam ludy pjeru a ščónžnje

pschi tym ša nju najwjazy wotpadnje. Tak bēšche pschi čhineso-japanškej wójnje. Japanška bēšche do- byla, ale wot teho wjele njemēšesche. Kupu „Formosa“ je drje dostała, ale na tej wjele njeje. Šewaf ničo nima, dofelž Ruštka njeje pschidala, so by Japanška něšcho wot Čhinesiškeje hěbi pschisřwojika. Ruštka wšchaf hlada, so by žama něšcho wot Čhinesiškeje mēla. Najšubschi by jej dobry pschisřaw byl, i kotrehož mohla swoje knještwo na morjo wu-pschestrēcž a Šendželežanam šchidleschka trochu wu-wjasacž. Šdyž šmeje swoju železnizu psches zylu Šibirisku hač i čžichemu ozeanej dotwarješt, tehdy tež wēšče tajki dobry pschisřaw dostanje. Šewaf w Ruškej wjele noweho njeje, hač so so pschezo dale bróni. Š Franzowšami Ruštka rjenje čžini, niž so by i Franzowškej žnawo Němšku nadpadla, ale dofelž Ruštka pjenjesy ša twarjenje swojich železnizow nušnje trjeba. Franzowška pak je tak hlupa, so so wježeli nad rjanymi šłowami Ruškeje, a ša to jemu millionu po drugej Ruškej do huby mjeta.

Wuhlady na tuto lěto su mērne. Šačž mēr wostanje, šchto chyzl to prajičž. Njech pschidžje, šchtož čže, dha tola šašo po šannym šłowje pōndže: Poručž temu Knjesej swoje pucže a mēj nadžiju i njemu. Wón budže wšchitko derje čžinič.

Šak so wšcheho šchizita šminjesch!

Štary pobožny Linatež Šakub, kiž bēšche wjele ludžom se swojim pschezo wješkōlym šchēšēžijanstwom ša dobry pschisřlad byl a bēšche wjele ludži se swojej dobrej pscheczelniweje radu, kiž by wšchaf huštō tež šchētro bolšla, na prawy pucž dowjedl, nětko mēšesche. Šdyž bēšche swojemu žynej hiščeže wšelake dobre wucžby na pucž dal, pschepoda jemu hiščeže malu šašyglowanu tyšku a rjekny i njemu: „Tu hěbi šthowaj, a šakle, hdyž ras do nusy pschidžesč, woczju ju, a wona čži pomoz pschijneše.“

Wjazy lēt so miny, bjes teho, so budžesche šyn nufowany byl, tyšku wotewričž, kotruž hěbi jašo drohe šawostajenštwo čžesčesche. Ščōncžnje pschidžje tola na njeho wjetšcha nusa a šyn wottorhny šygel wot tyšy. Duž w njej ničo njenamata, hač dwaj drje-wjanaj malej kješchaj, jedyn dlēžšči hač drugi. Ša tym jenny bē napšane: „Boža wola“; na tym kuschisřim pak: „Twoja wola“. A pōdla ležesche papjerka, na kotruž bēšche nan tole napšal: „Połožisř swoju wolu přēki psches Božu wolu, dha mašch šchiz. Połožisř ju pak pod Božu wolu, tak so Boža wola ju kryje, dha žaneho šchizja nimašch.“

Tole je rjaný rezept, kiž šjerwi, kaž so najšēpje šchizika šminjesch. Špytaj i nim!

Prënja popadnjena rybiczka.

Sant mały wudzi pschi rezy,
Se sezerpliwoszczu czaka,
Hacž njecha žanej rybiczy
Na hoczyj błodziej waka.

Duż skóncznje, kajte wješe! —
Sa hoczku karpiczek zba,
Hólečk wudu storhnye, wu-
czehnye:
Na wudze wišy ryba.

Schtóž czakacž wë w frjedž
njesboža
A sezerplivy bycz maie,
Tón wječze sbože doczaka,
Hacž runjež dolho traje.

Směški.

Wuj je na wopyče a czaka
na wobjed. Hizo je w dwëmaj.
Duž ho maleho Korlku wo-
prachca: „Hdy dha ho pola
waš wobjeduje?“ — Korlka
wotmolwi: „Macž je prajila,
na mječze, hdyž, seže wy wote-
chli.“

Bur (zensury swojeho fynka
wobhladyje): „Ale Korlka, tón
króč žy hubjene zensury wot
wuczerja domoj pschinješl.“

Korlka: „Haj, wječze nano,
tuto polketo tež žane žwinjo
rěšali njejšny.“

Prënja kulka w šydomlětněj wójnje.

Sšydomlětna wójna je w Šerbach došć šnata;
ale kóždy njewë, šo bu prënja kulka w tutej wójnje
na twjerdžijnje Stolpnyje wutšeleno. Ta wëž mječše
šo takle. Hdyž pruski kral, stary Fritz, Saksku je
šwojim wójskom pschekhwata, mječše pruska jědna
brigada pod generalom i Lestwiž nimo Stolpna
czahnyč. Lehdy šo wuradžowasche, hacž by daloki
wokolopucz ezinič mčla, abo pod twjerdžijnju w štoku
nimo jechala, šo pod kulemi i twjerdžijnju njeby wjele
czetpila. Duž major i Warnery, kiz bč i wyschkom
w tutej brigadze, na to pschindže, twjerdžijnju
i nekotrymi mužemi pschekhwatač a dobyč. Wón
i dwëmaj wyschkomaj, jenyum husarom a jenyum

trompetarjom i twjerdžijnje - jechasche a dwazyeži
druhich husarow dyrbjachu ša nim pschiteč, tola eži
šami šo šašo na generalowu pschitajnu wróčezichu,
bješ teho, šo by major i Warnery tole pytnyl.
Nětko major šhoni, šo ma šakta štraža psched
twjerdžijnju drje šělby, ale žanych patronow. Duž
major i pistolu na nju žebi mječše a teho šo
wojazy tak štróžichu, šo šělby wot šo ežihnywěši
czeknychu. Duž nětko major se šwojimi šchtyrjomi
mužemi pod twjerdžijnnowe wrota pschindže, hdyž
na 20 šakskich wojakow pod šwojim wyschkom ležesche.
Tu major i Warnery, kiz mječše ša to, šo šu jeho
husaroyo šady njeho, kommandowasche „do předka“;
ale nětko šo dohlada, šo woni nihdže njejšny. Duž

fažo pištolu nastaji, a saklazu wojazy so nastročichu a so podachu. Tak pschindžechu čzi schtyrjo pruszny mužojo do twjerdžisny, hdžež jim sakski kommandant, general s Libenau s dwazycymy wojakami napischečiwu stupi. Njebojajny pruski major jemu pschifaja, so podacz. Tón pat tešak wuczeže, so by so wobarał. Duž major s Warnery s pištolu wutšeli a kulka sakškeho generala do nobi trjechi. To bješhe přenja kulka hndomlětneje wójny. Pšches franjenje hwojeho generala bėchu saklazu wojazy tak nastročeni, so so hndom podachu a twjerdžisna bė dobyta. Wječor mōžejše major s Warnery tónle rapport na frala pošłacz: „S jonym wyschkom a 2 mužomaj hyn twjerdžisnu Stólnju dobył. Teczi su: 1 general, 2 wyschłaj, 42 wojakow a 8 kanoněrow. Dobyło je so: 12 kanonow, wjele tšebow a wjele provianta.“ Major Warnery bu pošdžischo general a je w lěže 1786 we Wróšławju 67 lět stary wumrjel. S teho wyschcho je widžecz, tak malo bė Sakška tehdy na wójnu pschihotowana.

Korcžma „džewjecz porštow“.

W Anhaltskim kraju šrijedža bjes Kōthenom a Nieburgom šteji korcžma s džiwonym šnamjenjom. Štej tam wysche duri dwě ruzy wosnamjenjenej, a na jenej teju šameju malušchł pobrachuje. Teho dla rėka tutón dom korcžma „džewjecz porštow“. Podawł, kiž je domej tuto mjeno dał, je tónle.

Pšched wjazy lěštotetkami dońdže ras wječor w juliju khudy hantwjerški do tamneje korcžmy, kiž mējeseche wysche duri tehdy wopon mjedžwjedža a šfaja šebi khlėb a piwo a lehny so na jemu šhotowane klanje. Twjerdže a čzišche špasche, hacž kłónzo s wofkami do istny šwēčejše. Potom ho šebra, so by dale pučowal. Ale šchtó chzyl jcho štróžele wopišacz, jako chzysche hospodu šaplaczicz a šwoju kožanu mōšchniczku, hdžež mējeseche něšto pjenješ, w šwojim torništerku njenamaka? Mōšcheń bė přecz a wón ani pjenježa njemējeseche, hospodarja šaplaczicz. Wbohi mlodženz wuškorži hospodarjej šwoju nušu; ale hospodar so do njeho wōtrje da, njenowasche jcho jebaka a paducha, kiž chze jcho wo worčžisnu pschinjecz, šthowa škōncznje jcho klobuk a wuhna mlodženza s domu. Šrudny čzehujesche wbohi šwój puč. Šklónzo palesche jemu na nahu hlōwu, hlėb a lačnoscz jcho čzilowaschtej; hdže dyrbjesche něšto k jedži dostacz, s wotkal nowy klobuk wšacz, hdžž žanych pjenješ njemējeseche? Duž bė našdala prošna wrōczel widžecz a bōrsny wjazy jėdnych pschijěcha a buch u nawjedowani wot rjenje šhotowaneho wošebneho knjesa. Tón pšched hantwjerškim pošasta a so jcho woprascha, čžeho dla w tutej horzocze s nahej hlōwu pučuju. Młodženz jemu šwoju nušu wuškorži a wšcho kšuschawšchi tón knjes

hñewny šawola: „Nětko pój so mnu šobu k korcžmarjej. Tam šwoje prawo namakasch.“

Korcžmar so njemako wuštrōži, jako wuhnaty mlodženz s takim wošebnym pschewodom so k njemu wrōczł. Wón šnajesche wošebneho knjesa jara derje; bješhe to mjenujžny wjereh Waldemar s Anhalt, šprawy ale tež wōtrny knjes. Šluboko so poklonjo jcho korcžmar witašche. „Šdže mašch tu mōšcheń, kiž by tutemu hantwjerškemu kranyl?“ tak so knjes do korcžmarja da.

Šso pošmėwłujo hospodar wotmolwi: „To njeje kłupje; tutón hōlczez, kiž je mje wo worčžisnu šjebał, mje sa paducha wuškorži, dokelž hyn jcho hubjeny klobuk sa šaplaczenje wšal. Njech šebi klobuk wosnje a dale čžehuje, tu je klobuk.“

„Šoho“, šahhadžesche wjereh, „paducho, tak lošto njewotendžesch. Štuts do domu, ludžo a pschepytaježe dom, hacž mōšcheń njenamakacz.“

Jeho ludžo so do domu dachu.

S bojojěžu korcžmar sa nimi hladasche. Dolho tež njetrajesche a jedyn so s tej malej kožanej mōšchniczku wrōczł.

„Tu je moja mōšchniczka“, s wješelom hantwjerški šawola.

„Pomaku, pomaku“, rjeknu wjereh a wša mōšcheń do ruki.“ Najprjedy dyrbišch dopofacz, so je to tvoja mōšcheń.

„To mōžu. Štuskach je toleť s wuschkom, kiž je mi moja macž šobu na pučž dała s dobrym napominanjom. Wón ma napisłmo: Wōh budž s tobu, budž pobožny a šadžerž so prawje.“

„To trjechi“, prajesche wjereh, kiž bė bjes tym mōšcheń woczinił, „tu je twój toleť a tu mašch žylu mōšcheń. — Ty pat“, a s tym so na korcžmarja wobroczi, „ty jebako, přejesch hišczže šwoje paduchštw?“

Korcžmar na kolena padny a prošesche ponižnje wo hnadu. Wón so wušna, so je mōšcheń, jako hantwjerški špasche, kranyl. Šjereh wo žanej hnadže ničžo wjedžecz njehasche. Wón da paducha jmacž a jemu malušchł na paduschnej prawizny wotrubbycz. Š dobom da wopon s mjedžwjedžom s duri šwottorhacz a tón nowy wopon pschibicz, kiž ma dwě ruzy s džewjecz poršiami k trajnemu dopomnjecžu na jcho prawy wušud.

Šrates šam so namaka.

Šrichiški wučej Diogenes a jcho pscheczjel Šrates wučeschtaj, so je čžłowjek čzim šbožownišchi, čzim njenje wón sa so trjeba. Duž namrē Šrates njenadžujžny wjele šamoženja. To wón njewužite njewostaji; wjele bóle pocža šeušte wješela a radošče wo bohatej mērje wužiwacz a so šwojeje wėdomosczje šdalowacz. Duž so ras pišchi wješkelej hošczinje na

ŝo a na ŝwoju przydawŝu wuczbu dopomni a ŝto nêtko czynjeŝe? Wôu wŝcho ŝwoje ŝamoŝenje ŝebra, jêdŝeŝe na czołmiku na morjo a cziŝny wŝcho ŝamoŝenje do morja a rjekny: „Czêhncze, wŝche moje kuba, zenje waŝ moje wôczko wjazy njewidzi. Za waŝ ŝhubju, ŝo bych ŝebje ŝamecho jaŝo namakał.“

Dwaj rekrutaj.

„Smêrom!“ tak komanderuje Hanŝ, a jêho bratŝik Surf a pŝyczekz Ami ŝejitaj kaŝ rekrutaj a wêŝtaj jara derje, ŝo Hanŝ je ŝwojim drjewjanym mjeczikom do njeju bije, hdyŝ njepoŝluchataj.

Surf wêŝ lepje dokonja haecz Ami, pŝchetoz Surf je trompetar a ŝhorhojnoŝer a kawalleriŝta, wŝcho w jenej woŝobje, hdyŝ je teŝ jêho konik jenzoz ŝ drjewu.

Takle wŝchitzu tijo w pŝeŝejenoŝeŝi eŝerzêruja. Mizka wêŝipna ŝ durjemi nutŝhlada a njewe, ŝcho ma to wŝcho na ŝebi. Wona wŝchal to dokonjaka njeby, ŝchtoŝ Ami dokonja. Tola je wjeŝela, ŝo je Ami ŝapŝehujeny a ŝo pŝched nim na ŝchtony czeŝacz njetrjeba. Po tajtim eŝerzêrowanju ŝwaczina derje ŝłodzi.

Mudra kôczka.

W jonym kłôŝchtrze w Romje bêŝche raŝ kôczka, kotcaŝ je ŝebi na ŝpodŝiwne waŝchuje dobry wobjed wudobyla.

Kaŝ bêŝche kłôŝchtrowy kuchaŝ mjaŝne porzije ŝa mnichow w kuchinje pŝichotował, bêŝche pał potom k kłêŝnym durjam ŝhwatał, dokelŝ bêŝche nêchtô ja ŝwônczł czaŝał. Nikoho tam woutach njewiŝhlada. Hdyŝ pał jaŝo do kuchiny pŝchiŝdŝe, ŝo dohlada, ŝo jemu jedyn kruch mjaŝa pobrachuje; wôu ŝebi teho dla myŝleŝe, ŝo je ŝo pŝchelicził, a kruch mjaŝa pŝchida. Naŝajtra widzi, ŝo jaŝo kruch mjaŝa po-brachuje. Tón krôcz ŝo jemu wêŝ hiŝcheŝe dŝiwniŝcha bycz ŝda a wôu wobjamknj, ŝo chze pŝchichodnje bóle kêdŝbowacz. Teczzi dŝeŝ ŝwoje ŝekłê jaŝo jeŝtaja a połoŝi do kôŝdŝe kruch mjaŝa a je dwôjzy pŝcheliczi, ŝo by wêŝty byl, ŝo ŝadyu kruch njepobrachuje. W tym wotomiku ŝo jaŝo pŝichi kłêŝnych durjach jaŝwoni. Wôu ŝhwata, durje woczinič, njewidzi nikoho, wrôczzi ŝo a pŝcheje ŝebi, ŝo by ŝebi po ŝwônczł a po teho, tiŝ pŝchezo ŝa njôu czaŝa, ŝhort ŝam pŝichichol. Eŝo do kuchiny wrôcziniŝchi, widzi, ŝo je ŝ jeneje ŝekłê mjaŝo jaŝo prjeecz. ŝchto dyrbi ŝebi nêtko myŝliczi? Nichtô do kuchiny pŝchiŝchol njebê. Naŝajtra ŝo jemu runje tał jeŝdŝe. Duŝ wobjamknj, paducha wotłacač, kaŝ hewał ŝo jaŝo jaŝwoni. Nêtko pał kuchaŝ won njendŝe. Wôu ŝo wjele bóle do kuczika w kuchinje ŝhowa a duŝ widzi, ŝo kłôŝchtrŝta kôczka ŝ wocziniŝnym wotnom do kuchiny jałêŝe, ŝ wulkej wuŝchiknoŝeŝu na bliŝdo ŝkoczi, ŝ jeneje ŝekłiczi kruch mjaŝa wojnje a ŝpêŝchuje jaŝo ŝ wotnom won czeŝirje. Waduch bê nêtko ŝnaty; nêtko rêtajŝe, hiŝcheŝe teho wuŝlêdŝiczi, tiŝ wichêdnje pŝchipołdnju ŝa ŝwônczł czaŝaŝe. Kuchaŝ ŝo ŝa kłêŝne durje ŝhowa a duŝ widŝeŝe, ŝo kôczka je ŝwojeje paŝoru ja ŝwônczł pŝchinnu a potom hnydom k kuchiniŝtemu wotnu beŝeŝe a pŝches njo do kuchiny. Wudroŝeŝ tuteje kôczki bê bôrŝy wŝchêm mnicham ŝnata. Woni mêjachu ŝwoje wjeŝele na njeŝ a wobjamknjchju, pŝchichodnje ŝa kôczku kruch mjaŝa pŝchidacz. Kôczka czynjeŝe ŝwôj kumŝcht dale a nichtô jej to njewobarajŝe. Haj te mudre mizki!

Prawa macŝ ŝo njecaprje.

Seŝchowazy chineŝiŝki podawł na ŝnaty Salomonowy wuŝud dopomina. Tell-min-kuny, wulki mandarin prawdoŝeŝe, na ŝudnym stole ŝedzi. Duŝ ŝtupiŝchtej dwê ŝonje k njemu. ŝena wot njeju mêjeŝe dŝêczatko na ruzy, ta druha chyzŝe jej tole dŝêczatko wŝacz a prajêŝe, ŝo je to jeŝne dŝêczô, a ŝo chze tamna ŝônŝta jej jo kranječ. Wmandarin pŝchêŝtychowaŝe wobej ŝonje; tŝchajŝeŝe ŝ hłowu; pŝchetoz wôu njewjedŝeŝe, kał ma ŝo ŝ teho wŝchêho wuczahujcz. Duŝ dŝeŝe k ŝwojeje ŝonje a prajêŝeŝe ŝo ju wo radu; pŝchetoz ta bêŝche mudriŝcha haecz

žana druha žonka w zylej Chinesiskej. „Wschewostaj 'noż węż mi“, rjekny wona a da hebi to džęczo pschunjeječ.

„Kajke rjane to džęczo tola je“, džesehe wona, „ja ho njedźiwam, so jo macz wostajicź nochze.“ Potom džęcche do druheje jstwy, wuflecze jo wschu draštu a woblecze tu draštu klanfu, kiž mješesche runje w domje. Někto k tymaj maczerjomaj štupi. „Tu je to džęczo“, rjekny wona a pokaja pschi tym na tu se schlewjerjom wodžetu klanfu, kiž poslužomniza w ruzy džeržesche, „ja njewëm, kotrej dyrby jo dač; tola dolho w njewëštych byč njechamy. Tam je reka, czifšimny jo do reki.“

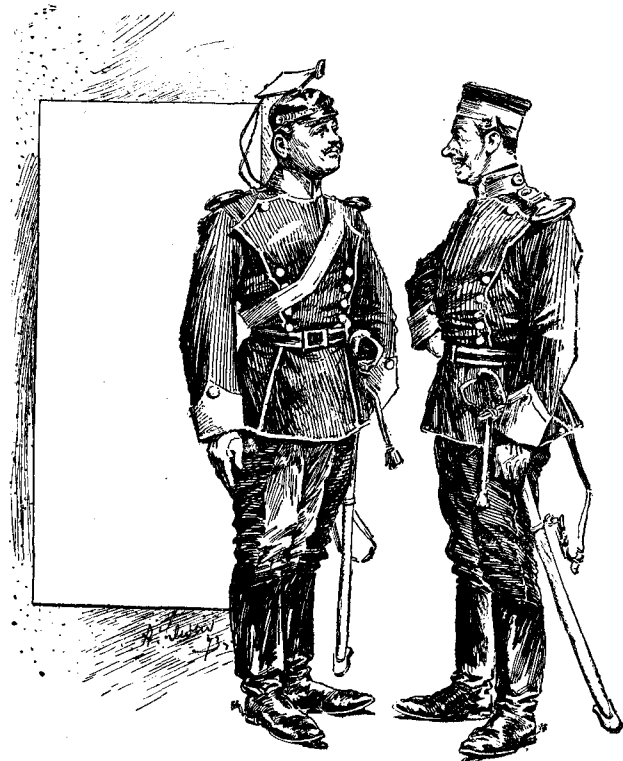
Poslužomniza hnydom pschifasnju wuwjedze. „Woje džęczo“, jaskhicza se sadwëlowanjom ta jena žonka a hnydom do wody ja džęcjom sfoczi.

„To je džęcžowa macz!“ hndžesche mandarinowa mandželsta. „Wucžehicze ju i reki, so njeby schody wsala.“ Woni ju i reki wucžezechu a ju do domu dowjedžechu, hdžež swoje džęczo, někto drohu židu woblecžene, namata.

Es mëscht.

Wachtmischtr (k rekrucze, kiž je hatle džer posdžischo wot doma do kafarmow ho wrócził): „Esminjo ty, lënje wjedrowe, by šbocnje dōšchol?“

Rekrnta: „Haj, knjes wachtmischtrje, a schinku a kolbašu bym hižo w kuchinje wotedal.“

Wulkohubaty Zendželczan.

Zendželczanam psched 25 lëtami do hlowny njechajche, so ho nëmškemu wōjstu tak derje schlachczesche, a hdyž Nëmžy Paris wobsamkowachu, bychu Zendželczenjo to najradischo jadžewali. S najmješich pa k chychu wjcho mōžne czinič, so by pschi kapitulerowanju Paris najlěpsche wmmënjenje mël. Duž bu i Londona wošebity pošlanž lord Ampthil psched Paris k kralej Wylemej pošlany, so by tam ja Paris dobre słowo japoložil. Tola pak kral žaneho šochta njemješesche, hebi wot tajteho Zendželczana do wucha miaucžecž dač. Duž ho pschifaja, so ma Zendželczan psches Belgistku a Sedan swoj pucž wsacz. W Sedanje bu Zendželczan wot nëmškich wyschich lubošnje witany — ale dale nješmëdžesche. Roman-danta jemu prajesche, so jemu jara žel czini, so dyrbi jecho tu w Sedanje jadžeržecž. Ale na pucžu do Parisa mohlo jecho najwjetšesche nješbože trječicž, dokelž hu wjehni ludžo jara njemërn, a nješto wojakow jemu ja pschewod dač, njeje mōžno, dokelž ham dočej ludži nima. To bëchu jecho wurëcže. Zendželczan derje wjedžesche, so hu to wurëcže, a so jecho jenož psched Paris pušchëcžicž njechadža, ale schto chzyšesche czinič? Wōn dyrbjesche ho do wscheho podacž a hišesche czinič, jako by to nicžo na tym njebylo. Wë ho, nëmžy wojeršny wyschichi wjcho mōžne czinjachu, so bychu wošebnemu Zendželczanej jecho pschebuyt po mōžnosči porjenshiti. Tcho dla tež k jecho czesëži ras wošebnu hošëžinu wuhotowachu. Hdyž ja blidom hežzachu, postanu wulkohubaty Zendželczan, so by rëcž džeržal. W tej kamej někto i hordošëžu wuložowajche, so Nëmžy Franzowstu psches mëru pomizecž nješmëdža; pschetož herak budže hišesche Zendželsta do zyleje wëžy pschimacz a mohla hamo Bruskej wojnu pschpowjedžicž, a potom by Bruska šubjena byla. Duž ja blidom bayerški wojerški wyschichi hežžesche, wjehšely, tołšty, žortniwy człowjek, a šlyšesche hordženje naduteho Zendželczana a wotmolwi smërom: „Knjes Zendželczano, hdyž Zendželsta i nami wojnu japocžnje, dha džemy na nju a ju runje tak wojmjemy, taž Franzowku.“ — „Alle, knjes major“, rjekny lord Ampthil ho džiwajo, „kak dha chžecze to japocžecž? Wj Nëmžy nimacze žanyh kōžow.“ — „Nicžo wo to“, wotmolwi Bayer a hebi na brjuch klepasche, „ta wëž kama wot ho poiŋže. Hamburgšy morjo brume wobarbja, my Bayeršy jo ja piwo džeržimny a jo wužłokamy a Bruszy psches njo maršëruja a — Zendželsta je fucž.“ Tole rjeknu, wschitzy ho mōžnje šmëjachu a wbohi Zendželczan bë na hubu dyrjenty a hebi wjazy słowëžka pitnyč nješwëri. Posdžischo je ho tola k kralej podal, tola pak tam nicžo wuczinił njeje.

Najlěpshe a najkrótshe wuložowanje šchwórtseje kasnje.

Podwójstka ſo ras woprašachachu, ſehto to rěka: „Ty dyrbišch ſwojeho nana a ſwoju maczet čezězić?“ Wón wotmolwi: „To rěka, jimaj, hdyž ſtaj ſo ſe-ſtarikoj, wo tydžen 1 hrivnu wot ſwojeje mšdy dacz.“ Čhazle to tola wſchitke džězi čžinicz.

Něšto jendželſke.

Sendželſki ſapbšlanz Lord Paulſton kłodžeſche pſchězo ſpomozu dweju ſijom, dokelž mějeſche kłumſcht=nej drjewjancj noſy. Waſchuje, na kotrež beſche wo ſwojej ſtrowej noſy pſchiſchol, je tak prawje jendželſke. Ras w ſurowej ſymje trjěchi w Parisu na haſy pſchězela ſ Sendželſkeje, ſpiſowarja Berkiuſa. Hdyž beſchtaj wo tym a druhim porěčaloj, pſchiſdžěchtaj tež na wjedro. „Zaloſna ſyma“, mēnjeſche Berkiuſ, „tuto wjedro ſo lědma ſujejež hodži.“

„Sehto?“ wotmolwi Paulſton, „ja njewjedžach, ſo ſěže wj tajki ſujerſk.“

„Wam ſo derje rěči, ale ja njewēm, hač tež pſche ſymu dyrkotali njebyschěže, hdy hač wſyche wuſchow w čzoplym kožuſche teželi njebyschěže.“

„Wj ſo mylicže, ja ſo do kožucha wohladam, pſchi tajkim mišym wjedrje bych bje wſcheje draſty wutral.“

„Woprawdže?“

„Haj, a čžemoj wo 20,000 hrivnow wjetowacz, dha ſym ſwólniwy, wam to dopokaſacz.“

Berkiuſ to pſchija — bjeſ wjetowanja wſchaf žadyn Sendželčan byč njemóže — a wonaj pſchěſ jene pſchiſdžěchtaj, ſo ſo Paulſton ſ dwěmaj ſwědko-maj pſchi ſymje wo 10 gradow po Reaumurje na Notrdamowu wěžu poda a tam hodžinu jenož koſchlu woblecženy pod hošym njebjom ſteji abo kłodži. Dwa ſwědkaj ſo bórſy namkaſchtaj, a hižo naſajtra ſo wſchitzy na wěžu Notrdamoweje zyrkije podachu a wěžinemu ſtražnikaj něšto pjenjeſ dachu, ſo jich myſlił njeby. Hdyž bechu nětko na plaſond wěže (džel, hdyž móže ſo pod hošym njebjom kłodžicz) pſchiſchli, ſo Lord Paulſton hnydom ſeſleka a počza jenož koſchlu woblecženy, zigaru w hubje, wjekeby wokolo kłodžicz. Najprjedy jemu ta wěž žort čžinjěſche; wón ſo ſmējeſche a rěčěſche ſe ſwójimi towarſchemi. Po nimale 20 minutach pał jemu wjekeleſež ſaſdže, zigara jemu ſ huby wupadny a wón počza žaloſtije ſe ſubami dyrkotacz.

ſyma počza jeho bóle a bóle pſchimacz, ale kłrobly wón wſchu čžwili ſnježe, pſchetož prawy Sendželčan radſcho wumrje, hač ſo by wjetu pſchě-hral. Škóncznye bē hodžina nimo a wjeta bē dobyta. Šwědkaj jeho wjaſchtaj, wón beſche wſchón proſty a nimale bjeſ wjedženja, ſawaliſchtaj jeho do kožucha

a dunjeſchtaj jeho do bližſheho hotela, hdyž jeho najprjedy w ſymnej, potom w liwkej a ſkóncznye w čzoplej wodže kupachu a jeho na tajke waſchuje po něčim do žiwjenja wrěčichu.

Alle bórſy ſo pokaja, ſo beſche ſebi Lord Paulſton ſwojej noſy do čžiſta ſwoſabil, ſo dyrbjeſchtej ſo jemu wotrěacz, ſehto pał je tutemu Sendželčanaj wěježe mjenje bolowežow čžinilo, hač hdy budžeſche ſwoju wjetu pſchěhral.

Šmēſchł.

Prěni ſtudenta:
„Ty, kłwataj rucže domoj; wſchitzy, wot kotrychž maſch pož-čžene, ſu na twojej jſtwje.“

Druhi ſtudenta:
„To móžno njeje, tak wulka moja jſtwa njeje.“

Wužitk ſečžepjenja jětrow.

Zena ſ najhórſchich kłrowicžow ſaſdženyh lě-ſtotetkow bechu jětra, kotrež, hdyž bychu epidemijzy, to je natykoſawa kłrowež, wuſtupile, bychu žyłu křajinu wupróſnile. Duž jendželſki lěkar dr. Zenneo w lěče 1796 jětrow ſchěžepjenje wunamaka a lympha wot křiwow ja to bjerjeſche. Tuto ſchěžepjenje pomhaſche, pſchetož ſchěžepjeni jenož ſ přědka jětra doſtachu a hdyž je tola doſtachu, kłrowež ſterjeſcho pſchětrachu. Dolhe lěta beſche nětko kóždemu pſchě-woſtajcne, hač čže ſo ſameho a ſwoje džězi na

jetra schčžepić dacz abo niz. Duž tež jetra sathadžeć njeprichestachu. Hagle w lécze 1874 bu w Němzach sathožny postajene, so ma so kóžde džěćo w 1. lécze schčžepić, poždžicho w 12. lécze tuto schčžepjenje so wospijetowacz, kaž tež pola kóždeho pschi fastupjenju do wójfka; pschetož lécarjo mjenja, so po wěstych lécach schčžepjenje swoju wobarnowazu móž satho shubi a ma so teho dla wospijetowacz. W lécach 1816—1874 bu w Pruskej na million duschow na jetra jemrěli, lécnje 100 ludži, w epidemiskich čašach 600 ludži, po lécze 1874 bu pak lécnje na jetra na million ludži jemrěli 19cz.

Franzowšy wojazy w lécze 1870/71 njeběchu schčžepjeni. Duž je tež w tutym jemym lécze na jetra 23400 franzowškich wojakow wumrělo. Němšy běchu schčžepjeni. Wot nich skhori tehdy 4835 a wumrě jenož 450 wjakow na jetra. Kač jara jetra woteběraju dla schčžepjenja, je s teho widžecž, so bu w Sakskej na jetra wumrěli:

w lécach 1872—1875	8751 ludži
= = 1876—1880	166 =
= = 1881—1885	189 =
= = 1896—1890	63 =
= = 1891—1894	18 =

pschi čimž so hišče sabyč nješmě, so so do wšow, pschi čžěšich mjesach ležazych, khorowč husto s Czech, hdžecž schčžepjenje pschitajane njeje, pschepje.

W nowišchim čašu je wjele njeprichčželow jětrowschčžepjenja nastalo. Dofelž hišče psched krótkim lymphu wot džěćy bjerjedu, bu so wchelake khorowče khorowch džěćy na štrowe pschenjěke, tak so wšach mjesche jětrowschčžepjenje swoje schčódne bofi. Te pak bu so nětko wotštronile. Lymphu so jenož wot čželatow bjerje. Hdž je so to ščžimilo, so čželo sarčja a jenož potom so lymphu lécarjo pschepoda, hdž je skótny lécar wobšwědčič, so je čželo čžiče štrowe bylo. Duž so nětko žana khorowč wjazny pschenjěč njechodži. Ščtóz je prjedy widžal, kač bu jetra sathadžake, kelko ludži bu wotkhorjeni psches jetra čžiče wo widženje pschischli, tón lécja jako w 100lécnym wopomnjeniskim lécze wuuamafanja jětrowschčžepjenja njebočičžeteho dr. Jennera, kiž je lymphu w lécze 1796 přeni króč naložič, došč žohnowacz njemóže.

Něščto podomne je nowy ščed pschecžowo mordarškej džěčazej khorowčy distheritis. Tutón ščed, „serum“ mjenowany, je hač dotal wjele pomhal. Tola pak ma so hišče woczafacz, hač so ta wěž sa dobru wupokaje. Tež pschecžowo tuberkulohy je w poslešich mēšach jedyn italski lécar „serum“ s dobrym wuspěchom naložował. Hacz na tej wěžy ščto je, hagle pschichod šjemi.

Ščónčnje wšach kóždeho žiwjenje w Božej ruzy leži; a je tola pschezo tak bylo: hdž bu lécarjo s Božej pomozu hojazny ščed pschecžowo jenej khorowčy namafali a ju s kraja wuhnali, dha je Wóh druhu pššal, a lécarjo mējachu satho nowe džělo; pschetož po šwojich 30 abo 50 abo 80 lécach kóždy čžlowjek ham na šebi so dopjelnicž widži to stare šłowo: Čžlowjkej je postajene, junu wumrjecž, potom pak to — šudženje. Psches šmjercž žane šelo njerowče, psches šudženje pak pschepomha — Boža hnada!

Brawy šmili so na swojim ščecze ale niepraweho wutroba je nješmilna.

Ščót je k temu tu, so by čžlowjeka žiwil. Duž drje šmě čžlowjek ščót kónzowacz, s džěla, so njeby jemu zyrodu rubil, kaž n. psch. liščku, wjelka, kraholza atd., s džěla, so by ham jecho mjašo wužil. Tola pak so pschi rěšanju ščót čžwilowacz nješmě. To hižo Wóh w bibliji sathaje a čžlowjkej to šwědomje wobkrucži. Wysche teho pak je tež dopokajane, so je mjašo tajšeho ščecžca, kotrej je so do rěšanja abo pschi rěšanju tjšičlo a čžwilowalo, sa čžlowjeka pschezo schčódne. Někotra khorowč, s kotrej nastacža žaneho jamoža njewidžich, je psches wužiče tajšeho mjaša nastala. Hdž wopomnisch, so móže čžlowjek psches ščóžele na mēšce wumrjecž, jako by s jedom šawdaty byl, tež rošymisch, so dyrbi mjašo čžwilowaneho ščotu sa čžlowjeka schčódne dycž.

Nětko ludžo husto s njewjedženjom ščót kónzowanju čžwiluja. Wobšedžuj tole:

Hdž so někač pschichodži, ma so ščeczo do rěšanja s dyrjenjom na šłowu pohluščič; pschetož pohluščene ščeczo žaneje bolowče nješčujuje. To so hodži nalozič pola pjeriny a rybow tak derje kaž pola wjetšeho rěšneho ščotu. Polož šłowu karpa abo wuhora abo tež hušžy na šłoz, praš s hamorom na šłowu a potom hagle sarčaj ščót; pola ščosche žyłu šłowu wotrubnjesh a mlodemu holbjej ju lošto wotrohnjesh. Kač najšepje ščónzujesh, hdž jecho do kropa čžičujesh; tola nješmēšich na dobo pschewjele do hornza čžičujech, dofelž woda psches to horzotu shubi a rak je potom hišče šwilu živy. Kač ma so rěšny ščót ščónzowacz, je rěšnikam wot wšchnowče pschitajane. Štoreho pša abo štaru ščóžku najšepje ščšišich abo jej s mōdřej kšalinu (Blausäure) šawdash. Tež mōžesh ju do korba abo mēcha tyšnyč, tón šamy s kamjenjemi pocžič a do wody podnucž. To wšcho pak ma so s šwatkom ščacž. Poš a šččka stej w wodže bōrny morwej.

Młode pšy a mlode šččki pak šepje ščónzujesh, hdž je s hamorom trochu s motmachom na šłowu dyriš. Še šepič, to je dracžina; pschetož mlode pšy a šččki bu w wodže wjele dlěje žive hač do- roščene.

Myske, kiž tola tež ničjo ja to ujemóža, so tu šu, kójišje najlěpje i pašlemi, kotrej je na mēšje skónzija. To dokonjeja najlěpje pašle, pšchi kotrychž drjewjany klozł na mysch padnje a jejnemu živjenju kónz čini.

Pšchi kójenju rubježneho stotu žebi ludžo myšla, je wšcho dowolene, dokelž je tutón stót nam škódny; čłowjek pať ženje prawo nima, stót krjudowacž. Šdžež šo pašle abo woło naloži, ma šo hušto ja nim pohladacž. Hušto popadnjeny tkhór dny dolho w šwojich paščach težo a pomalu šwika. Najlěpšje šu tež tu napravny, w kotrychž popadnjene šwěrjo hnydom wumrje.

Najhóršcha dracžina pať je, wudu do wodny čzišnyč a potom woteńč a pošdžišcho šo halle wrócicž a hladacž, hacž ryba njewišy. Ša tajšcho rybata dychjala wyschnocž pruty i najtwjećdšeho drjewa rěšacž. Njěšejšy rybu žiwu domoj, mašč ju w wodže mēč a niz žnauo w šaku. Lěpje je, io ju pohlušćišch abo šarěšajš.

Šchtóž na hońtwu šhodži, mēč žebi tež tón šchpruch na tšěbu napřšacž: „Prawy šnili šo na šwojim štocžecž“, a mēč jenož tehdy wutšělicž, hdyž je bliško dosež a wěšje trjechi, šo je džiwina na mēšje morma; a žana gmejna njedychjala tajšim hajnikam hońtwu wostajicž, kiž ša džeu lědma jeneho šajecžka trjehja, ša to pať džěšacž šajazam a kurwo- tam bolostny wołoj do žiwota natšělja, šo tajš hwrjo i hlubokej ranu do šekow čekuje. Ša hońtwu šlušcha jenož wušćifny tšěleč. Šdyž budža jnu na šudnym dnju čłowjeka hlošy wobškoržowacž, dha budže tež někotry hłóš se šwěriny pódla, kiž bu wot njěšmilnych ludži njetriebawšchi čzwilowana.

Čzišji Michal.

Čzišji Michal (Oriolus galbula), němški Pirol, rjany žolty ptacžk, něščto wjetšchi dužli škórž, je wšchndže šnaty. Še wšchelacich krajinach šo tež „šwjatkowny ptacžk“ mjenuje, dokelž halle wołolo šwjatkow t nam pščinđje. Dolho šo jemu pola naš njěšpodobu; pšchetož w auguščje hižo naš wopušćeži. Š šmje je w Šfrizy a Šfistej. Šola naš je najradšcho w ruminach a twari žebi na dubach a brěšach a druhich liščeznych šchtomach šwoje hneđdo. Š jehlinowych lěščach drje jeho tež nadeńđšesch, tola jenož ša tón pad, šo tam tež na brěšach a dubach njepobrachuje. Š hórškich krajach je jemu pšchjara šma.

Čzišji Michal je džiwu, njeměrnny ptacžk, kiž špochi wołolo lěta, i jeneje haložki na druhu, i jeneho šchtoma na drugi, pšchi čzišacž pať šo pšchod čłowškim wócžkom jara wustojnje wukhowacž wě, hacž runje druhdy čzišje bliško pšchi čłowškim wobudlenju bydli. Še šwojim runjećom leži špochi we wótrej wójnje.

Šeho hłóš je šnaty dosež a je jemu tež jeho mjeno dal. Šón šlušcha do najpilwiščich špěwarjow najšeho kraja. Šižo do šwitanja šlyščich jeho hłóš a wón njemjeleži hacž do polodnja a pšchod wječžorom šo šašo šlyščecž da.

Tať rucže hacž je Čzišji Michal pšchichol, šapocžnje tež šwoje hneđdo twaricž, kiž pšchego šjes wotnošy wlyščichelo šchtoma powšnje a kiž nutščach i wołnu, mochom a pščkami wutška. Šón to tať čziš, šo někotre dlěžšje štwjelza se šlěnami wemacža, te šame wołolo halošy šwije a nětko žyle hneđdo na tute přenje štwjelžo natwari. Pšchi twarjenju šanz a šancžka džělatej, šjes tym šo šnutškwone wuhotowanje hneđda šancžka šama wobštara. Šapo- čžatt žmija wulehne Čzišji Michal 5 jasnobarbunych jeji. Čžežto šo ptak i hneđda šecžericž hodži, pšchetož wón i wulkej lubošču na šwojich mlodych wiša. Škóde rucže wotroštu, a hdyž šu wulčatale, Čzišji Michal wjazy njelehnje.

Žiwu šo tutón ptacžk jenož i hužanzami, i mje- telemi a druhimi škłódnymi pšchekajanzami. Tež wšchak do wšchelacich jahodow abo wiščnijow druhdy pohlada, kiž jemu škłódža. Dokelž šu tute ptaki po tajšim jenož wužitne a žaneje škłody njecžinja, kšiba šo něščto wiščni pokrann, šo tež Čzišji Michal kšicž ani tšělecž njěšmē, tež šo jeja njěšmēdža i hneđda wuběracž. Šjehel šo, hdyž w twójej šahrodže twari.

Čzišje druheho waščnja hacž Čzišji Michal je šchřěława abo šwoja (garrulus glandarius), němški Čichelheher. Šona je něščto wjetšcha hacž Čzišji Michal a je čžerwjenojčěra, na šchidłomaj běłomódra šdracžena, i wótřym piščom a wótřymi pašorami. Šchřěława bydli w žylej Šuropje, i wuwščžom polnóžneje Šchwedšteje a Rušteje. Š wjetšcha ju w lěščach nadeńđšich. Šdyž pšches nahe polo lečži, dha ženje čžrjódta hromadže njelečži, tež ženje niz šanz se šancžku, ale pšchego najpřjedy jena, a hdyž je ta polo pšchecžžila, druha. Šo šo najškeršcho teho dla štanje, dokelž je šchřěława hubjena lětačka a ju w lečženu loho wjetšchi rubježny ptak došahuje. Šwulku wušćifnošč ma šchřěława w tym, šo žebi wołanje druhich ptakow wotpoščucha a po nich potom woła. Tať móže mjawecžecž kaž kóčžka, šchěžebotacž kaž šróka, šutacž kaž šowa, haj, šamo je šo wot njěje šlyščako, šo je šahřehotala kaž šonif. Šola tutón ptak ma bohuzel tež druhe wošebnošje; kiž šo nam na nim mjenje špodobaju; pšchetož wón je najhóršchi žracžk, kiž móžesh žebi myščicž a žerje wšcho do hromady, a w našchich lěščach žane druhe štworjenje telko ptacžich hneđdow njewupřodni, kaž šchřěława. Šot myšče a maleho ptacžka hacž do najmjěnišeho pšchekajanza šo lědma žane štworjenčžo pšchod nim wukhowa, a pšchi tym piže jeja kaž twór a šchěžipa

jahody, kaž wuschitna džęszowa ruka. Nasyumu ńo ńe ńoldźemi, lęńnyimi worjeczami a bukowymi płodami žiwi. Żoldźe najprjedy w ńwojim horlęschtu namacza a ńmjehezi, je wuplumje a potom rostłóęzi, lęńne worjeczki pak je ńwojim krutym pyńkom ros- haka. Žako paduch ńoldźow cżini ńo ńnadnje wužitny, dokelž ńoldźe tu a tam jemu wupadnu, ńfhadźeja a tak kętki hušęzińche cżinja. Smijizam ńchřekawa jara na kožu dže a ńo jejneho jęda na žane wachnje njeboji. S mlodymi ma lohke džęło a nadeńdže žanu ńtaru, dha jej se ńwojim pyńkom tak mőznje do hlomy hafnje, ńo nopy rostlečzi, a na to ńchřekawa ńmijizu po kruchach sežerje. Dewak pak ńchřekawa žaneho wužitka njeńschinjeńe ale žanu ńchřodnu. Wona je ńobu najńóńęcha njeńschęzelniža ńpewazyńch ptacźkow, wjętschich a mjeńschich.

S jeneho ńchtoma na druhi, s jeneho kętki na druhi lętajo wučęńschli wšchitke hńęda, wupije jeńka, ńpőžera na polnahe mlode a ńpopada ruńje wulętane ptacźki, kiž tuteho mordarja hińcheze njeńnaja. Kraholz je teź ńtrachny mordar wšchęch mjeńschich ptacźkow, ale telko krwę tola na ńwędomju nima, kaž ńchřekawa. ńdžęž wona kńeži, ńpewaze ptacźki wobitacź njemőža. Ptacźka dońahnje a s nim na halsu slečzi a tam wot njeho kuńa hacž jeho njeje ńfmutala; pšchi ńwojim wobjedze ńo mpylicž njeda, hdyž ńo wot cźłowństeje ńšęlbj daloko dojež wę. W męřžu hižo hńędo twaricę ńapocęnje, pak na wjętschtu wżińcheho ńchtoma, pak nęhdže na halsu, tola ženje pšchemyńkolo a wulehnye do njeho jene abo 8 jeji. Młode najprjedy s wacźkami, brukami a cęńwjemmi žiwi, pońdžijicho pak s młodymi ptacźkami. Jeje njeńschęzelej ńtej ńokol a kraholz. Bęńńęchi ju lohko pšchewinje, pońlęńschli haktle po krawnym wojowanju. ńuńto ńu ludžo ńchřekawu a kraholza na kuzy ležo namakali, kiž bęńchtaj ńebi do pańowow ńajęłoj a tak bjes ńobu ńo ńwajajaloj, ńo k jemi padźęschtaj a buńchtaj wobaj dońahńenaj. Teź ńowa ńebi na ńchřekawu ńwęri a ju sežerje, a do jeje hńęda namaka ńo druhdy křhór a sežerje jejne mlode. Cźłowńek ju lohko njeńšęli a duž je ńtrach pšchęzo wjętschi, ńo ńo ńchřekawiz ńwőjba pšchińporja a ńpewaze ptacźki pšchęzo bōle ńahanja. Sčhtőž chze teho dla w ńwojim lęńu abo w ńwojej jahrodźe pjerjońtych ńpewarjow męcz, dnrbi ńchřekawje s mozu na kožu hiež.

Młode popadńijene ńchřekawy ńo na jastwo ńwucza a wšchelake węźki hwińdacź nawuńnu a tak wjele žorta cżinja.

Sara wužitna ptak je wrōna (corous frugilegus).

Wrōna ma pak cżińęze cźornu drańtu, pak je wokoło ńchije a na brjuńche ńčęra. Nęmž přęńju mjenuje Rabenkrāhe, tu druhu pak Nebelkrāha. Wobej družinje stej jenakej, ńo bjes ńobu porujetej a

ńtej jenak žiwej a teź w ńadłach hromadźe lętajej. Sęrb njes nimaj žaneho rosđžęla nječżini a mjenuje tu jenu cźornu, tu druhu ńčęru wrōnu.

Wrōna ma ńwoje byđło w zplęj Europje. S wjętscha wofłanu wrōny pšches zplę lęto hđžęž ńu; jenož w krutej ńmje w wulkich cęřjōdadach trochu bōle k polonju cžahnu. W pōlnych lębach ńo najradšcho haja, tola pak ńebi teź do wjętschich lębow ńwęria. Wone ńu w towarńtwje žiwe a jara mudre; wōńębję dobre je jich widźenje, ńhšchenje a cžuchanje. Nęšchto mało ńchřody wšchat teź nacżinja. Wone drje tu a tam kurwočę jeja s hńęda wupija, křoreho ńajęčķta pšchemőža a sežeru, teź na pōńdńje pšchęcźne ńwmy ńo puńchęza a tam njeńšfhadźane a ńęfhadźane ńornjeńchta krawu. Nęšchto wōńńich worjęchow teź wotnońchja a w ńmje s fajmow tōńšchto ńtwjelzow ńwuczahaju a ńornjeńchta wuronja. Ale jich wužitk je tola wjele wjętschi hacž ńchłoda, kiž pšches nje nańtanje; a cźłowńek s nicżim njemohl tu ńchřodnu wot ńwojich polow wotwobrocźić, kiž wrōna wotwobroczi. ńak jara du wrōny ja brukami? Pšchi tym nękotre s nich na ńchřtom slečza a bruki kōja, druhe steja pod ńchřtomom a ńpopadaju te bruki, kiž s halosow padaju. Szu na tajte wachnje jedyn ńchřtom wupřōńdńile, slečza na druhi. Sa rolnikom du w kōzi a ńębęraju wuworane kundrosy a wacźki a druhu njerodź. Teź wšchę žicę ńchřōdne wacźki s wuschitnońęžu kōja. Dokelž maja jara dobru cžuchawu, hnydom pyńnu, hđže w semi nękajki kundros teži a duž do semje haktuu a jeho na přęńje haktńenje wuhaktuu. Najwjętschi je jich wužitk teho dla, dokelž ńu njeńschęzeljo pōlnych myńchi. Druhdy na wobńhnych pola niczo wjazy widźęcz njeje, křiba žame myńchome džętki a myńchaze cęřerje, tak ńo mlody ńwmy wšchōń hinje. Cźłowńek pšchęcźiwo tajkej cżwili niczo cżinicę njemőže. Duž potom wrōny na pomoz pšchińdu, a dołho nje- traje, ńu myńche ńłojene. W horlęschtu jeneje jeničķeje wrōny ńu na dobo na 7 myńchow namakali. ńdžęž pak ludžo ńa myńche jędojte pille dawaju, morja drje nęšchto myńchi, ale dokelž wrōny ńęńlakane myńche žeru, teź wrōny ńlaknu a wjętschi džęł myńchow wofłanje potom pšchi žiwjenju.

Żich žiwjenje je tole: Do ńwitanja ńo wone s nōzńeho lęńwa ńbęńnu a ńo na nękajkim wýńšokim ńchřtomje do ńadła ńhromadźa. Na to ńo na pyńtanje ńwojeje žyrobny podadźa, a ńu na polach abo w kęčżi- nach abo na křakach džęławe. Wokoło polńnja ńo na huńnym ńchřtomje ńhromadźa, ńo bychu tu w lińęčach ńchřowane ńwoje pšchipońdńje džęřęli. Na to ńańo ńa žyrobu džęja, hacž ńo potom pšchęd wjęčżorom ńańo do wulkęho ńadła ńjednocza, jako bychu ńebi tam ńwoje wšchędne ńhonjenja wupowjedacź chżylk. A na to ńo k męrej podadźa do węńteho džęla lęńa, kiž wšchę wrōny wjętschęho wotřęķa na nōž ńjednocza.

Šižo kónz mërza wróny hñěsdo tivarja na wjetřichu wyšokého šchtoma a maju tam 3—6 jejtow. Esancža žama na jejkach ředži a ja tón čař řo wot řanza ř zyrobu řastara.

Dřiwne je, řo řchěre wróny ř čzornymi řo řměřchėja a řo řu řich mlode pak řchěre pak čzorne wróny. Wróna je jara dolho řiwa a ma wot řwojeho hafanja do řemje w wyřokich řětach nimale nahu hłowu. Sa řich řiwjenjom řteji řiřka, řkřbr, řokol, řchřaholř a řowa. řa pořlenja jenož w wořu řehdy njebrónitu wrónu nadpaduje, řa to pak wróny wodnjo ničžo ř tajfej njemdrořěžu njepřehěřhaju, řaž w řěřu něhđže namřanu řowu. řudžo řež řuřto řa wrónami đžeja. řo pak je wulka njepřawda a wulki njerořom, řwojeho najľubřchego přehěřčela řónzowacž.

řuž, ľubý čřitarjo, wřmi řa ľubo, hdyž čři wróna něřchto řornjeřchřow řeřběra, wuřřř je wjele wjetřich. ř frutej řymje, hđžež wróny ř řemi njemđža, nařypaj řej něhđže na řahrodže abo na ľliřim poln řľabe řito, řo mohle wróny řymu přehěřčacž. Wróna čři řajřu řróžu w bohatej měře řaruna.

řřchón wuřřř, řř wróna, řež řawron (němřřř: Saatfrähe) přichinjěře. řwón řo wrónje řhěřto řuna, je pak čřiřčže čzorný řwobľefany a byđli pola nař, řaž řež w řchpanřřkej a řtalřřkej, hđžež je řochu čzopľiřcho. řež řawron ma řo řajčž, řunje řaž wróna a wjetřich njerořom woběčž njemđžeřch, řačž hdyž mlode řawrony ř hñěřda wuberacř.

řřchřpomničž čřzemý řiřchěře, řo řapaf (ľabe), čřiřčže čzorný a wjetřich řačž wróna, řo porěđřto pola nař nadeřňđže a řo wón w bōle řěřymřch a hōřřřřch řrajimach byđli, řjes řym, řo řawřa (řohle) řeho řunja čřiřčže čzorna ale mjeřřchėja řačž wróna, wřchudžom w nařchich měřřřach na wěžach a řřarych mureřch řwoje wulřhowanje pyřa a namafa.

řy dñřbiřř řwřjaty đžen řwřecžicž.

ř řerbach řo wot řerbow řwřjaty đžen ř wjetřicha řiřchěřže řwřecži. řěmžy řuřto řinař mýřřla a w njedžěřřřim đžeľe wřchudžom řaneje řamby nje- wřđža. řola pak řu řež w řěmžach wōřady, hđžež je wotřwřecženje njedžele něřchto njeřřľyřchane.

ř řajfej wōřadže řo řřa, řo na řřjach njedželu řano řowotniřčž řořpodar ř řwojeř řonje řřetny: „đženřa pak byřmý řukow hōđni byľi, hdy byřmý řřľy đžen řomach ředželi, a to, řchřož je řuche na polu, řomoj njewořřly.“

„ľle muřo“, řeho mardžěľřřa wotmolwi, „đženřa je njedžela.“

„řo řunje řař đerje wěm, řaž řy“, řabōřčřa muř, „čřeho dla řež je řunje đženřa řajfej řřane wjedřo, na řotrež řmý řřľy řyđžen řodarmo čřařali?“

řwoje dla mōžčže dopōđnja wřchřřy ře mřřchi řieč, ale popōđnju byđže řomoj wōžene, a řřchi řym wōřřanje“

řofelž řořřořa jara đerje wjedžěřchje, řo muřej napřehčejřwo řečřečž, ničžo njepōmba, mjeľčžěřchje řřudna a hotowajchje řo ř đžččřimi a čžeľedžu ře mřřchi.

řo wobjedže přřhřřafa řořpodar čžeľedži: „řař, něřřo ř wořami won a přřhřhōřčže, přřchetož řchřož řeži, byđže đženřa wřřřane a řomoj brane.“

ře řpodžřiwanjom ľudžo tule přřhřřřřnjy řřľyřchachu. řeřchěđžřiwjemý đžeľacčej řo řřhrobľi, řo řřetny: „řo řiřchěče moje řiwe đny byľo njeje, řo řřm dñřbjal njedželu —“

„đžerž řubu!“ řeho řřjes řeho přřchetořřny, „ja řo řebje wo řwoje mēnjenje wōřřařčal njeřřm. řamōřwjenje mam řa, a hdyž řebi řrawe njeje, đha —“

řo pōmhajchje. řřchetož ř boharym řowotniřřom na řotrehož řubľe řěřchje přřehř řřľe ľěřo đžeľo, řebi řadny đžeľawy mňž rořřřypacž njepřmēđžěřchje. řuž řa řřřřř čař něřchto řřřřřch wořow ř đwōra won ředžčehu a na nič čžeľedž ř đwēmaj najřřřřřřřimaj đžowřomaj řořpodarja ředžěřchje.

ře wřchelatimi čřučžemi wjeřřni řa nimi řľadachu: přřchetož to je přřchezo něřchto wāžne, hdyž řebi řchřto řřawnje řwēri, řako řřeni ř đobřym abo ře řřm přřhřřřřř đom do řřěđřa řieč w nēčřim, w čřimž řu řačž đotal wřchřřy řo wot wōřřow namřēřehō wāřčřnjy đžerželi.

„řřľe řrawje řowotniřčž ľudžo čřimja“, řebi nēchřōžřřľi wo wřř řam přřchi řebi mýřřľeřchje, „řadži-ľi řo řim, đha přřchřchōđnje řež řař čřimju.“

„řa wēž řaneho đobřeho řōnza njeřmēje“, mēnřachu đřimý, „hdyž řo řu ničžo njeřřanje, nje- byřmý wřřřy wjedželi, řchřto řebi mýřřľieč a řchřto wēřieč.“ řřchetož niž jenož řa řřřřřřřřřřř čař, ale řež řiřchěčže đženřa přřchřřđže na nēřotrehožřřľi wēřřajehō čřłowjeka řadanje, řo mohľ, řaž nēhdy řaľub a řan, řřej: „řñjeře, čhřeřč-ľi, đha čřzemoj řrajieč, řo by wōheň ř njebjěř řadnyľ na nič a řich řežřal.“

řñjes ř njebjěř đřje řež na řowotniřčž ľudži přřchřřđže, niž đřje ř wōňřjom, řřimanjom a řřľyřřřřřřřřřřř, ale ř čřichim řchumjenjom, mjenurřy ř đřobňym, ale řrawje řřřřřř đeřchčřřřřřřř. řuto mřwōľenje řo řřžo řapōčřa, řako wōřy won ředžčehu; ale hdyž řeč, řōň řřary đžeľawy muř řřarōřčřřřřřř ř njebjěřřam řřľado- wajřchje a na mřwēžřřľi, řřž řo pōřřřřřřřřřřř, řola ničžo njepřřřřř, đomž řřľmřřřchje řřepjēle řadacž njepōčřřchju. „řřchamý řadřřch řo řařřo wřwēčřicž?“ mēnřeřchje nēřřo; řu pak wōř đřřřřř ř wotmolwjenjom: „niž wēřno, a řo řrawje wuřřmječ đacž“, přřchēřřōřřřřřř. řa to řolřy řřomadřř na polu řřomadu nōřřchachu a hōľžy a đžeľawy muřōjo je wřřřřřř.

W swojim dźele ǰo njedohladachu, ǰo deščez njewotbjerajše, a duž dale dźelachu. Sduž paſ bechu wšcho ſwajali, ǰo hyluje hieč poča. Někto ǰebi wjazy dołho rosmyšlec njetrjebachu. Tak rucze hač bechu prjedy dźelali, ǰo někto na próbdne woſy ǰejwadachu, pohonečojo ǰo jawróčičihu a někto wšchitzy dom ǰedžechu a ani ſwopa ǰobu njewjesechu. Alle tajke ǰmječhi wšchittich wjesech, kiž ſ wotnom won na nich hladachu, hduž mokri kaž myše na ǰwojich žitnych woſach pšes wješ ǰo wjesechu!

„Tak jara“, wobſwědeži wječor tamny stary dźelawy muž jenej ǰwojich ſnatch, „ǰo hiščeže čaž žiwjenja haubował nješkim.“

„To je wam“, wotmolwi wona, do huby prawje, ja ǰym se ǰwojim mužom někto na wšče 30 lět w hromadže žiwa, a mój ǰmój kóžde lět ǰwój khléb wčloj, a njeje nawaj ženje do wyšlow pšchitcho, njedželu ſa nim pytač.“

„Suntróč, ale ženje wjazy“, ǰlubi ǰebi ǰam Nowotnikoz bohatty bur, hduž jeho pšchemacženi ludžo jara njewješeki do dwora pšchijedžechu se ǰwojeho njedželsteho dźela, kiž jemu ničžo pomhało nječ.

ǰondželu ſastupi dobre wjedro, kotrež hač do kónza žnjow woſta. Bjes tym, ǰo móžachu druſy wješni ſmėrom dale dźelac, dyrbješe Nowotnik to nawjajane ſažo rošwajac, ǰo by wuſtlo; pšchetož pšchitlowo praji: njedželste dźelo je čžišnjene.

Gježte rošjudjenje.

Pšched někšto lėtdžebatkami wulka jendželſka parolódž ſ mjenom „ſtote wrota“ ſ Ameriki wotjedže, ǰo by ǰo do Žendželſkeje wróčila. Łódž mēješe tuto mjeno ſ polnym prawom; pšchetož wjele ludži ǰo na njej wjeješe, kotič bechu w Californiſkej ſtote pytali a w tamnišch ſtotowych podkopykach jara wjele ſtota namaſali. Někto bechu ǰo domoj nastajili, ǰo bychu w domiſnje wot ǰwojeho ſamoženja bjes ſtaroše ǰo žiwili. Tola po čłowſkich myšlach pšchezo njeudže. Wo prjedž morja ǰo łódž ſapali. W žalopnym ſtyſku kaž bjes roſoma wšchelazy do žolmow ſtoczichu, jenož ǰo bychu płomjenjam wucžekli, a w žolmach nahly kónz namaſachu. Druſy ǰo ſ mozu do malych čłomikow, kotrež ǰo ſ łódže do morja puščežičihu, kłóčjachu. ǰodarmo beše wšcho prózowauje kapitana, kiž čžyše najmuſnišči porjad ſdžeržec. Šsmjertny ſtyſt wbohich ludži žaneje mjesh njeſnajese. A tola, džiwnje dočč, tež pšched ǰamej ǰmjerczu njemóžachu ǰo wot ǰwojeho manmona dželic. Hač runjež beše kapitan to ſakaſał, nimale wšchitzy ǰwoje w Ameriży dobyte ſtoto do čłomikow ǰobu bjerjechu; a tak ǰo ſta, ǰo ǰo dwaj čłomaj se wšchemi, kiž w nimaj bechu, podnuciwſhtaj, prjedy hač bešhtaj k bliškemu brjohej dojčloj.

Žedyn muž wot nich paſ beše hiščeže ſ powėtrom napjelnjeni mórſki paſ, kaſtež na kóždej łódži ſa ſtrach nuſy namaſač, pšchimnył, kiž jeho někto nad wodu džeržeše. Š jenej ruku džeržeše ǰwoje ſtoto, ſ druhej we wodže machotaſe, ǰo by k bliškemu brjohej dopławał.

Duž wuſhlada na dežy bliſko pšchi ǰebi male džččo, kotrež w ǰmjertnej nuſy k njemu ǰwojeje malej rucžy wuſſeſtrėwajše, jeho wo pomoz proſcho. Wón mōžeše to džččo žolmam wutorhmyč; pšchetož wón derje płunwaše a brjóh njebeše dalofo. Alle potom dyrbješe wšcho ǰwoje ſtoto, kiž beše ſ wulkej prózu dobył, puščežic. Šchto dyrbješe čžinič? To beše čžeke bežjenje ſa njeho, kiž paſ jenož ſekundu trajese. Duž puščeži ǰwoje ſtoto a ſ tej někto wuſwobodženej ruku to džččo pšchimny a ſ nim ſbožownje na brjóh dopława — wón ǰam někto proſchet.

Tola paſ ǰo teho kał njeje. Wóh je jemu poſdžicho te puščežene ſtoto bohacže narunał, a wón by huſto prajil: wšcho ſamóženje na ǰwěče jemu ženje mēr do ǰwėdomnija njebudžiče wróčicž móhlo, budžiče tehdy hinał čžinił.

Redžbuje!

Palenz a komp., dwórſki liſeranta jeho majeſtoſče krała ǰmjercže.

Najwjetše khlamy w Němžach. 300 000 filialow we wšchch mēſtach a wšach.

Naše khlamy ǰu woczinjene wot ranja hač do polnozy. Dokelž ǰu wužitne, ǰu tež wot njedželſkeho mēra wuſamnjene, tak ǰo móžemy ǰwojim ludžom njedželu a wšchėdne dny, ǰwjałk a pjałk, w nozy a wodnjo ǰlužic a jich ſpofojic. Šo je naſcha wėž, palenz, někšto dobre, ſ teho poſnajesech, ǰo ǰwoju tworw wotbudžemy. W Němžach ǰo ſa lět wupije 676 470 000 litrow palenza, 5 455 600 000 litrow piwa a 322 000 000 litrow wina. To wšcho hromadže ſteji na 2 500 000 000 hr. a je ſwarjene a ſpanzane se 26 milionow zentnarjow jeczmenja, 7 milionow zentnarjow rožki, 42 milionow zentnarjow bėrnow a 1/2 miliona zentnarjow runklyžy. ǰola, na kotrychž tele plody ſa lět narostu, wuczinja 17 995 □kilometrow, po tajim kraj, kiž je wjetſhi, hač žyła Šakſta. Wny ǰmy najwjetšči hoſpodač w žlym kraleſtwje, pšchetož pšes naž ma 1 1/2 miliona ludži dželo. Wny ani žiwjenja ani ſtrowoſče ǰwojich dželaczerjow kėžbu nimamy, jeno ǰo bychmy ǰwojim weteberarjam dobry napoj wobſtarali. Pšchetož pšchi ſhotowanju palenza w lėče 1893 bē 685 loſkoranjnych, 266 čžežtoranjnych a 28 na ǰmjercž ranjnych; pšchi ſhotowanju piwa bē 4629 loſkoranjnych, 1033 čžežtoranjnych a 85 na ǰmjercž ranjnych. Wny ǰmy čži ǰami, kotičž ǰudnikam,

statnym rěčnikam a rěčnikam sašlužbu a s tym hłěb dawamy. Bjes naž by inajmjenjšcha polojza žandarow bje wscheho džela byla; bjes naž by polojza jaštwow a khostarnjow próšdna stała, teho runja polojza šyrotownjow, khorownjow, wustawow ja duchathornych, spomožetšich a druhich podomnych domow. Al fajše džiwu my dokonjamy! My pschewobrocžujemy je šwójimi móžnymi napojemi bohatych do khydnych, dobrych dželaczerjow do dundakow a lumpow, strowych do khornych, mlodych do tšhepotatych brašchniwych šedžiwow.

So hiščeje jene našchich wulkich žohnowanjow napominamy, chzemy wušebnyč, so tež pschemerene pschisporjenje ludstwa sadžewamy. Šdy njebychu žlokali, by wjele ludži wjazy do 70. lěta pschisčlo. Wjele mjenje ludži by do wobščhodženja pschisčlo a ručn šame na šo štožilo. Wjele tyšaz džěči, kiž nětko w přenim lěče wumru, dofelž je nanowa palenzowa krej w nich, abo dofelž w njerodnym bydle palenzpicžla pschebywaju, by pschi žiwjenju wošalo a wotrošlo. My šmy na tole žohnowanje palenza a piva jenož teho dla pokajali, dofelž je nowa bludna jelta, towaštivo pschecžiwu alkoholskim napojam, nastala, kiž naž a wschěch palenzariju pschima a na naž šle rěče čžini. Doječe šo tutych wjelkow w wowčeje drafcje a njewěcje jim. Tucži selhatni wudawaju: palenzpicže ničo njepschinyje. Po- hladajče jenož na našchich dowěrnikow w městach a na kraju, palenzowych a winowych pschedawarjow, hač žim palenz žaneho wužitka njepschinyje. Tucži khadlojo popšheja wam jenož wodu, čžaj, kšosej a hdyž wyšoto pschindže, lohke brune abo běle pivo. Chzecje šnano wodu žlokacž, kaž luby šfót abo kaž trawa na luzu? Wóh a natura je šnano wodu ja picže sa ludži wustajil, ale čžlowiška mudrošč je dawno dale. Wukhadža i wody ani stoty džel teho žohnowanja, kiž šmy runje napomnili, kaž i palenza? Duž hladajče šo wody a warnujče druhich psched njej a pschindžeče k nam a wopruiče nam šwoje jamoženje, šwoju žiwnošč, šwoju štrowošč, šwój rošum, šwoje šbože, šwoju šbóžnošč! Žlokajče, žlokajče. — My mamy ja waš wschitšich — prošheštšitšij, šažny row a ja wěčžnošč — helu!

Šzo rjenje poruča

W měščze „Wšchudžom“
na šmijertnej hašy,
kóždy džel kóždeho lěta.

Palenz a komp.

Wuloječ khartow.

Pschi dróšy rjana korežma ležesche, mjenowana „Šmijowny karan“. Tam šo kóždu nježželu hižo dopošdnja šchtyrjo mužojo šendžechu, dwaj šaraj a dwaj mlodaj, a nětko šo šyhlje hrajesche. Tak tam tež

raš w meji rjanu nježželu hromadže šedža, a šorla, jedyn wot teju mlodeju, běšče hižo wjazy hrow dobył a je šebi i šydu na bližje wošnamjenit. Duž šo šyhlje do durjow šakapa a do štwy štupi šylny dolhi muž, draštu majora woblecžemy. Šzjedža psches woblicžo měješče blušnu, jeho lěwa rukawa próšdna dele wišajšče, a na drafcje běšče želesny kšičiž widžecž a nětotre druhe wyšoke rjady.

„Luby korežmarjo“, wón rjekny, „ja šym šwój wós k wam škajal, dyrbju pak hiščeje hodžinku čžafacž a chžu šo bjes tym tu k wašchim hoščam šymyč.“

Čži hračžy šo trochu wuštróžichu. šorla měješče runje najrjenjšchu hru je štarym a i ranzu w rukomaj, ale tola hru na blido položi.

„Nó, lubi ludžo, bjes wami wěščje tež štareho wójnišeho kameradu namakam? Šchto je šobu w šranzowškej byl?“

Duž šo jedyn teju štareju wotwoła. Šón nětko wschelafe žortne wěžy i wójny powjedasche, šo šo jeho towaštchojo wótije šmějachu.

Major pošluchajšče, ale bóršy rěč na něšchto kšutne pschinyje. Wón pokaja na šožu wulku hnadu, kotraž je šo w zykej wójnje šewita, a šchtož je šannu wójnu šobu čžinił, dyrbjał po prawom čžaj šwojeho žiwjenja wěšt kšutnošč we wutrobje wobthowacž.

„Al tak dyrbju wam prajič“, šo major na nich wobrocži, „šo rošumič njemóžu, kak móžecje wy zyly rjanu nježželšti džel pschi šwojich kšartach pschečžinič. Pokažče mi raš šwoje kšarty, ja šo na wuložowanje kšartow wusteju a chžu wam prajič, šchto maju na šebi.“

šorla šwoje kšarty da. Major žoldžu šydomku na blido čžišny a rjekny: „Šlajče, tute žoldže wišaja na dubowej hašoši, na fajtež je šhubjeny šyn šawitowy, šššalom, wišajo woštal. Nětotry šhubjeny šyn je wot teho čžajša i čželom a i dušchu na tutych poklatych kšartowych žoldžach wišajo woštal.“ Na to šelemu klanu wša, „dofelž wolijowa hašošta, kotruž je šoachowly hólw do kšechča pschinyješ — a wona je šnamjo škryštušoweho žohnowanja —, čžlowiške wutrobny k šožemu měrej wóžli, duž je šebi šly duch druge šelene kšopjena wumyšlił, šo bychu ludžo škryštuša šabli, šelene kšopjena na kšartach.“ Na to šchelstu ranzu do ruki wša. „Do šu šwónečki na blašnojowej měžy, kotrež čžert hračžam psches wušchi ščehnje, šo šu kaž šlepi. Woni šebi myšla, šchto wě šchto pschi hračžu dobydu, a tu kšwilu šim šly duch jich hnadny čžaj a jich duške šbóžnošč wotdobudže.“ Na to wša štareho a rjekny: „Do je wašch najwažnišchi a najšubšchi. Šnajecje jeho pak tež došč? Wěščje, komu šlužicje? Dkšicje jemu honacžowe pjero na hłowu a dajče jemu

konjazu nobu, hač wón potom wo prawdže satan kam njeje, kajkehož jeho rjetšeho nihdže wojnamjenjeneho widžecž njemóžecze." Na pošledku čerwjenu kharťu wša. „Tute čerwjene wutrobny fju krawawne wutrobny wafchich starichich, žonow a džeczi, kotrymž wy jich kufk khlěba pšehhrajecze, na kotrychž wy fwoje fhwjate štarichijke a džecžowce pšihfkušchnojecze fakomdžicze.“

Hdyž wón tak kharť wuklawowafche, fhubichu fjo tak po nēcim te druge kharť, jena po drugej. Někotři tych hraczkow fjo hańbowachu, druhy fjo f hńewom pyrjachu, ale ani jedyn fjebi nješwěri, tutemu majorej fłowcžka napschecžiwu piknyč. Žeho wós dolho wuwosta, ale žana kharťa wjazny na blido njepšhindže.

Pšehczelnje major se wfchěmi rěczšech. Škónčujuje fjo wotfali a da kóždemu ruku pšchi rožžohnowanju. Wchitžny jeho f durjemi k wojej pšchewodžachu a pšchajachu jemu dobre pučowanje.

Hdyž fjo fažo fa blido fěhudachu, fjo jedyn pšchod druhim hańbowafche. Na hracze fjebi wjazny ani jedyn wot nich njemyšleche. Majorowe fłowa běchu žehliwe wuhlo, kotrež wjazny njewotbuchu.

Šmėški.

Zandarm: „Kajki tón khadla fažo je. Hańba je, f tajkim vagabundom hiež.“

Vagabund: „Na, kufjes žandarmo, f wami hiež, tež runje wulka čwěfž njeje.“

Šerbske džecžo je se fwojimaj štaršchimaj fjo do Franzowškeje pšehhnydlo. To male džecžo je šrudne, dokelž tam nikomu njerošymy, a jemu tež ničto rošymicž njemóže. Naš je fwojej macžerju pšchesh wješ dže a fhwjchi špěwanje křapona. Duž fjo džecžo šawje fšeli a wuwola: „Maczi, tón křapon móže šerbski.“

Wuj: „Kak dha prajifch, Šanko, hdyž fym čzi wulki křuch fšokolady dal?“

Šank: „Hifchecze jedyn křuch.“

(Pšchi licženju.) Wucžer: „Hdyž punt mjašo 50 up. plačzi, fšto pšhindu 3 puntj?“

Schuler: „1 hriwnu 50 up.“

Wucžer: „Prawje; hdyž pak punt 95 up. plačzi?“

Schuler: „Potom moja macž žane mjašo njekupi.“

Pšchedfnyda: „Lawniški fud je wobšamnył, waš dla pšchewatniweho jěšdženja f 5 hriwnami pothostač.“

Drožkar: „Dla pšchewatniweho jěšdženja? Kak budže mój štarj brunacžk na to horby!“

Žara fšupy čłowjek ras wuwola: „Šo by čžert na mēšecze po mufe pšchifšol!“

Druhi to fhwjchi a rjetnje: „Niž wěrnw, fo byšchecze pšchi fwojej fšupofčzi fjebi hifchecze pohřebne křofšty šalutowali!“

Kufjes, kž chze bydlo wotnajecž: „Šo tajkim, wy móžecze mi to bydlo nanajšepje porucžicž?“

Šospodar: „Šaj, w nim je lomi wobhydlet wulki lóš dobyi.“

(Štarobliwy fšlužobnik.) Jedyn kufjes bēšche hižo hufčifšcho fwojeho fšlužobnika nakřawil, fo wječžor fšwablicžki fjo njelojachu, a tutón bēšche fšlubil, fo chze fa wječžor zyle dobre wobštaracž.

Kufjes wječžor pošdže domoj pšhindže, namaka nowu tyfku, ale ani jena fšwablicžka fjo njepopadnje. Šněwny fjo do fwojeho we kóžu ležazeho fšlužobnika da.

„Kufje“, rjetnu tón, „tón křocž pak ja wēšecze niečo fa to njemóžu, ja fym je přjedy wfšitke pošpytal a wfchē fjo palachu.“

Žona bēšche fwojej fšufhodžiny žara wažne potajnišwo wukleškala a prošchēšche ju, fo jo wona njebj dale powjedala.

„Budžecze hješ štarofčez“, rjetnu wona, „budu njelcžecž, runje kaž wy.“

Statistiske a genealogiske powjeseže.

Bo pošlednim licženju luda w lěcže 1890 ma:

Němski kraj: 545,086 □km. a 49,422,928 wobydł.; kžězor Wylem II., rodž. 27. wulf. r. 1859; kžězorski křónprynz Bjedrich Wylem, rodž. 6. meje 1882.

Sakška: 14,993 □km. a 3,500,513 wobydł.; kral Bjedrich Albert, rodž. 23. haprleje 1828; ženjeny s prynzkehynu Karolu s Wasa, rodž. 5. aug. 1833. Křónprynz Bjedrich August Jurij, rodž. 8. aug. 1832; bē ženjeny s portugalskej prynzkehynu Panu Marju, wudomž wot 5. februara 1884.

Pruska: 348,354 □km. a 29,959,388 wobydł.; kral Wylem, rodž. 27. wulf. r. 1859.

Bajerska: 75,898 □km. a 5,589,382 wobydł.; kral Otto, rodž. 27. hapr. 1848, nježenjeny, kotrehož město, dokaž je na duch khoru, jako prynz-regent zastupuje prynz Luitpold, rodž. 12. mērza 1821.

Wūrtembergška: 19,503 □km. a 2,035,443 wobydlerjow; kral Wylem II., rodž. 25. febr. 1848.

Badenska: 15,081 □km. a 1,656,817 wobydł.; wulfkómowoda Bjedrich, rodž. 9. septembra 1826.

Awstrija: 673,463 □km. a 40,968,412 wobydlerjow; kžězor Franz Josef, rodž. 18. augusta 1830.

Italška: 287,220 □km. a 28,460,931 wobydlerjow; kral Humbert I., rodž. 14. mērza 1844.

Franzowška: 528,572 □km. a 38,219,000 wobydlerjow; prašident republiki Felix Faure.

Šendželška: 315,279 □km. a 37,242,000 wobydlerjow; kralowa Viktorija, rodž. 24. meje 1819.

Španiška: 497,244 □km. a 16,952,600 wobydlerjow; kralowa Marija, wudoma 25. nov. 1885 semrjeteho krala Alfonsa XII., zastupuje swojeho syna krala Alfonsa XIII., rodž. 17. meje 1886.

Portugalska: 91,260 □km. a 4,576,000 wobydlerjow; kral Korla, rodž. 22. meje 1863.

Ruska: 5,389,627 □km. a 88,356,000 wobydł.; kžězor Miklawich II., rodž. 18. meje 1868.

Turkowška: 172,224 □km. a 4,658,000 wobydł.; kžězor Abdul Hamid II., rodž. 22. febr. 1842.

Grichiška: 64,688 □km. a 2,019,000 wobydlerjow; kral Jurij I., rodž. 24. dezembra 1845.

Rumunška: 129,947 □km. a 5,376,000 wobydlerjow; kral Khorla I., rodž. 20. haprleje 1839.

Sserbija: 48,586 □km. a 1,952,000 wobydł.; kral Alexander I., rodž. 14. augusta 1876

Bošharška: 63,856 □km. a 1,965,500 wobydł.; wjerch Ferdinand Koburgski, rodž. 26. februara 1861.

Čornohórška: 9030 □km. a 245,000 wobydlerjow; wjerch Nikita (Miklawich) I., rodž. 25. septembra 1841.

Polnózna Amerika: 9,068,272 □kilom. a 57,000,000 wobydł.; prašident republiki Cleveland.

Ėgiptowska ma: 1,021,354 □km. a 5,586,280 wobydlerjow; wjerch Abbas. Pašcha; 14,000 wojakow; najwjetše města: Kairo 350,000 wobydł.;

Alexandrija 212 000 wobydł.; Suez 150,000 wobydł.; Khartum 50,000 wobydł.

Afghanistan: 1,049,866 □km.; 6,000,000 wobydlerjow; wjerch Abdharaman, 70,000 wojakow; najwjetše města: Kabul 60,000 wobydł.; Kandahar 50,000 wobydł.; Herat 85,000 wobydł.; Kelat 12,000 wobydł.

Čhinesiška: 8,562,880 □km.; 437,600,000 wobydł.; kžězor Kwang Si, rodženy 1872; 800,000 wojakow; najwjetše města: Peking 2 mill. wobydł.; Tientšin 950,000 wobydł.; Nanking 500,000 wobydł.; Shanghai 1,500,000 wobydł. atd.

Japanška ma: 379,711 □km.; 34,338,400 wobydł.; Mikado abo wjerch: Muthuhito, rodž. 1852; 35,400 wojakow; najwjetše města: Jeddo 1 mil. wobydlerjow; Hofodode 112,000 wobydł.; Jotohama 64,000 wobydł.

Kermuske w sakskej a pruskej kěrbskej hornjej Łužicy na lěto 1896.

30. augusta: Wósbork. — 6. septembra: Ėodžij. — 13. septembra: Budyščka kěrbska katoliska wošada. — 20. septembra: Palow, Bórkhamory. — 27. septembra: Wojerezy. — 4. oktobra: Budestezy, Dolha Borschež, Radwoł, Wjelečin. — 11. oktobra: Šbjelk, Horni Wuješd, Kulow. — 18. oktobra: Mužakow, Nješwacžidlo, Wotrow, Welzej. — 25. oktobra: Bufezy, Drětwaj, Ėrodžiščežo, Huska, Dajeń, Ketkizy, Lubij, Kotezy, Michišchow, Khróšcizy, Lejno, Lupoj, Rošakizy, Radichow, Parzow, Sprejizy, Šchejeń, Čželno, Šlepo, Wufrancizy. — 1. novembra: Bart, Ėučžina, Kholm, Čžorny Kholm, Šsmilna, Šžary, Šty Komorow, Žarnow. — 8. novembra: Šablonz, Klufch, Minatal, Njebjelečizy, Ptacezy, Kakezy, Budyščka Michalska wošada, Budyšchink, Delni Wuješd, Klětno, Łucžo, Maleščezy, Borschizy, Rychwald. — 15. nov.: Blunjo, Butow, Kamjenz, Krjebja, Łas, Hamory, Wochojy, Wóšlinsk. — 22. novembra: Kalbizy.

